

Hallirakentaminen LePyn salivuoro-ongelman ratkaisuna – benchmarking-kohteena Honkahalli

Marika Vilanen

<p>Tekijä Marika Vilanen</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2014</p>
<p>Raportin nimi Hallirakentaminen LePyn salivuoro-ongelman ratkaisuna – benchmarking-kohteena Honkahalli</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 64</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Outi Kangas-Korhonen</p>	
<p>Urheiluseurojen jäsenet liikkuvat pääasiassa kunnan tarjoamissa tiloissa. Urheiluseuratoiminnan kehittyessä pullonkaulaksi nousee usein harjoitustilojen vähyys. Urheiluseurojen on mietittävä muita ratkaisuja kunnan tarjoamien tilojen lisäksi. Oman hallin rakentaminen on monen seuran unelma.</p> <p>Espoolaisen koripalloseuran Leppävaaran Pyrinnön jäsenmäärä on kasvussa. Määrän kasvun lisäksi haasteena on laadun ylläpitäminen. Toiminnan pyörittäminen koulujen vuoroilla estää ympärivuotisen harjoittelun, mikä taas on välttämätöntä kilpatoiminnan pyörittämiseksi. Olosuhteiden puute vaikuttaa jäsenmäärän kehittymiseen jollakin aikavälillä negatiivisesti.</p> <p>Suomen suurin koripalloseura, Tapiolan Honka toteutti unelmansa ja rakensi itselleen hallin, Honkahallin. Tämän työn tavoitteena on benchmarking-menettelyn avulla selvittää, onko oman hallin rakentaminen ratkaisu LePyn salipulaan. Työssä ei käsitellä muita mahdollisia salitilaratkaisuja eikä monen lajin yhteisiä hallihankkeita, vaan keskitytään koripalloseuran hallirakentamisen vaatimuksiin.</p> <p>Benchmarking toteutettiin vieraillemalla Honkahallissa sekä haastatteleamalla hankkeen hyvin tuntevia henkilöitä. Liikunnan rahavirroista tehtiin kirjoituspöytätyökimusta. Työn tuloksena syntyivät johtopäätökset sekä toimenpidesuosituksot mahdollisen hallihankkeen toteuttamiseksi. Vaikka työ tehtiin Leppävaaran Pyrinnölle, onnistuneen Hongan hallihankkeen hyvien käytäntöjen kirjaaminen hyödyttää varmasti kaikkia hallihankkeen suunnittelijoita lajista tai paikkakunnasta riippumatta.</p> <p>Lähtökohdat hallirakentamiseen eivät LePyllä ole yhtä hyvät kuin Hongalla. Hongan hankkeen taustalla oli varakkaita ja vaikutusvaltaisia henkilöitä, joita ei toistaiseksi ole näkyvästi LePyn toiminnassa mukana. Honka oli saanut tonttivarauksen Tapiolan Urheilupuistoon, kun Leppävaaran Urheilupuistossa ei ole koripallohallille "tilaa". Jos hallirakentamiseen kuitenkin päädytään ja tontti löytyy, niin Honkahallista on paljon opittavaa. Ensiksi perustetaan neuvonantava elin. Halliyhtiön perustaminen mahdollistaa pienet aloituskustannukset. Omarahoituksen hankkiminen vaihtovelkakirjoilla antaa uskottavan pohjan kaupunginvaltuuston lainatakuun hakuun. Pitkäaikaisen lainan ja mahdollisen Opetusministeriön tuen avulla rahoitus on kunnossa. KVR-urakkasopimus kilpailutetaan. Rakentaminen tehdään elementeistä. Koripallo-olosuhteisiin satsataan, niin että lattia on parkettia, koreja on riittävästi ja salin koko mahdollistaa SM-sarjoissa pelaamisen. Käyttöaste maksimoidaan koulu- ja yritys yhteistyön avulla.</p>	
<p>Asiasanat Benchmarking, hallit, urheiluseurat, rakentaminen</p>	

<p>Author Marika Vilanen</p>	<p>2014</p>
<p>The title of thesis Arena building as a solution to LePy's practice space problem – Honkahalli as benchmarking partner</p>	<p>Number of report pages and attachment pages 64</p>
<p>Advisor Outi Kangas-Korhonen</p>	
<p>Sport club members practice mainly in premises provided by municipalities. As sport club activities increase, the scarcity of practice spaces often lead to a bottleneck. Clubs need to consider alternative solutions in addition to the premises offered by municipalities. An option for many clubs is to build their own sports arena.</p> <p>Espoo based basketball club Leppävaaran Pyrintö's member count is on the rise, which in itself is a challenge. Another challenge faced is maintaining quality. Running operations year-round in school premises is not an option and yet it is imperative to operating competitive sports successfully. Lack of necessary resources will inevitably, at least within some timespan, have a negative impact on the development in member count.</p> <p>Finland's biggest basketball club, Tapiolan Honka, realized its dream and built Honkahalli. The aim of this study was, through the benchmarking process, to utilize the Honkahalli-project to advance the possible LePy-arena project. This study does not consider other possible practice space solutions nor joint arena projects involving several sports. The focus is solely on the arena building demands for a basketball club.</p> <p>Benchmarking was carried out by visiting Honkahalli and interviewing Honka's former and current Chairman and Executive Director, who were all well informed about the project. The interviews were documented and a desk study conducted on the operating cash flows. As a result of this thesis, conclusions and action plan recommendations for realizing a possible arena project were developed. Although this work was prepared for Leppävaaran Pyrintö, documenting the best practices of the successful Honkahalli-project will benefit all arena project planners irrespective of the sport or locality.</p> <p>LePy's circumstances for starting an arena building project are not as promising as Honka's were. Honka's project was backed up by influential and affluent individuals, which LePy is so far lacking. Honka had a construction lot in Tapiolan Urheilupuisto, whereas there is no "space" for one in Leppävaaran Urheilupuisto. If, however, a suitable building location is found, there is a lot to learn from Honkahalli. First, an advisory board must be assembled. Establishing a corporation for building an arena will enable low starting costs. Acquiring funding with convertible bond notes gives a credible basis for applying for a loan guarantee from the city council. With a long term loan and financial aid from the Ministry of Education, funding would be secured. For the KVR-project, bids will be invited. Construction will be implemented with pre-fabricated elements. Basketball needs will be invested in: floor will be parquet, sufficient amount of baskets will be installed, and the size of the court will enable SM-series games. Utilization rate will be maximized by collaboration with schools and businesses.</p>	
<p>Key words Benchmarking, sport arena, sport clubs, construction</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Benchmarking	3
2.1	Benchmarkingin historia	3
2.2	Benchmarking käytännössä	4
2.3	Benchmarkingin tyypit	5
2.4	Benchmarking-prosessi	5
2.5	Benchmarkingin eettiset periaatteet	7
3	Liikunnan rahavirrat	8
3.1	Valtion liikuntamäärärahat	8
3.2	Kunnat	10
3.3	Liikuntapaikkarakentaminen	11
3.4	Liikunnan harrastamisen kustannukset	14
3.5	Koripalloharrastamisen kustannukset	16
4	Työn tavoite ja työn vaiheet	19
4.1	Tutkimusmenetelmä	19
4.2	Työn vaiheet	19
5	Benchmarking-prosessi	22
5.1	Suomalaiset koripalloseurat ja niiden olosuhteet	22
5.2	Leppävaaran Pyrintö ry	24
5.2.1	LePyn jäsenmäärä	25
5.2.2	Suur-Leppävaaran väestönkasvu	26
5.2.3	LePyn salitilanne kaudella 2015-2016	28
5.2.4	LePyn salitilaennuste	30
5.3	Tapiolan Honka ry ja Honkahalli	31
5.3.1	Miksi Honkahalli rakennettiin?	31
5.3.2	Tapiolan Urheilupuisto paikkana	32
5.3.3	Hankkeen vaiheet	32
5.3.4	Honkahallin kävijämäärä	36
5.3.5	Rakennuksen päätiedot	37
5.3.6	Honkahallin omistus ja rahoitus	38
5.3.7	Käyttökustannukset	40
5.3.8	Mikä kokemuksen perusteella onnistui ja mitä Honka tekisi toisin?	41
6	Johtopäätökset ja toimenpidesuositukset	45
6.1	Aika ennen rakentamisen aloittamista	45
6.2	Hallin rakentamisen aika	48
6.3	Hallin käyttöönoton jälkeinen aika	48

7	Pohdinta.....	51
8	Lähteet.....	59

1 Johdanto

Liikuntalain (2015) mukaan kuntien tehtävänä on tarjota tilat liikuntatoiminnan harjoittamiselle sekä tukea toimintaa, esimerkiksi avustuksia jakamalla. Liikuntaseurojen tehtävä on järjestää toimintaa kuntalaisille. Perinteinen kansalaistoiminta eli seuratoiminta on pääasiassa keskittynyt liikuntaan ja urheiluun. Yksityinen sektori on keskittynyt tuotteistamaan palveluja sekä lisäämään olosuhteita. Julkinen sektori on tarjonnut tukea ja edellytyksiä, joita kolmas sektori on hyödyntänyt. Julkinen sektori on vetäytymässä ainakin osin perinteisestä roolistaan kattavien ja tasa-arvoisten koko väestölle saatavilla olevien liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tuottamisesta. Tämä lisää odotuksia kansalaistoiminnan ja yksityissektorin harteille. (TEM 2010, 1-2.) Liikunta- ja urheilutoiminta on Suomessa murroksessa. Perinteisen kolmannen sektorin toiminnan rinnalle on tullut vahva yksityinen sektori. Samalla yhteiskunnan muutos asettaa korkeampia vaatimuksia kolmannen sektorin toimijoille. Liikuntaseurat tuottavat nykyarvioiden mukaan noin kaksi kolmasosaa liikuntapalveluista ja -toiminnasta, kunnat neljänneksen ja yritykset kymmenenneksen (TEM 2010, 49).

Liikunta ja urheilu ovat ylivoimaisesti lasten ja nuorten suosituimpia harrastuksia. Vuonna 2009-2010 toteutetun liikuntatutkimuksen mukaan 92 prosenttia suomalaisista lapsista ja nuorista (898 000) harrastaa liikuntaa (SLU 2010b, 6). Lähes puolet – 424 000 lasta ja nuorta – on mukana liikuntaseurojen toiminnassa (SLU 2010b, 13). Urheiluseurat liikuttavat yli 459 000 aikuista, eli 14 prosenttia koko aikuisväestöstä (SLU 2010a, 25). Miehet ovat naisia aktiivisempia urheiluseuraimisiä. Miehistä 16 prosenttia (266 000) liikkuu seurassa, naisista 12 prosenttia (193 000). Naiset käyttävät enemmän yksityisten yritysten tarjoamia liikuntapalveluja kuin miehet (329 000 naista; 183 000 miestä) (SLU 2010a, 26). Noin 400 000 aikuista ilmoittaa halukkuutensa harrastaa liikuntaa ja urheilua seurassa (SLU 2010a, 25).

Alun perin on pyritty aatteellisten yhdistysten itsenäisyyden kunnioittamiseen ja autonomian takaamiseen, kun julkisen sektorin tehtävänä on ollut edellytysten luonti järjestöjen huolehtiessa toiminnasta. Nyt tilanne on muuttunut aikaisempaa ristiriitaisemmaksi. Samalla kun hallintoa hajautetaan ja julkinen sektori on kevenemässä, kiristyy ote aatteellisen järjestötoiminnan suhteen. Julkinen sektori odottaa järjestöiltä yhä enemmän sitä yhteiskunnallista vaikuttavuutta, mikä itse asiassa kuuluu sen omiin perustehtäviin. Yhdistysten odotetaan esimerkiksi hoitavan työllisyyttä, terveydenhuoltoa ja kansanterveyttä sekä ehkäisevän syrjäytymistä. (Heikkala & Koski 2000, 130–131; Puronaho 2006, 37.)

Vallitsevassa taloustilanteessa kuntien rahat ovat vähissä. Vuonna 2013 noin 19 miljoonaa euroa valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin kuntien liikuntatoimintaan, mikä kattoi

vajaat kolme prosenttia liikuntatoiminnan käyttökustannuksista. Kunnat osoittavat kunnallisveroista keräämiään varoja liikuntaan ja urheiluun vuosittain noin 600–700 miljoonaa euroa. Uusia liikuntapaikkoja ei rakenneta samaa tahtia, kun harrastamisen määrä kasvaa. Liikuntapaikkarakentamisen kriteerit ovat muuttuneet. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettävien valtionavustusten osuus on kaikista tukea saaneiden hankkeiden kokonaiskustannuksista alle 15 prosenttia. (OKM 2015a, 21.)

Urheiluseurojen jäsenet liikkuvat pääasiassa kunnan tarjoamissa tiloissa. Urheiluseuratoiminnan kehittyessä pullonkaulaksi nousee usein harjoitustilojen vähyys. Urheiluseurojen on mietittävä muita ratkaisuja kunnan tarjoamien tilojen lisäksi. Oman hallin rakentaminen on monelle seuralle yksi ratkaisuvaihtoehto.

Leppävaaran Pyrintö on espoolainen koripalloseura, joka toimii yhdellä maan suurimmista kasvualueista, Espoossa. Espoon väkiluku kasvaa noin 5 000 hengellä vuosittain (Tilastokeskus 2013). Seuran jäsenmäärä on kolminkertaistunut viimeisen viiden vuoden aikana. Seura toimii pääasiassa Espoon kouluilla. Espoon kaupungin tarjoamien tilojen vähyys alkaa olla esteenä seuran kehittymiselle. Seura tarvitsee lisää salivuoroja. Suomen suurin koripalloseura, Tapiolan Honka, toimii myös Espoossa. Honka toteutti monivuotisen unelmansa ja rakensi itselleen hallin, Honkahallin. Tämän työn tavoitteena on benchmarkingmenetelmän avulla selvittää, onko hallin rakentaminen ratkaisu LePyn salitilaongelmaan. Työ tehdään Leppävaaran Pyrintö ry:lle.

Työn teoriaosassa selvitetään aluksi benchmarking-prosessia sekä liikunnan rahavirtoja, joilla on suuri merkitys hallirakentamiseen. Työn empiirisessä osassa keskitytään ensin suomalaisten koripalloseurojen olosuhdeasioihin, toiseksi Leppävaaran Pyrintön tilanteeseen ja kolmanneksi benchmarking-kumppani Tapiolan Hongan ratkaisuun, oman hallin rakentamiseen. Kuudes kappale keskittyy benchmarking-prosessin tuloksena syntyneisiin johtopäätöksiin sekä toimenpide-ehdotuksiin mahdollisen LePyn hallihankkeen etenemiseksi. Pohdinnassa tarkastellaan vielä työn tuloksia kriittisesti sekä annetaan suosituksia jatkokehityksestä salitilaongelman ratkaisemiseksi.

2 Benchmarking

Benchmarking on suoraan toisesta kielestä otettu sitaattilaina, jolle ei ole yleistä suomennosta (Grönros 2006). Benchmarking -sanalle on monia ehdotuksia, joista ei ole tullut selkeää yleisesti käytössä olevaa vastinetta. Tällaisia ovat muun muassa esikuva-analyysi, esikuvavertailu, vertailuanalyysi, vertailujohtaminen ja vertailukehittäminen. Koska sanalle ei ole vakiintunutta suomennosta, puhutaan käsitteestä yleisesti englanninkielisellä termillä benchmarking. Robert Campin (1989) mukaan benchmarkingilla etsitään parhaita käytäntöjä, jotka johtavat erinomaiseen lopputulokseen yksikön tai yhteisön parhaaksi. Benchmarking on oman toiminnan vertaamista toisen toimintaan. Usein tutustutaan ja otetaan mallia parhaasta käytännöstä, jonka avulla kehitetään omaa toimintaa. Tavoitteena on toiselta oppiminen ja oman toiminnan kriittinen tarkastelu ja kyseenalaistaminen. (Kuusisto 2013, 96.)

2.1 Benchmarkingin historia

Benchmarkingin kehittäjänä pidetään amerikkalaisessa Xerox-yhtiössä toiminutta Robert C. Campia. Vuonna 1981 yrityksen markkinat laskivat 35 prosenttia ja yrityksen toiminta lähti selvään laskuun. Yrityksessä oli pitkään uskottu, että kaikki tieto oli yrityksen sisällä. Yrityksessä otettiin käyttöön benchmarking-menetelmä, jonka toteutuksesta vastasi Robert C. Camp. Toiminta sai alussa suurta vastustusta. Yhdistys benchmarkkasi lähes kaikki toiminnot tuottavuudesta, hintaan ja laatuun. Oppia haettiin niin alan sisältä kuin ulkopuoleltakin. Tulokset olivat dramaattiset; laatuviat vähenivät kaksi kolmasosaa, valmistuskulut puolittuivat, tuotekehitykseen käytettävä aika väheni merkittävästi ja kasvava volyyymi saatiin aikaan puolet pienemmällä henkilöstöllä. Yritys tunnustaa, että ilman benchmarkkausta, yritys ei enää olisi yksi maailman tunnetuimmista yrityksistä. (Total Quality Management 16.9.2009.)

Robert C. Campin ensimmäinen ja tunnetuin kirja benchmarkingista, *The Search for Industry Best Practices That Lead to Superior Performance*, ilmestyi vuonna 1989. Kaksi seuraavaa kirjaa ilmestyivät vuosina 1995 ja 1998. Campin kirjat toimivat vielä tänäkin päivänä benchmarkingin oppikirjoina.

Vaikka länsimaisen ajattelun mukaan benchmarkingin kehitti 1980-luvulla Robert C. Camp, oli hyvien esimerkkien opetuksellinen vaikutus huomattu jo aikaisemmin. Lääketieteessä erilaisia hoitomuotoja levitettiin jo ennen ajanlaskumme alkua. Japanilaiset olivat jo 1800-luvun loppupuolella järjestelmällisesti tutkineet muun maailman esikuvia, kuten

pankkitoimintaa Saksassa tai kulttuuria Ranskassa. (Karlöf , Lundgren & Froment 2003, 36.)

2.2 Benchmarking käytännössä

Benchmarking tarkoittaa oman toiminnan vertaamista toisten toimintaan, usein parhaaseen vastaavaan käytäntöön. Benchmarkingin perusidea on toisilta oppiminen ja oman toiminnan kyseenalaistaminen. Se on jatkuva systemaattinen organisaation tuottavuuden, laadun, työprosessien ja työtapojen tehokkuuden vertaaminen valioluokkaa edustavien yritysten ja organisaatioiden vastaaviin toimintoihin. Vertailukohteeksi valitaan usein toinen saman alan toimija. Vertailua voi tehdä saman alan sisällä, mutta usein isompi hyöty saavutetaan, kun tehdään vertailua oman organisaation ulkopuolella. Benchmarking toteutetaan usein vierailulla toiseen organisaatioon. (Hype 2010.)

Karlöf, Lundgren & Froment (2003, 96-99) mukaan benchmarking antaa yritykselle mahdollisuuden objektivoida omaa toimintaansa. Yrityksen pohtiessa asioita yksin se ei pysty tuottamaan vaihtoehtoisia ratkaisuja ja järjestelmiä prosessien ja toimenpiteiden kehittämiseksi. Katsottaessa omaa toimintaa etäältä ja vertailemalla sitä toiseen, erinomaiseen toimintaan, benchmarking auttaa ymmärtämään omaa liiketoimintaa ja saamaan siitä tietoa jonkun muun kokemuksen valossa. Benchmarking antaa mahdollisuuden analysoida ja kehittää omaa prosessia, tehostaa suoritusta ja kerätä tietoa, jota tarvitaan arvioitaessa nykytilaa ja suunniteltaessa tulevaa sekä tunnistaa parempia lähestymistapoja saavuttaakseen määränpäitä ja tavoitteita. (The Pennsylvania State University 2007.) Strömmerin (1998, 5) mukaan benchmarking luo parhaimmillaan osallistumista ja oppimista. Benchmarking -prosessissa olevat henkilöt keskustelevat toisen yrityksen vastaavien henkilöiden kanssa ja näkevät, mitä on saavutettavissa ja mikä taas motivoi kehittämään ja kyseenalaistamaan nykyistä toimintaa.

Benchmarking sekoitetaan usein kilpailija-analyysiin. Erot ovat kuitenkin huomattavia. Kilpailija-analyysissä yritys vertailee vahvuuksiaan ja heikkouksiaan suhteessa kilpailijoihinsa. Benchmarkingissa yritys valitsee, millä alalla se haluaa tehostaa toimintaansa. Kilpailija-analyysissä keskitytään tunnuslukuihin, kun benchmarkingissa etsitään tekijöitä lukujen takana. Kilpailija-analyysissä keskitytään kilpailijoihin, kun benchmarkingissa tutkitaan myös muiden alojen hyviä käytäntöjä. Benchmarkingissa vierailevan yrityksen on valmistauduttava huolellisesti tapaamiseen, jotta molemmat osapuolet saavat haluamansa tiedot. Vierailijalla on oltava hyvä käsitys oman yrityksensä nykyisistä toimintatavoista ja valmiiksi harkitut kysymykset tarpeellisen tiedon keräämiseksi. (Strömmer 1998, 6.)

2.3 Benchmarkingin tyypit

Benchmarkkauksen voi jakaa kolmeen eri kategoriaan. Ensimmäinen on prosessin benchmarkkaus, jossa tunnistetaan parhaat käytännöt. Toinen on strateginen benchmarkkaus, jossa tunnistetaan lähestyvät markkina- tai yritystrendit strategiasuunnittelua varten. Kolmas, vertaileva benchmarkkaus on tulostavoitteista, jota hyödynnetään asetettaessa lisäponnistuksia vaativia tavoitteita. (The Pennsylvania State University 2007.)

Vertailukohtien etsimisessä voi käyttää apuna kolmea eri benchmarking-tyyppiä: sisäistä, ulkoista ja toiminnallista benchmarkingia. Sisäistä benchmarkingia käytetään esimerkiksi, kun yrityksen toimintaa verrataan tytäryhtiön toimintaan. Sisäisen benchmarkingin vahvuus on nopea ja luotettava tiedonhankinta. Benchmarking kumppania ei tarvitse etsiä, ja kaikki tiedot ovat heti saatavilla. Haasteena sisäisessä benchmarkingissa on, että yrityksen sisältä ei välttämättä löydy niin hyviä käytäntöjä kuin ulkopuolella olisi tarjolla. Ulkoisessa benchmarkingissa yrityksen toimintaa verrataan ulkopuoliseen toimijaan. Benchmarking-kumppaniksi valitaan usein saman alan toimija, mahdollisesti kilpakumppani. Kilpakumppanin benchmarking mahdollistaa yrityksen markkina-aseman selvittämisen. Vaarana on usein, että huomio kiinnittyy kilpailutekijöihin, eikä johtaviin käytäntöihin. Ulkoisessa benchmarkingissa vertailtavuus on hyvä, joten ammatillinen taso voi nousta korkeaksi. Toiminnallisessa benchmarkingissa verrataan yrityksen tuotteita, palveluita ja työskentelyprosesseja erinomaisiin organisaatioihin ja yrityksiin toimialasta riippumatta. Toiminnallista benchmarkingia kutsutaan myös generiseksi benchmarkingiksi, jolla viitataan sen yleispätevyyteen eli ”merkittömyyteen”. Myönteisessä ilmapiirissä toiminnallisella benchmarkingilla saavutetaan menestystä, kun uudet ideat ja oivallukset otetaan käyttöön. (Karlöf & Östblom 1993, 67-73.)

2.4 Benchmarking-prosessi

Kuten kaikki aloitteet, myös onnistunut benchmarking-prosessi vaatii suunnittelua ja etenee vaiheittain (The Pennsylvania State College 2007). Kuviossa 1 esitellään viisivaiheinen eteneminen. Ensimmäisessä vaiheessa on tärkeä tunnistaa omat prosessinsa ja miettiä, mitkä prosesseista ovat tärkeimpiä onnistumisen kannalta, mikä prosessi tarjoaa parhaan mahdollisuuden kehittymiselle, miten kyseiset prosessit toteutetaan tällä hetkellä sekä miten prosesseja mitataan. Toisessa vaiheessa valitaan ne organisaatiot, joita kannattaa benchmarkata. Selvitetään, mitkä yritykset tai yksiköt ovat alan johtajia palveluissa, tuotteissa tai prosesseissa sekä, onko alalla palkittuja tai erityishuomioita saaneita yrityksiä tai yksiköitä. Mietitään, miten tieto kerätään ja mihin kysymyksiin halutaan vastauksia oman prosessin analysoinnin seurauksena. Päätetään tarvitaanko henkilökohtaista tapaamista vai voidaanko kysymyksiin vastata kirjallisesti.

Kolmannessa vaiheessa kerätään ja analysoidaan aineisto. Oman ja kumppanin suorituksia vertaillaan ja pyritään tunnistamaan oman organisaation kehittämiskohteita. Samalla pohditaan, mitä yhtäläisyyksiä on käytänteissä ja prosesseissa, mitä toiselta opittua voi soveltaa omassa yksikössä tai organisaatiossa sekä, mitä uusia lähestymistapoja, palveluita tai tuotteita käynnistyy opitun perusteella. Neljännessä vaiheessa määritetään tavoitteet ja toimintasuunnitelma. Valituille prosesseille määritetään uudet tavoitteet ja mittarit. Samalla mietitään, mitä innovaatioita ja uudistuksia otetaan käyttöön tavoitteiden saavuttamiseksi, mitä haasteita on edessä ja mitä tukea on saatavilla muutoksia tehtäessä. Lisäksi on hyvä miettiä, keiden pitäisi olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa muutosta onnistumisen maksimoimiseksi. Viides vaihe keskittyy toimintasuunnitelman toteutukseen. Tavoitteiden saavuttamiseksi luodaan seurantajärjestelmä ja mietitään, mitkä ovat toteutuksen merkkipaaluja ja kuinka usein tulisi mitata toteutusta.

Kuvio 1. Benchmarking-prosessin vaiheet

Benchmarking-prosessissa yksi suurimmista riskeistä on liian monen benchmarking-kumppanin ja liiallisen tiedon hankinta. Jos kumppaneita on useita, niin yksi mahdollisuus on hankkia ennakkotietoa isommalta joukolta, valita näistä osa ja keskittyä niihin, joista on enemmän hyötyä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toinen haaste on suunnitella benchmarking niin, että tietojen keräämisestä päästään nopeasti tavoitteiden asettamiseen ja toteutukseen. Onnistunut benchmarkkaus sisältää systemaattisen, huolellisesti määritellyn lähestymisen, ennakkoluulottoman ja avoimen asenteen omasta organisaatiosta, halun oppia muilta sekä pitkäntähtäimen asennoitumisen kehittämiseen.

2.5 Benchmarkingin eettiset periaatteet

Benchmarking ei ole yritysvakoilua. Benchmarking-kumppanien tulee sopia etukäteen pelisäännöt, jotta kumppanien välillä säilyy luottamus. Koska benchmarking on luottamuksellista ja vapaaehtoista kokemusten ja käytänteiden vaihtoa, kumppanit eivät saa hankkia tietoa luvatta tai esittää sellaisia kysymyksiä, mihin itse ei haluaisi vastata. (Strömmer 1998, 6.) On myös vältettävä sellaisia keskusteluja ja toimenpiteitä, jotka voivat johtaa tai viitata hyvän liiketavan vastaiseen toimintaan sekä aiheuttaa omalle yritykselle tai kumppanille vahinkoa. Benchmarking-kumppanilta saatuja tietoja on käsiteltävä luottamuksellisesti. Tietoja ei saa antaa kolmansille osapuolille ilman kumppanin lupaa. Tietoja saa käyttää vain tiedonhankinnassa ilmoitettuun toimintaan. Kumppanin nimen julkaisemiseen kannattaa pyytää erikseen lupa. (Hotanen, Laine & Pietiläinen 2001, 12; Niva & Tuominen 2005, 107.)

3 Liikunnan rahavirrat

Liikunnan talouden volyymi on arviolta noin 3 miljardia euroa (taulukko 1). Näin ollen liikunnan talouden osuus Suomen bruttokansantuotteesta on hieman alle kaksi prosenttia (Tilastokeskus 2015). Mukaan on laskettu suoraan liikuntaan kohdistuva kulutus, ei liikuntaan liittyvää oheiskulutusta, eikä kerrannaisvaikutuksia. Eniten liikuntaan käyttävät rahaa yksittäiset kotitaloudet, noin 1,8 miljardia euroa (Heikkala 2009). Kunnat osoittavat kunnallisveroista keräämiään varoja liikuntaan ja urheiluun vuosittain noin 600-700 miljoonaa euroa, josta noin 500 miljoonaa on liikuntatoimen käyttökustannuksia ja loput investointeja (OKM 2015a, 21). Valtion liikuntabudjetti on kasvanut tasaisesti vuoteen 2012 asti, minkä jälkeen liikuntabudjetti on vakiintunut noin 150 miljoonaan euroon (OKM 2015c). Valtio kerää enemmän veroja ja maksuja kuin mitä se sijoittaa liikuntaan, kun taas kuntien osalta tilanne on päinvastainen (Ala-Vähälä 2008, 63). Urheilusponsorointiin käytetty raha on laskenut vuodesta 2008 lähtien, mutta saanut uutta nostetta vuonna 2014, jolloin urheilusponsorointiin käytettiin noin 170 miljoonaa euroa (Mainostajien liitto 2015). Työpaikat käyttävät liikuntaan noin 300 miljoonaa euroa (Heikkala 2009). Urheiluseurojen palkattoman vapaaehtoistyön laskennallinen määrä on Suomessa noin 40 000 työvuotta, ja sen arvo on yli 1,1 miljardia euroa (Lith 2013, 2).

Taulukko 1. Arvio liikunta-alan taloudellisista volyyymeistä vuositasona

Kotitaloudet	1 800 m€/v
Kunnat: käyttö- ja investointimenoina	600-700 m€/v
Valtion: liikuntabudjetti	150 m€/v
Yritysten työpaikkaliikunta	300 m€/v
Urheilusponsorointi	170 m€/v
Vapaaehtoistoiminta: laskennallinen arvio	1 100 m€/v

Liikunnan toimialan koon arvioidaan olevan vuosittain yli 5,5 miljardia euroa. Pienet heitot osuuksissa johtuvat eri lähteistä kerätyistä tiedoista. Urheilu- ja liikuntapalvelujen tuotanto on pääosin riippumatonta lyhyen aikavälin suhdannevaihteluista. Liikuntapalvelut ovat kasvaneet 38 prosenttia ja liikuntapalveluja tuottavien yritysten liikevaihto on lisääntynyt taantumasta huolimatta 220 miljoonalla eurolla noin 800 miljoonaan euroon vuosien 2007 ja 2011 välillä. (Lith 2013, 2; TEM 2014, 4.)

3.1 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat ovat vuositasona noin 150 miljoonaa euroa. Veikkauksen tuotto muodostaa pääosan eli noin 80 prosenttia opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnalle osoittamasta kokonaisrahoituksesta (Veikkaus 2015). Taulukosta 2 näkee liikuntamääräraho-

jen jakautumisen vuosina 2008-2013 Suomessa. Liikunnan kansalaistoimintaan on ohjattu lähes 50 miljoonaa euroa. Liikuntapaikkarakentamiseen on käytetty vuonna 2013 lähes 27 miljoonaa euroa. (OKM 2015a, 15.)

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2008-2013 (1 000 €)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liikunnan kansalaistoiminta	35 316	39 724	47 698	46 562	44 561	47 690
Suomen Olympiakomitea	4 165	4 477	4 620	4 491	4 363	1 100
Liikuntapaikkarakentaminen	19 209	27 521	23 037	28 357	29 197	26 734
Liikunnan koulutuskeskukset	20 278	23 860	19 557	21 569	22 577	20 530
Kuntien liikunta-toiminta	18 929	20 524	20 290	19 816	19 785	19 147
Liikuntatieteet	7 047	8 177	8 633	6 408	7 254	6 454
Muut momentit	12 985	14 757	23 275	21 115	27 166	30 742
Yhteensä	117 930	139 040	147 110	148 317	154 904	152 397

Eniten varoja on osoitettu liikunnan kansalaistoimintaan, jonka osuus liikuntamäärärahoista on 32 prosenttia (taulukko 3). Kuntien liikuntatoimintaan on osoitettu 12,6 prosenttia, liikuntapaikkarakentamiseen 17,5 prosenttia ja liikunnan koulutuskeskuksille 13,5 prosenttia määrärahoista. Muiden momenttien osuudet olivat kukin alle 10 prosenttia. Edellisvuoteen verrattuna osuudet ovat pysyneet lähes samansuuruisina. (OKM 2015a, 18.)

Taulukko 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2013

	€	%
Liikunnan kansalaistoiminta	48 790 000	32
- lajiliitot ja liikuntajärjestöt	38 080 000	
- Seuratoiminnan kehittämistuki	3 850 000	
- Huippu-urheiluyksikkö	6 860 000	
Huippu-urheilun kehittäminen	6 000 000	3,9
Liikuntapaikkarakentaminen	26 734 000	17,5
Liikunnan koulutus-keskukset	20 530 497	13,5
Kuntien liikunta-toiminta	19 147 000	12,6
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	5 500 000	3,6
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	3 800 000	2,5
Liikuntatieteet	6 454 000	4,2
Muut momentit	15 641 503	10,3
Yhteensä	152 397 000	100

3.2 Kunnat

Liikuntalain (2015) mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävälle liikunnalle eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalais-toimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin myönnetään vuosittain valtionosuutta veikkausvoittovaroista. Liikuntalain mukaisesti valtionosuutta tulee myös käyttää liikunnan edellytysten luomiseen. Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamishankkeita. Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää myös paikallisen liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä muihin liikuntaa edistäviin hankkeisiin. Lisäksi lasten ja nuorten sekä maahanmuuttajien liikunnan tukeminen tapahtuu kuntien kautta. (OKM 2015a, 21.)

Kunnat ovat merkittäviä liikuntapalvelujen tuottajia ja toimintaedellytysten luoja. Kunnat ylläpitävät liikuntapalveluja vuosittain yli 700 miljoonalla eurolla. Kuntien liikuntatoimessa työskentelee noin 5 000 ihmistä. Liikuntapaikkoja on yli 32 000, joista kuntien omistamia ja ylläpitämiä on noin 75 prosenttia. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kuntien liikuntapaikkojen rakentamista ja peruskorjausta harkinnanvaraisilla avustuksilla. Kunnat saavat liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin asukasluvun mukaan valtionosuutta valtion talousarviossa määritellyn yksikköhinnan mukaisesti. Hinta on viime vuosina ollut 12 euroa. Kuntien liikuntatoiminnan valtionosuudet maksetaan veikkausvoittovaroista valtion urheilubudjetista. Nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suuremmat asukasluvultaan suuremmissa yli 100 000 asukkaan kunnissa (114,6 e/asukas) kuin pienimmissä 2 000-6 000 asukkaan kunnissa (64,3 e/asukas). (OKM 2015a, 21-28.)

Kuntien liikuntatoiminnan toimintamenot (taulukko 4) muodostuvat henkilöstömenoista, kuten palkoista, palkkioista ja henkilösivukuluista, ulkoisista ja sisäisistä vuokrista, palveluiden ostoista, avustuksista, materiaalikustannuksista sekä muista käyttömenoista. Suurimmat kuluerät muodostuvat henkilöstömenoista ja vuokrista. (OKM 2015a, 21.)

Taulukko 4. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuonna 2013

	€	%
Henkilöstömenot	163 890 000	27,3
Vuokrat	215 819 000	35,9
Ostopalvelut	120 579 000	20
Avustukset	51 016 000	8,5
Materiaalikustannukset	46 320 000	7,7
Muut käyttömenot	3 803 000	0,6
Yhteensä	601 427 000	100,0

Liikuntatoimi on osassa kuntia yhdistetty sivistystoimen alaisuuteen yhdessä kulttuuri- ja nuorisotoimen kanssa. Kuntien lisäksi liikunnasta vastaavat paikallistasolla urheiluseurat. Seurojen kuulemista ja osallisuutta seuratoimintaa koskevista asioista on joissakin kunnissa lisätty perustamalla seuraparlamentteja, jotka ovat liikuntaseurojen yhteistyöelimiä. Seuraparlamentti on asiantuntijaelin, jolla ei ole varsinaista päätösvaltaa, mutta joka toimii vuorovaikutuksessa kunnan liikuntatoimen kanssa.

3.3 Liikuntapaikkarakentaminen

Läpi historian kunnat ovat pääosin vastanneet liikuntapaikkojen rakentamisesta ja ylläpidosta. Viime aikoina valtio on tukenut liikuntapaikkarakentamista vuosittain noin 25-30 miljoonalla eurolla. Valtion rahoituksen osuuden arvioidaan olevan noin 10–20 prosenttia liikuntapaikkarakentamisesta. Kattavilla liikunnan olosuhteilla on keskeinen merkitys liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi. Suomessa on yli 32 000 liikuntapaikkaa, joista noin 75 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin liikuntapaikoista merkittävä osa on kuntien määräämisvallassa olevien osakeyhtiöiden ja yhteisöjen hallinnassa tai kuntien osittaisessa omistuksessa. Täysin yksityisiä liikuntapaikkoja on muodostunut lähinnä suuriin kaupunkeihin ja taajamiin. (OKM 2015a, 28.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain avustuksia liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatiilojen rakentamiseen. Valtion talousarvioon asetetaan vuosittain määräraha näiden avustusten myöntämiseksi. Avustuksia myönnetään liikuntalain 8 §:n (2015) mukaisesti ensisijaisesti kunnille tai kuntayhtymille sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa oleville yhteisöille. Lain mukaan avustuksia voidaan kuitenkin myöntää myös muille yhteisöille.

Valtionavustukset kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) toimivat valtionapuviranomaisina kustannusarvioltaan korkeintaan 700 000 euron (alv 0 %) liikuntapaikkahankkeissa. Vuonna 2013 ELY-keskusten jakamien valtionavustusten osuus valtion liikuntapaikkarakentamisen määrärahoista oli 7,6 miljoonaa euroa. ELY-keskusten myöntämien avustusten indeksikorjattu arvo laski edellisvuodesta 0,9 miljoonaa euroa. (OKM 2015a, 28.)

Liikuntapaikkarakentamisen tuki on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana merkittävästi (taulukko 5). Liikuntapaikkarakentamisen tuki oli hallituskaudella 2007–2011 valtion liikuntabudjetin toinen merkittävä painopistealue kansalaistoiminnan tuen ohella. Rakentamiseen kohdennettujen määrärahojen kasvua selittää osittain hallituksen elvytyspo-

liittiset linjaukset ja sitä kautta rakentamisen tukeminen työllisyyttä lisäävänä toimenpiteenä. Liikuntapaikkarakentamisen tuki muodostaa valtion liikuntabudjetista tällä hetkellä noin viidenneksen. (OKM 2014, 49.)

Taulukko 5. Liikuntapaikkarakentamisen osuus liikunnan määrärahoista vuosina 2004-2014

Vuosi	Liikunnan määräraha	Rakentamis- määräraha	% liikunta- budjetista
2004	86 389 000	14 100 000	16,3
2005	91 291 000	14 700 000	16,1
2006	96 385 000	15 500 000	16,1
2007	101 550 000	17 150 000	16,9
2008	106 818 000	17 750 000	16,6
2009	116 082 000	26 960 000	23,2
2010	128 521 000	21 550 000	16,8
2011	143 883 000	28 880 000	20
2012	144 452 000	28 906 000	20
2013	145 988 000	25 050 000	17,2
2014	147 558 000	26 400 000	17,9

Kasvaneiden määrärahojen myötä kuntien liikuntapaikkarakentamiseen on vaikutettu kannustavasti nostamalla avustuksen määrää. Hallituskaudella 2007-2011 avustuksen määrä oli 25 prosenttia arvonlisäverollisesta kustannusarviosta tai enintään 750 000 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön käsittelyyn (kustannusarvioltaan yli 0,7 M€:n hankkeet) tuli vuosittain 60–79 hakemusta, joista rahoitusta myönnettiin keskimäärin 43 prosentille hakemuksista (taulukko 6).

Taulukko 6. OKM:n käsittelemät hakemukset

Vuosi	Hakemuksia kpl	Myöntöjä kpl	Myöntö %
2009	71	33	46
2010	79	23	29
2011	78	34	44
2012	60	34	57
2013	65	31	48
Yhteensä	353	155	44

Liikunnan aluehallinnossa käsiteltiin vuosittain noin 200 avustushakemusta, joista myönnön sai vuosittain keskimäärin 2/3 hakemuksista (taulukko 7). Vuonna 2013 ELY-keskusten päätösvallassa olleista avustushakemuksista myönteisen päätöksen sai 69 prosenttia hakijoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön osalta vastaava luku oli 48 prosenttia. (OKM 2014, 49-50.)

Taulukko 7. ELY-keskusten käsittelemät hakemukset

Vuosi	Hakemuksia kpl	Myöntöjä kpl	Myöntö %
2009	218	141	65
2010	208	130	63
2011	211	144	68
2012	198	134	68
2013	176	121	69
Yhteensä	1011	670	66

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimassa ja vuosittain tarkistettavassa liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelmassa nimetään ennakoivasti hankkeet, joita valtio varautuu avustamaan seuraavan neljän vuoden aikana edellyttäen, että liikuntapaikkarakentamisen rahoitus säilyy vähintään arvioidun suuruisena. Lisäksi valtion liikuntaneuvosto ja asianomaiset ELY-keskukset antavat lausuntonsa avustettavista hankkeista. (OKM 2015a, 30.)

Avustuksia hakevat erilaiset liikuntapaikkahankkeet. Merkittävimmäksi ryhmäksi (taulukko 8) nousevat muut liikuntapaikat, joihin sisältyvät muun muassa kaikki lähinnä yksittäisiä liikuntalajeja palvelevat erikoistilat, kuten jalkapallo-, keila-, tennis- ja salibandyhallit. Muihin liikuntapaikkoihin kuuluvat myös urheilutalot, jotka sisältävät useita erilaisia liikuntatiloja. Seuraavaksi merkittävin ryhmä on liikuntahallit, joiksi lasketaan tässä tarkastelussa kaikki perinteiset ja monikäyttöiset liikuntasalit sekä -hallit. (OKM 2015a, 31.)

Taulukko 8. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyypit vuosina 2006–2013 (lm)

Liikuntapaikka	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Uimahallit	6	11	10	7	8	9	2	4
Jäähallit	14	14	16	17	9	13	6	8
Liikuntahallit	15	19	21	13	18	30	8	17
Kentät	2	6	4	3	8	12	28	5
Muut	9	14	18	31	36	14	13	31
Yhteensä	46	64	69	71	79	78	57	65

Avustukset on kohdennettu erityisesti laajoja käyttäjäryhmiä palveleviin liikuntapaikkoihin, kuten uima-, jää- ja liikuntahalleihin ja -saleihin sekä ulkokenttiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämistä avustuksista on sekä kappalemääräisesti että rahallisesti eniten tuettu liikuntahalleja.

Valtion liikuntapaikkojen avustuspolitiikkaa linjataan valtion liikuntaneuvoston laatimassa Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirjassa. Suunta-asiakirjassa määritellään

säädöksiin, määräyksiin ja ohjeisiin pohjautuvat avustamisen ehdot, avustamista puoltavat kriteerit ja resurssipainotukset. Uusin Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirja on valmistunut vuonna 2014 (Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:4) ja se ohjaa tulevien vuosien avustuspolitiikkaa. Avustuspolitiikassa painotetaan hankkeita, jotka palvelevat laajojen käyttäjäryhmien liikuntatarpeita. Käytännössä tämä tarkoittaa liikuntapaikkoja, joilla on lukumääräisesti paljon käyttäjiä tai käyntikertoja ja liikuntapaikan liikunnalliset palvelut ovat monipuolisia ja mahdollisimman monen liikuntamuodon käyttöön soveltuvia. Kunta on julkisen hallinnon tehtävämäärityksen mukaan ensisijainen avustuksen saaja. Avustusta voidaan harkinnan mukaan myöntää myös muille yhteisöille. Tällöin huomioidaan kunnan aktiivinen osallistuminen hankkeeseen. Linjauksissa painotetaan hankkeiden esteettömyyttä ja energiatehokkuutta. Jos hankkeessa toteutetut ratkaisut merkittävästi parantavat sen elinkaaren aikaista energiatehokkuutta tai energiaratkaisuna on uusiutuvan energian käyttö, avustuksen määrää voidaan harkita korotettavaksi. Hankkeen rahoitusta puoltaa vahva näyttö hankkeen vastaavuudesta väestön liikuntakäyttäjyksen tai huippu-urheilun tarpeisiin. Tarveperustelua vahvistamalla luodaan liikuntapaikkoja myös uusille lajeille ja eri-ikäisten omatoimiselle ja monipuoliselle liikunnalle. Hankkeelta edellytetään nykytilan kuvaus ja tarveanalyysi hankkeen vaikutuspiirissä olevan väestön liikuntakäyttäjyksen tai liikuntapaikan tuomasta lisäarvosta huippu-urheilun edistämiseen. Tarveperustelu edellyttää kuntalaisten kuulemista. Liikuntaneuvosto painottaa nykyistä vahvempaa strategista suunnittelua ja kokonaiskoordinoitua huippu-urheilun valmennus- ja kilpailuolosuhteiden rakentamisessa ja perusparantamisessa. Linjauksilla kannustetaan eri toimijoita (eri hallintokunnat, järjestöt, yksityinen sektori, muut yhteisöt) yhteistyöhön. Yhteistyöllä toteutetut hankkeet huomioidaan avustusta korottavasti. Lisäksi liikuntaneuvosto painottaa hankkeita, jotka edistävät tasa-arvoa liikuntakulttuurissa. Tasa-arvonäkökulmissa otetaan huomioon alue, sukupuoli, ikä, varallisuus ja liikuntarajoitteisten huomiointi. Tyttöjen ja naisten suosimat lajit, kuten ratsastus, ringette, taitoluistelu ja voimistelu painottuvat avustuspolitiikassa. Resurssipainotusten mukaisesti liikuntapaikkojen avustus voi kattaa 25 prosenttia hankkeen kustannusarviosta, ei kuitenkaan enempää kuin 750 000 euroa. (OKM 2015b, 64-67.)

3.4 Liikunnan harrastamisen kustannukset

Urheiluseuran toimivuus on suoraan verrannollinen sen resursseihin. Resurssit voidaan jakaa aineellisiin, energieettisiin ja tieto- taitoresursseihin, joista aineelliset jakautuvat edelleen toiminnan tilaedlytyksiin ja rahatalouteen. Energieettisiä resursseja ovat työpanos, minkä varassa seura toimii, sekä liikuntaosallistumisvalmius. Liikuntaseuran toimivuus edellyttää kaikenlaisten resurssien olemassaoloa, mutta pääoman avulla voidaan hankkia myös muita resursseja. Jo vuonna 1986 Heinilä havaitsi liikuntaseurojen toiminnan laaje-

nemisen ja vaatimustason nousun kuormittavan vuosi vuodelta enemmän seurojen menotaloutta. Nousevien kustannusten tilanteessa seurat alkoivat etsiä uusia, tuottoisia tulohankintakeinoja ja SVUL asettikin tavoitteekseen tuolloin, että 1/3 seurojen tuloista pitäisi tulla valtiolta, 1/3 jäsenmaksuista ja 1/3 itse toiminnasta. (Heinilä 1986, 68-71; Puronaho 2006, 34.)

Yhteiskunnan muutokset ovat asettaneet paineita perinteisesti vapaaehtoisuuteen nojautuvaan urheiluseuratoimintaan. Kaupallisuus on noussut seuratoiminnan kilpailijaksi. Kiire on pakottanut ihmiset hallitsemaan ajankäyttöään uudella tavalla. Talkoohenki on vähenemässä. Yhteisöllisyys taistelee olemassaolostaan sopimuksellisen kulttuurin hyökyaalossa. Seurat ovat kehittyneet spontaanin kansalaisten järjestäytymisen ja edelleen merkittävän julkisen sektorin yhteistyön ja vaikutteiden kautta yhä enemmän markkinaperusteisen liikuntatoiminnan suuntaan. (Koski 2009, 9-12; Puronaho 2006, 34.)

Urheiluseuroihin kohdistuvat odotukset ovat muuttuneet. Urheiluseurajäsenyys on vaihtunut asiakkuudeksi. Asiakas odottaa tasokasta palvelua ja toimintaa maksettua jäsenmaksua vastaan. Samaan suuntaan ovat kehittyneet myös julkishallinnon odotukset. Tämä vaatimustason kasvu pätee ainakin liikunnan ja urheilun alalla toimiviin seuroihin. Lisäksi esimerkiksi oikeudelliset, taloudelliset ja teknologiset haasteet lisäävät tarvetta ammat-tiosaamiselle myös vapaaehtoisorganisaatioissa. Urheiluseuroihin kohdistuvien odotusten ja vaatimusten kasvettua niiden vapaaehtoistoiminnan resurssit eivät enää riitä. Urheiluseurojen on ammattimaistuttava. Kosken (2012b, 6) mukaan ammattimaistuminen tarkoittaa, että työtä tehdään parempaan osaamiseen nojaten aiempaa suunnitelmallisemmin, järjestelmällisemmin ja tarkempaan työnjakoon perustuen. Vaatimustason ja tavoitteiden kasvaessa toimintaa on haluttu kehittää. Tästä on seurannut palkatun henkilökunnan mu-kaantulo vapaaehtoisten toimijoiden rinnalle. Tämä taas on nostanut urheiluseurojen kus-tannuksia ja sitä kautta harrastamisen kokonaiskustannukset ovat nousseet. Kosken (2012a, 48) mukaan päätoimisen palkkaaminen seuroihin seuratuena nosti lasten ja nuorten harrastamisen kustannuksia 200 eurolla.

Harrastuksen hinta voi olla merkittävä kilpailutekijä. Se voi rajata harrastajan toiminnan ulkopuolelle. Puronahon (2006, 16) mukaan lasten tasavertaiset mahdollisuudet harrastaa liikuntaa ovat heikentyneet huomattavasti viime vuosina. Syiksi Puronaho listaa seitsemän yhteiskunnan muutosta: tuloerot ovat kasvaneet, lapsiperheiden käytettävissä olevat tulot ovat kehittyneet muuta väestöä heikommin, vähentyneestä vapaa-ajasta ja epä säännöllisistä työajoista johtuen lapsiperheiden vanhempien mahdollisuudet vapaaeh-toistyöhön liikuntaseuroissa ja samalla liikunnan harrastuskustannusten vähentämiseen ovat kaventuneet, monien kuntien liikuntatoimien taloudellinen liikkumavara on kaventunut

aiheuttaen maksujen ja vuokrien nostopaineita, seurat perivät yhä suurempia maksuja jäseniltään, yritykset tuottavat yhä laadukkaampia ja kalliimpia liikuntavälineitä ja tekstiilejä, joita etenkin kilpaurheilussa menestyäkseen tulee hankkia ja valtion halu lasten ja nuorten liikunnan todelliseen tukemiseen näkyy heikosti.

3.5 Koripalloharrastamisen kustannukset

Vaikka kymmenessä vuodessa koripallon keskimääräiset kokonaiskulut ovat kasvaneet (taulukko 9) merkittävästi, koripalloa pidetään vielä toistaiseksi suhteellisen edullisena lajina. Koripallon kokonaiskustannusten erot kilpa- ja harrasteliikkujan välillä ovat tasoittuneet kymmenessä vuodessa. Vuonna 2001 erot olivat pienet 6-10-vuotiailla, mutta vanhemmissa ikäluokissa erot kilpa- ja harrasteliikunnan kokonaiskustannusten välillä olivat kaksin- tai kolminkertaisia. Harrastetoiminta, jossa on vähemmän tapahtumia kuin kilpatoiminnassa, on kokonaiskustannuksiltaan lähes saman hintaista kuin kilpatoiminta. Tätä voi toki selittää, että vastaaja on itse saanut määrittää, kuuluuko hän kilpa- vai harrastetoimintaan. (Puronaho 2014, 38.)

Taulukko 9. Kilpa- ja harrasteliikunnan keskimääräisten kustannusten muutos

	6-10 v		11-14 v		15-18 v	
	Kilpa	harraste	kilpa	harraste	kilpa	Harraste
2001	664	546	1539	407	1968	843
2012	1689	1940	3503	2797	4101	
Muutos	155 %	255 %	128 %	587 %	108 %	

Kokonaiskustannusten lisäksi on hyvä vertailla myös harrastamisen kertahintoja (taulukko 10). Alle 10-vuotiaiden harrastetoiminnassa kertahinta on kymmenessä vuodessa kolminkertaistunut, kun samanikäisten kilpatoiminnan hinta ei ole edes kaksinkertaistunut. Sama trendi jatkuu vanhemmissa ikäluokissa; harrastetoiminnan kertahinta on kolminkertaistunut kilpatoiminnan kertahinnan laskiessa, mitä vanhemmista harrastajista on kyse. Tämä selittyy sillä, että harrastamiskertoja on kilpatoiminnassa selkeästi harrastetoimintaa enemmän (taulukko 11). Huomionarvoista on myös, että tyttöjen koripalloharrastusten kertahinta on kaikissa ikäryhmissä korkeampi kuin poikien (taulukko 12). Koripallon kertahinnat ovat muihin lajeihin verrattaessa selvästi alle keskitason, vaikka ne ovat yli puoli-toistakertaistuneet tarkasteluaikana. (Puronaho 2014, 38.)

Taulukko 10. Harrastekerran kustannukset koripallossa (€/krt)

	2001		2012	
	kilpa	harraste	kilpa	harraste
6-10 v	8	7	14	23
11-14 v	10	7	18	23
15-18 v	12	15	21	

Taulukko 11. Harrastekertojen muutos

	2001		2012	
	kilpa	Harraste	kilpa	harraste
6-10 v	88	76	125	85
11-14 v	147	59	198	120
15-18 v	160	55	197	

Taulukko 12. Keskimääräiset harrastekustannukset sukupuolen mukaan

	Yhteensä €		Harrastekerrat		Hinta/kerta €	
	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat
6-10 v	1836	1682	110	14	17	14
11-14 v	3691	3128	197	188	19	16
15-18 v	3686	4634	158	227	23	19

Liikunnan kokonaiskustannukset harrastajalle muodostuvat välittömistä ja välillisistä kustannuksista. Välittömiä kustannuksia ovat pakolliset maksut, kuten jäsenmaksut, lisenssimaksut, liikuntatilavuokrat ja turnausmaksut sekä ohjaus- ja kilpailutoiminnan kustannukset ja lajiharrastukselle välttämättömät välineet ja tekstiilit, esimerkiksi harjoitus- ja kilpailuasut sekä koripallokengät. Välillisiä kustannuksia ovat esimerkiksi matkakustannukset. (Puronaho 2014, 13.). Pakolliset kustannukset muodostavat noin puolet harrastamisen kokonaiskustannuksista (taulukko 13). Erityisesti koripallon pakolliset maksut ovat kasva-neet, samoin matka- ja leirikulut. Lisäksi mainitaan erikseen salivuokrien ja tuomaripalkkioiden kasvu. (Puronaho 2014, 39.) Tärkeimmät kustannuksia viime vuosina nostaneet tekijät liittyvät kilpailullisuuden ja toiminnan intensiteetin kasvamiseen. Liikuntaa harraste-taan usein ympärivuotisesti ja kilpaurheilullisin tavoittein. Harjoitusmäärät lisääntyvät ja kustannukset kasvavat. (Puronaho 2006, 134.)

Taulukko 13. Koripalloharrastamisen pakolliset kulut kilpa- ja harrastetoiminnassa (€/v)

	Maksut		Kilpailut		Leirit		Pakolliset		Yhteensä		%	
	K	H	K	H	K	H	K	H	K	H	K	H
6-10 v	424	617	432	232	67	125	923	974	1689	1940	55	50
11-14 v	889	1132	736	220	356	285	1981	1637	3503	2797	57	59
15-18 v	948		778		415		2140		4101		52	

Vaikka harrastamisen kustannukset ovat kasvaneet, niin hinta-laatusuhteeseen ollaan edelleen pääosin tyytyväisiä. Puronahon (2006, 120-125) mukaan koripalloa harrastavista vain seitsemän prosenttia piti kilpaurheilun kustannuksia erittäin suurina ja 39 prosenttia melko suurina. Lähes puolet piti kustannuksia sopivina. Koripallon harrasteliikunnan kustannuksia pidettiin yleisesti melko pieninä tai erittäin pieninä. Puronahon (2014, 38) mukaan koripalloharrastuksen hinta-laatusuhdetta pidetään edelleen hyvänä; yli puolet vastaajista pitää suhdetta 6–10 -vuotiaiden kilpaurheilijoiden osalta erittäin hyvänä ja vastaajista vähintään 70 prosenttia pitää suhdetta kaikissa harrastajaryhmissä vähintään melko tyydyttävänä.

4 Työn tavoite ja työn vaiheet

LePy harjoittelee Espoon kaupungin kouluilla. Kouluvuorojen määrä ei ole riittävä. Lisäksi kouluilla harjoittelu estää ympärivuotisen harjoittelun, sillä loma-aikoina sekä pyhinä salit ovat suljettuina. Tilanne ei näytä paranevan lähivuosina. Jäsenmäärän kasvaessa on etsittävä muitakin ratkaisuja. Lähialueella ei ole yksityisiä tiloja, joista vuoroja voisi vuokrata, joten oman hallin rakentaminen on noussut yhdeksi vaihtoehdoksi. Työn tavoitteena on selvittää benchmarking-menetelmän avulla, onko hallin rakentaminen ratkaisu Leppävaaran Pyrinnön salitilaongelmaan. Työssä ei käsitellä muita mahdollisia salitilaratkaisuja eikä monen lajin yhteisiä hallihankkeita, vaan keskitytään koripalloseuran hallirakentamisen vaatimuksiin. Työn tuloksena syntyvät johtopäätökset sekä toimenpidesuosituksot mahdollisen hallihankkeen toteuttamiseksi. Työ toteutetaan koripalloseura Leppävaaran Pyrintö ry:lle. Työ on hyvin ajankohtainen, sillä kuntien rahat ovat vähissä ja uusia liikuntatiloja rakennetaan vähemmän kuin ennen. Yhä useampi seura harkitsee oman hallin rakentamista. Vaikka työ tehdään espoolaisen koripalloseuran lähtökohdista, voidaan tuloksia hyödyntää niin koripalloseurojen kuin muiden lajiseurojen apuna pääkaupunkiseudulla ja muuallakin Suomessa halliprojektia suunniteltaessa.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Benchmarking on oman toiminnan vertaamista toisen toimintaan, usein parhaaseen vastaavaan käytäntöön (Bain & Company 2015). Espoossa toimiva koripalloseura Tapiolan Honka toteutti oman hallihankkeensa ja Honkahalli valmistui vuonna 2011. Honka on toiseksi ainoa koripalloseura Suomessa, joka on rakentanut itselleen hallin. Tapiolan Hongan toimiessa samassa kaupungissa ja lähes samanlaisessa toimintaympäristössä kuin Leppävaaran Pyrintö oli Hongan valinta benchmarking-kumppaniksi työn kannalta järkevää. Benchmarking on toteutettu vieraillemalla Honkahallissa sekä haastatteleamalla hankkeen hyvin tuntevia henkilöitä eli Hongan nykyistä puheenjohtaja Mika Nummista, Hongan entistä puheenjohtaja Pertti Myllymäkeä sekä Hongan toiminnanjohtaja Anne Eklundia. Haastatteluista on pidetty muistiota. Liikunnan rahavirroista on tehty kirjoituspöytäkirja tutkimusta.

4.2 Työn vaiheet

Espoon kaupunki on jakanut salivuorot seuroille kahdeksi vuodeksi kerrallaan vuodesta 2013 lähtien. Sitä ennen jako tehtiin vuosittain. Kun jako tehtiin kaksi vuotta sitten ensimmäistä kertaa kahdeksi vuodeksi eteenpäin, huomattiin LePyssä, kuinka merkittävästi kaupungin vuorojakopäätös vaikuttaa seuran toimintaan. Salivuorojen määrä väheni, vaikka seuran toiminta oli vahvassa kasvussa. Samoilla vuoroilla oli selvittävä seuraavat

kaksi vuotta. Vähäiset salivuorot pakottivat etsimään kaikkia mahdollisia ratkaisuja toiminnan pyörittämiseksi. Ryhmäkokoja nostettiin; samalle vuorolle laitettiin harjoittelemaan puolet enemmän pelaajia kuin aikaisemmin. Vuoroja etsittiin myös yksityiseltä sektorilta. Lähimmät yksityiset hallit olivat Malmin Palloiluhalli, jossa iltakäyttö oli täyteen varattu sekä Honkahalli, josta LePy vuokrasi hallin ainoat kaksi arki-illan myöhäistuntia. Tilanne oli huolestuttava, mutta ei vielä mahdoton. Salitilan kanssa pystyttiin elämään.

Tammikuussa 2014 Ungdomsföreningen Logen i Gröndalin projektipäällikkö Patrik Gustafsson otti LePyyn yhteyttä ja esitti tapaamista uuden urheiluhallihanke Kameleonten tiimoilta. Hallihanke konkretisoitui, kun edessä oli yhteistyöehdotus monilajihallihankkeesta. Hanke ei herättänyt suurta luottamusta. Samalla heräsi kuitenkin ajatus omasta hallihankkeesta. Keväällä 2014 idea oman hallin rakentamisesta vahvistui ja tämän opinnäytetyön kirjoittaja, LePyn toiminnanjohtaja Marika Vilanen ehdotti hallihankkeesta etenemistä. Keväällä tutustuttiin benchmarking-teoriaan keräämällä hyvät käytänteet rakentamisen suunnittelusta, lobbaamisesta ja toteuttamisesta sekä valittiin Tapiolan Honka benchmarking-kumppaniksi. Tapiolan Hongan hallihankkeen käynnistäjä Pertti Myllymäki tuli esittelemään hallihanketta LePyn hallituksen kokoukseen 19.5.2014. Hallituksen kokouksen päätteeksi perustettiin hallihanketyöryhmä. Vastuuhenkilöksi valittiin seuran puheenjohtaja Kimmo Järvinen. Pertti Myllymäki lupautui vapaaehtoiseksi hallihankkeen konsultiksi.

Keväällä 2015 Espoon kaupunki jakoi salivuorot seuraavaksi kahdeksi vuodeksi eteenpäin. Salivuorojen yhteismäärä pysyi samana, mutta vuorot jakautuivat useammalla eri koululle keskittyen vahvasti perjantaille, lauantaille ja sunnuntaille. Päätettiin tutustua paremmin Honkahalliin. Ensimmäinen yhteistyövierailu Honkahallissa järjestettiin 30.3.2015. Tapaamisessa oli paikalla kirjoittajan lisäksi Tapiolan Hongan toiminnanjohtaja Anne Eklund sekä Leppävaaran Pyrinnön puheenjohtaja Kimmo Järvinen.

Syksyllä 2015 salivuoro-ongelma kärjistyi jälleen. Päätettiin tutustua paremmin Tapiolan Hongan Honkahalliprojektiin. Sovittiin tapaaminen Tapiolan Hongan puheenjohtaja Mika Nummisen kanssa Honkahallille maanantaille 28.9.2015. Paikalla olivat kirjoittajan lisäksi Hongan puheenjohtaja Mika Numminen ja Leppävaaran Pyrinnön puheenjohtaja Kimmo Järvinen.

Yksityiskohtien saamiseksi järjestettiin toinen tapaaminen Tapiolan Hongan puheenjohtaja Mika Nummisen kanssa 7.11.2015. Hongan hallihankkeen alkutaipaleesta haettiin vielä tietoa tapaamisella Tapiolan Hongan entisen puheenjohtaja Pertti Myllymäen kanssa 8.11.2015. Käyttökokemuksista, hankkeen onnistumisista ja kehityskohteista keskusteltiin puhelimitse kaksi kertaa lokakuussa Tapiolan Hongan toiminnanjohtaja Anne Eklundin

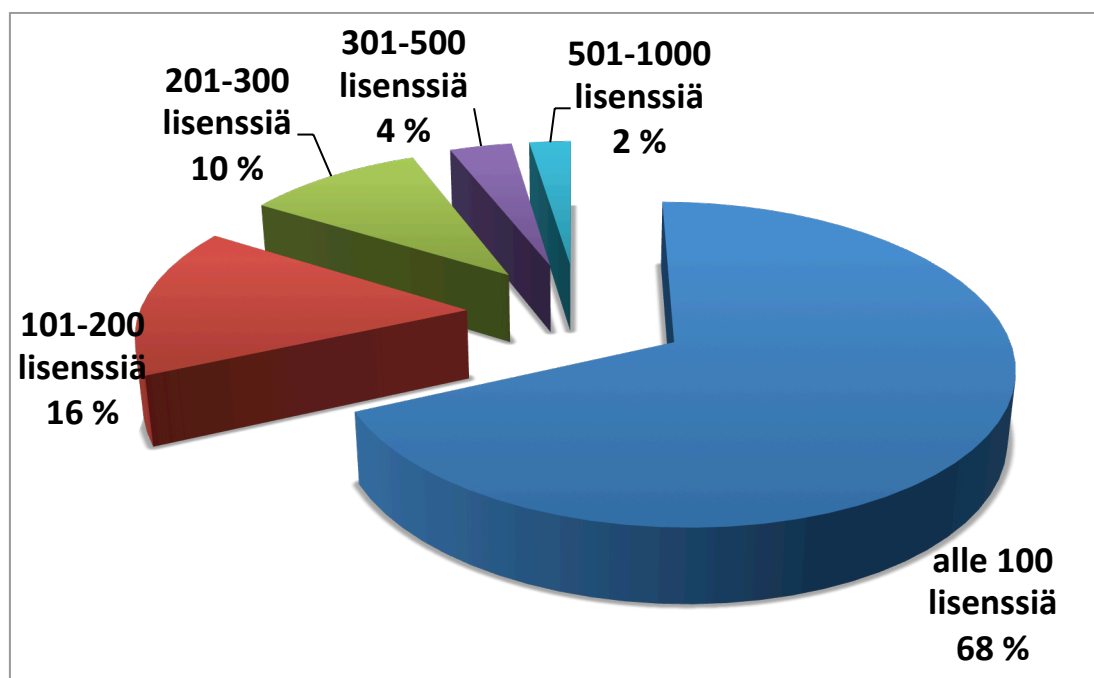
kanssa. Syksyn 2015 aikana kerättiin yhteen Tapiolan Hongan hallihankkeesta haastattelujen avulla saatu tieto ja kirjoituspöytätyön avulla hankittu rakentamiseen, liikunnan rahavirtoihin, suomalaiseen koripallokenttään liittyvä tieto. Työ valmistui marraskuussa 2015. Benchmarkingin, rahoituspuolen selvittelyn ja vaihtoehtoisten polkujen harkinnan jälkeen työn tuloksena syntyi toimintasuositus salitilaongelman ratkaisemiseksi. Työ esitellään LePyn hallitukselle tammikuussa 2016.

5 Benchmarking-prosessi

Työssä edetään benchmarking-prosessia vaihe vaiheelta noudattaen. Aluksi tarkastellaan suomalaista koripalloyhteisöä ja sitten tarkemmin Leppävaaran Pyrinnön tilannetta. Seuraavaksi esitellään valitun benchmarking-kumppani Tapiolan Hongan Honkahalliprojekti. Aineisto kerätään haastattelujen ja kirjoituspöytätyön pohjalta. Benchmarking-prosessin tuloksena syntyy johtopäätökset ja toimenpidesuositus, miten LePyn kannattaa edetä salitilaongelmansa kanssa.

5.1 Suomalaiset koripalloseurat ja niiden olosuhteet

Suomessa on noin 17 000 koripallon lisenssipelaajaa. Koripalloseuroja Suomessa oli kaudella 2014-2015 yhteensä 188. Kun listalta karsitaan pois seurat, joissa on alle kymmenen lisenssipelaajaa, saadaan toimivien koripalloseurojen määräksi 167. Suomalaiset koripalloseurat ovat suhteellisen pieniä. Lähes 70 prosenttia seuroista on alle sadan lisenssipelaajan seuroja (kuviot 2). Yli puolet kaikista seuroista on yhden tai muutaman aikuisjoukkueen seuroja, jotka eivät tee koripallon juniorityötä. (Koripalloliitto 2015a.)

Kuvio 2. Suomalaisen koripalloseurojen koot

Suomessa on tällä hetkellä vain yksi suurseura, Tapiolan Honka, jossa on lähes tuhat lisenssipelaajaa (taulukko 14). Laajamittaista juniorityötä tekeviä seuroja, joissa lisenssipelaajia on yli 300, on Suomessa ainoastaan kymmenen. Näissä kymmenessä seurassa harrastaa 30 prosenttia kaikista koripalloilijoista. (Koripalloliitto 2015a.)

Taulukko 14. Suomalaisten koripalloseurojen lisenssipelaajamäärät

Kausi 2014-2015	Seuroja yhteensä kpl	Osuus kaikista seuroista %	Osuus kaikista lisenssipelaajista %
Vähintään 10 lisenssiä	167	100,0	100,0
Vähintään 50 lisenssiä	78	46,7	87,6
Vähintään 100 lisenssiä	53	31,7	76,3
Vähintään 200 lisenssiä	27	16,2	55,0
Vähintään 300 lisenssiä	10	6,0	30,5
Vähintään 400 lisenssiä	7	4,2	24,1
Vähintään 500 lisenssiä	4	2,4	16,3
Vähintään 700 lisenssiä	2	1,2	9,9
Vähintään 900 lisenssiä	1	0,6	5,5

Koripalloseurat toimivat pääasiassa kunnan tarjoamissa tiloissa. Kunnasta riippuen paikallisen urheiluhallin tai parhaiden koulujen vuoroista taistellaan eri lajien välillä. Joissakin kunnissa seuran ja kunnan välinen yhteistyö on mahdollistanut sen, että seura on saanut paikallisen urheiluhallin tai olosuhteiltaan loistavan koulun salin kokonaan käyttöönsä. Esimerkiksi PuHu Juniorit Vantaalta hallinnoi yksin Martinlaakson koulua. Yhteistyön seurauksena seura on sitoutunut kehittämään olosuhteita koripalloseuralle sopivaksi muun muassa hankkimalla koululle koripalloon soveltuvan parkettilattian.

Osa seuroista on perustettu jonkin koulun yhteyteen, jolloin koulu ja seura ovat voineet sopia yhteistyöstä salien käytössä. Helsingin Suomalaisessa Yhteiskoulussa toimii Koripalloseura Sykki ry (SYK 2015). Seura toimii erillisenä organisaationa läheisessä yhteistyössä koulun kanssa. Helmi Basket taas on Helmi liiketalousopiston yhteydessä toimiva koripalloseura. Valtakunnallisena urheiluoppilaitoksena koulu tarjoaa kaikki ilta- ja viikonloppuvuorot seuran käyttöön (Helmi 2015). Touhun Pojat Lauttasaaresta toimii Lauttasaaren ainoana koripalloseurana yksityisen koulun salissa – tosin yhdessä muiden lajien kanssa.

NMKY-perheeseen kuuluvilla koripalloseuroilla on yhdistyksestä riippuen mahdollisuuksia paikallisen NMKY:n omistamien kiinteistöjen hyödyntämiseen. Muun muassa Helsingin NMKY:llä on toimintaa Helsingin keskustassa sijaitsevan NMKY:n omistaman Hotelli Arturin salissa (Hotelli Arthur 2015). Tampereen NMKY taas järjestää toimintaa Tampereen keskustassa NMKY:n omistamassa Puisto-Emmauksen salissa (TaNMKY 2015).

Suomen suurin seura, Tapiolan Honka, on toistaiseksi ainoa seura, joka on onnistunut rakennuttamaan itselleen hallin. Ennen Honkahallia (valmistui vuonna 2011) Suomen ainoa yksityinen kolmen salin koripallohalli sijaitsi Malmilla, Helsingissä. Opetusalan Ammattijärjestö (OAJ) muokkasi 1950-luvulla rakennetusta teollisuuskiinteistöstä alueen lii-

kunta- ja urheilukäyttöön soveltuvan tilan vuonna 1992. Yli kahdenkymmenen vuoden ajan hallissa toimi kolme koripalloseuraa: Helsingin NMKY, Karhun Pojat ja Malmin Superkoris. Nykyiseen toimintakeskusmuotoonsa kiinteistö alkoi kehittyä toiminnallisesti vuoden 2012 alusta Helsingin NMKY:n taustaorganisaatio YMCA Oy:n hallinnoimissa kiinteistöissä. Lokakuusta 2013 alkaen kiinteistön omistus siirtyi Kromax Consulting Oy:lle. (Malmin Palloiluhalli 2015.) Kromax on kolmen urheiluihmisen perustama osakeyhtiö. Jalokapallotaustaisilla henkilöillä on kiinteistösijoittamisen osaamista ja halu olla tukemassa liikuntaa (Heilala 5.11.2015).

”Lähinnä urheilu ajoi minua siihen. Minua mietitytti pystyykö tuollaiselle kiinteistölle tehdä jotain ja, miten sen saisi toimimaan. Kiinteistön toiminnallisuus kiehtoi siinä. Paljon ollaan tehty hommia ja oikeilla raiteilla ollaan.” (Heilala 5.11.2015)

Omistussuhteen vaihduttua vuonna 2012 Malmin Superkoris siirsi toimintonsa kaupungin kouluille ja halleille. Karhun Pojat on lopettanut toimintansa. Helsingin NMKY vuokraa Malmin Palloiluhallin ilta- ja viikonloppuvuorot kokonaisuudessaan. Päivävuoroja käyttävät koulut, työväenopistot sekä 09 Helsinki Human Rights -säätiö (Heilala 5.11.2015).

Vuokralaisena Helsingin NMKY kokee tilanteen loistavaksi. Seuralla on kolme salia käytössään arkisin ja viikonloppuisin. Kahden vuoden sopimus on umpeutumassa ja nyt neuvotellaan 5-10 vuoden sopimuksesta. Hallin olosuhteita kehitetään yhdessä: HNMKY hankki halliin tulostaulut ja omistaja maksoi katsomon. Myös hallin pyörittämisessä tehdään yhteistyötä; HNMKY vastaa hallin kulun valvonnasta sekä pyörittää hallin kahviota. HNMKY kokee hallin omakseen ja koripallopiireissä Malmin Palloiluhallia pidetään HNMKY:n hallina. (Pulkkinen 5.11.2015.)

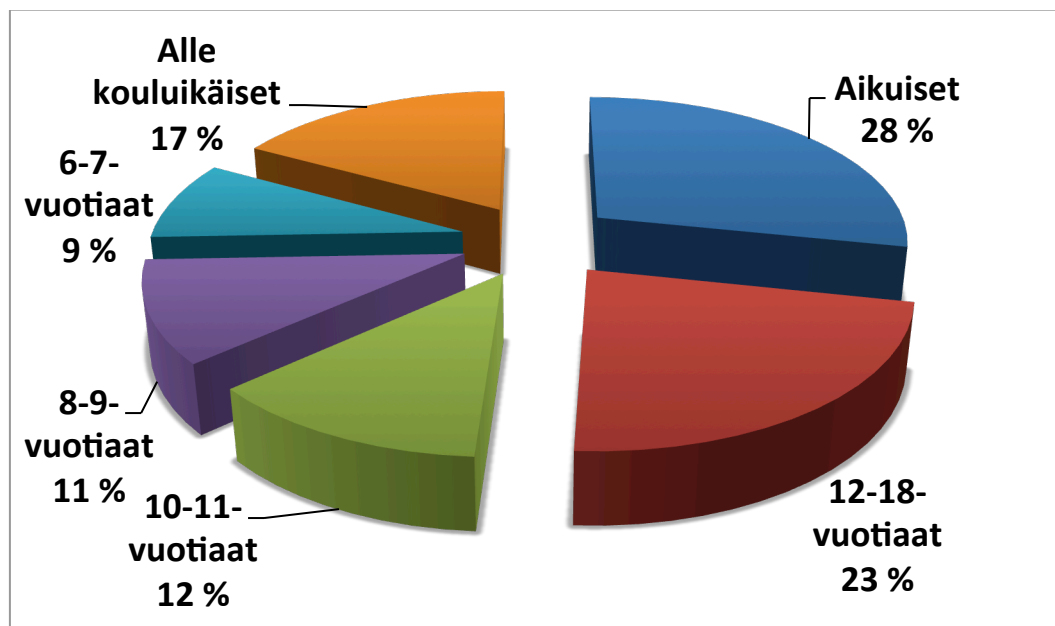
5.2 Leppävaaran Pyrintö ry

Koripalloseura Leppävaaran Pyrintö ry eli LePy on koripallon erikoisseura, joka on perustettu vuonna 1931. LePyn toiminta-alue on Suur-Leppävaaran alue. Seura liikuttaa yli tuhatta eri-ikäistä espoolaista. Kaudella 2015-2016 LePyssä on noin 500 koripallon lisenssipelaajaa (Koripalloliitto 2015a). Lisenssipelaajilla mitattuna LePy on Suomen kolmanneksi suurin koripalloseura. LePy on Nuoren Suomen Sinettiseura. LePy liikuttaa kaiken ikäisiä, alle kouluikäisistä ikääntyviin. LePyssä on 22 nuorten joukkuetta ja 8 aikuisjoukkuetta. Joukkueet pelaavat vuosittain noin 600 ottelua. Seurassa on 32 valmentajaa, 42 vapaaehtoispuhjalta toimivaa joukkueenjohtajaa ja rahastonhoitajaa sekä kolme kokopäiväistä työntekijää: toiminnanjohtaja ja kaksi valmentajaa. LePyssä ei ole aikuisten edustusurheilutoimintaa. Alle kouluikäisten toiminnot painottuvat liikuntaleikkikouluihin ja vanhempi-lapsikorisyrymiin. Ikäluokkajoukkueet, eli 6-19-vuotiaiden joukkueet, osallistuvat Koripallo-

liiton sarjatoimintaan. Aikuisille on tarjolla ohjattua ja omatoimista harrastetoimintaa. (LePy 2015.)

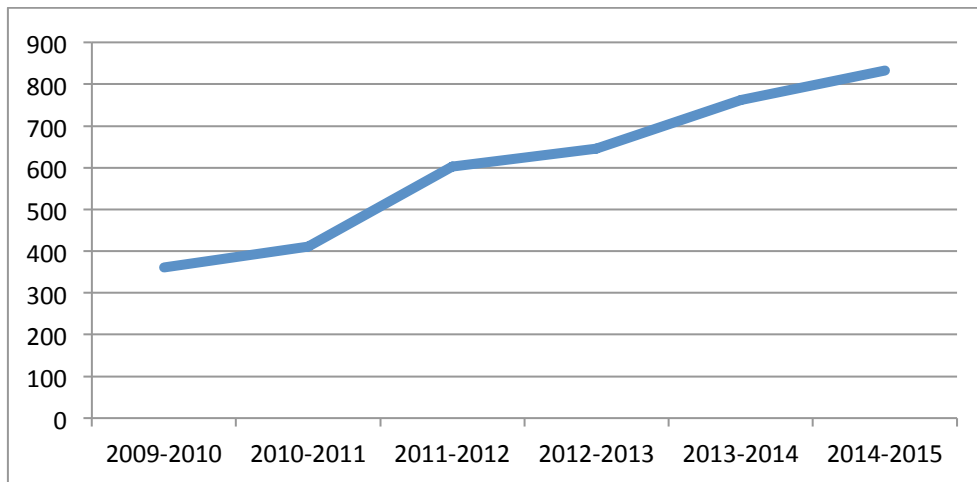
5.2.1 LePyn jäsenmäärä

LePyn jäsenistä noin puolet on alle 12-vuotiaita lapsia (kuvio 3) (LePy 2015). Aikuisharrastajia on noin neljännes, samoin kuin ja A-, B- ja C-ikäisiä. Näin ollen LePyn harrastajista on puolet niin sanotusti isoihin koreihin pelaavia ja puolet pieniin koreihin pelaavia koripalloilijoita.

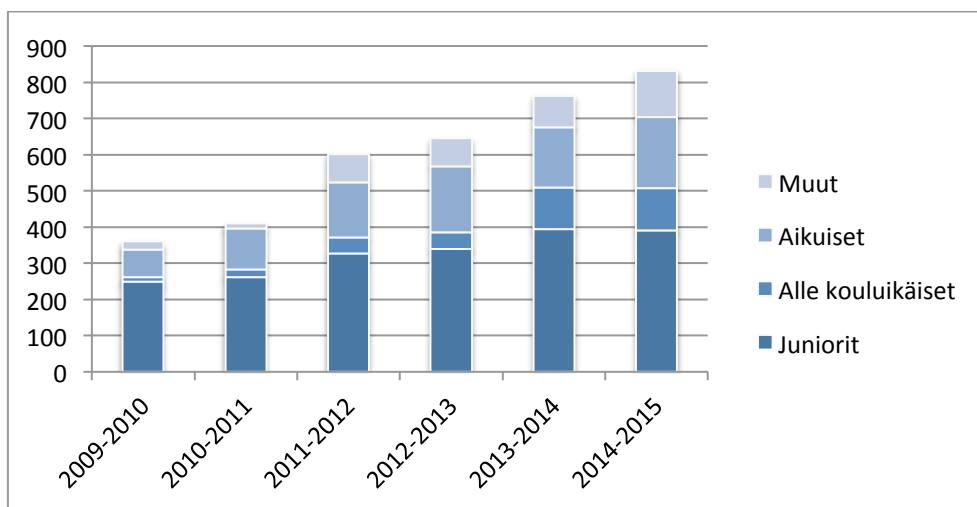

Kuvio 3. Jäsenten ikäjakauma LePyssä kaudella 2015-2016.

LePyn jäsenmäärä on kolminkertaistunut viimeisen viiden vuoden aikana (kuvio 4). Suurin muutos on tapahtunut alle kouluikäisten toiminnassa, jossa määrä on moninkertaistunut (kuvio 5). Jäsenmäärässä ei ole tapahtunut suurta muutosta aikuisharrastajien osalta, vaan lukema on pysynyt vuodesta toiseen lähes samana. Junioripelaajien osalta kasvu jatkuu, mutta on hyvin maltillista. Tämä johtuu siitä, että koripalloharrastus aloitetaan yleensä nuorena. Uusia pelaajia tulee hyvin vähän mukaan toimintaan enää 12 ikävuoden jälkeen. Harrastajamäärän kasvu keskittyy siis nuorimpien ikäluokkien isompiin aloittamismääriin sekä pienempään lopettamisprosenttiin vanhemmissa junioreissa.

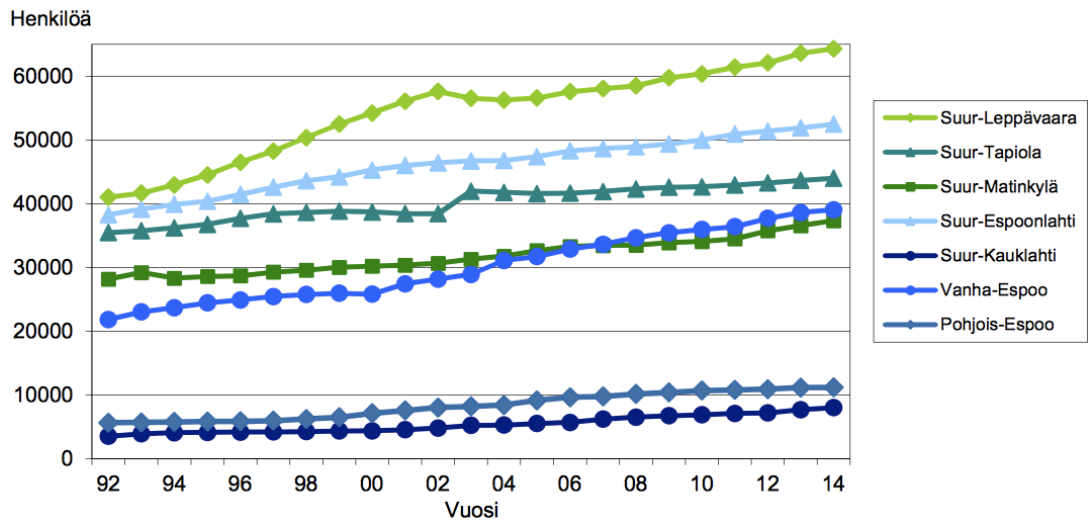
Kuvio 4. LePyn jäsenmäärän kehitys vuosien 2009 ja 2015 välillä

Kuvio 5. LePyn jäsenmäärän kehitys ikäluokittain vuosien 2009 ja 2015 välillä

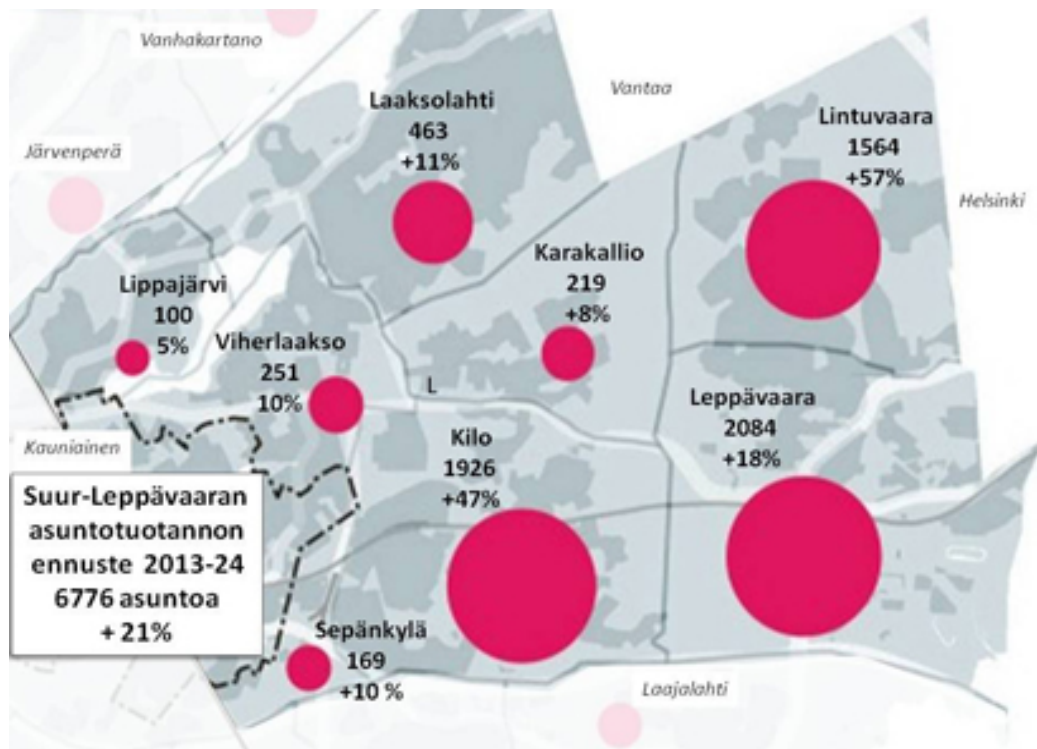
5.2.2 Suur-Leppävaaran väestönkasvu

Espoo kasvaa Suomen kaupungeista Kauniaisten jälkeen toiseksi eniten. Espoon suhteellinen kasvu on 1,5 prosenttia (Espoon kaupunki 2015). Suur-Leppävaarassa asuu jo 65 000 espooista (Salmela 2015). Työpaikkoja alueella on noin 30 000 (Länsiväylä 2015). Suuralueista Suur-Leppävaara kasvaa Suur-Matinkylän kanssa määrällisesti eniten (kuvio 6). Vieraskielisten osuus Suur-Leppävaaran väestöstä on noin 13 prosenttia (Espoo 2014, 8).

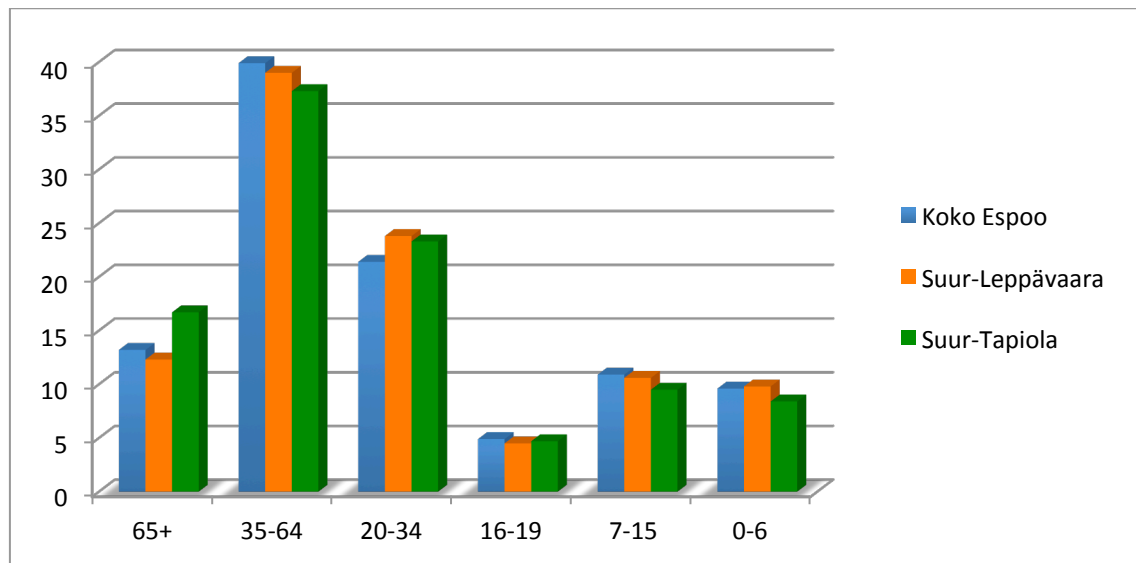
Kuvio 6. Espoon suuralueiden väestönkehitys vuosina 1992-2014 (Espoo 2014, 3)

Suur-Leppävaaraan ennustetaan rakennettavaksi vuoteen 2024 mennessä 6776 asuntoa. Kaudella 2013-2024 arvioidaan valmistuvaksi neljännnes enemmän asuntoja kuin aiemmin vuosina 2002-2012. Suur-Leppävaarassa tulee asuntotuotannon kasvuvauhti olemaan erityisen suuri, sillä Kilossa on alkamassa Keran entisen työpaikka-alueen iso saneerausprojekti. Sinne kaavaillaan mahtuvaksi uusia asuntoja jopa 15 000 asukkaalle (kuvio 7).

Kuvio 7. Suur-Leppävaaran asuntotuotannon ennuste 2013-2024 (Salmi 16.1.2015)

Noin puolet Suur-Leppävaaran väestöstä on alle 35-vuotiaita (kuvio 8). Suur-Leppävaarassa heitä on siis keskimääräistä enemmän. Väestönkasvun painopiste on kuitenkin yli 35-vuotiaissa.

Kuvio 8. Väestön ikäjakauma suuralueittain 2013/2014 (%)

5.2.3 LePyn salitilanne kaudella 2015-2016

LePy toimii Espoon kaupungin saleissa, joita seura anoo käyttöönsä. Espoon kaupunki jakaa salivuorot kahden vuoden välein kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Espoon kaupungin salivuorotilanne ei ole merkittävästi paranemassa lähiaikoina. Kaupungin määrärahat jakautuvat vanhojen koulujen homevaurioiden korjaamiseen, joten uusia liikuntahalleja ei olla lähiaikoina rakentamassa. LePylle tämä tarkoittaa sitä, että kaupungilta saatavat salivuorot pysyvät lähivuosina pääasiassa samoissa määrissä. Espoon väkiluku kasvaa nopeammin kuin uusia kouluja ehditään rakentaa. Vuonna 2014 kouluikäisiä 7–17-vuotiaita espoolaisia oli kaikkiaan 34 700, kun heitä vuonna 2024 arvioidaan olevan peräti 6 000 enemmän. Espoon Sivistystoimen johtaja Sampo Suihkon (7.4.2015) mukaan Espoon väkiluvun kasvu tarkoittaisi käytännössä yhden 600 hengen koulun rakentamista Espooseen vuosittain.

Suur-Leppävaaran kouluista neljä peruskorjataan ja yksi rakennetaan seuraava viiden vuoden aikana. Karakallion koulun liikuntasalin (16,9 x 42,7 m) remontti valmistui kesällä 2014. LePy ”sai takaisin” osan seuran aikaisemmista vuoroista, mutta menetti yhden illan kokonaan. Opinmäen koulukeskuksen liikuntasali (25 x 44 m) valmistui kesällä 2015, mutta uudesta koulusta LePy ei saanut salivuoroja. Lintuvaaran koulu liikuntasali (14 x 23,9 m) valmistuu joulukuussa 2015. Kaupunki on myöntänyt yhden 90 minuutin vuoron Lintuvaaran koululta LePylle. Auroran koulun liikuntasali (17 x 26 m) valmistuu kesällä 2016 ja

Karhusuon koulun liikuntasali (18 x 30 m) kesällä 2018. Kaupunki ei ole vielä jakanut vuoroja kahteen remontoitavaan kouluun, joten niistä saatavien vuorojen määrä ei ole vielä tiedossa. (Peltonen 7.3.2014.)

LePyn toiminta on jakautunut 13:lle eri Espoon kaupungin koululle ja kahdelle Espoon kaupungin liikuntahallille (taulukko 15). Suur-Leppävaaran alueella vain Leppävaaran liikuntahalli ja Karakallion koulu täyttävät Koripalloliiton asettamat vaatimukset A-, B- ja C-junioreiden sarjapeliin pelaamiseen. Säännöissä määritetään, että salissa on oltava parkettilattia, lattiassa on sääntöjen mukaiset viivat ja salin koon on oltava riittävä (Suomen Koripalloliitto 2015b). Valtakunnallisissa sarjoissa vaaditaan lisäksi tulostaulu ja 24-sekunnin näyttötäulu, joten valtakunnallisia pelejä voidaan pelata ainoastaan Leppävaaran liikuntahallissa.

Salitilanne alle 12-vuotiaiden toimintaan on Suur-Leppävaaran alueella suhteellisen hyvä. Kymmenellä koululla on laskettavat korit ja salin koko on riittävä pienten lasten toimintaan.

Taulukko 15. LePyn harjoituspaikat kaudella 2015-2016

Harjoitustila	Koko m2	Isot korit	Pienet korit	Viivat ok	Arki h/vko	Vkl h/vko
Boställsskola	148	on			3,5	
Karamalmens skola	188		on		3	
Jupperin koulu	264		on		3,5	
Perkkaanpuiston koulu	264		on		8	
Leppävaaran Omnia	299	on			1,5	
Järvenperän koulu	320	on	on		4	
Kanusillanmäen liikuntahalli	394	on			3	
Lintumetsän koulu	395	on	on		9	16
Lintulaakson koulu	398	on	on		8	4,5
Ymmerstan koulu	398	on	on		1,5	
Leppävaaran lukio	408	on			4	
Kilonpuiston koulu	430	on	on		12,5	
Lagstads skola	450	on	on		0	2
Karakallion koulu	650	on	on	on	8	12,5
Leppävaaran liikuntahalli	893	on		on	14,75	
Yhteensä		12	10	2	84,25	35

Toiminta Espoon kaupungin kouluilla asettaa muutamia rajoituksia seuran toimintaan. Ensiksikin kouluilla on oikeus perua salivuoro ilmoittamalla asiasta kaksi viikkoa ennen peruutusajankohtaa. Peruutuksia saattaa koulusta riippuen tulla kauden aikana yhdestä

viiteen iltaan. Toiseksi koulut ovat suljettuina loma-aikoina, pyhäpäivinä sekä pyhien aatoina. Talviloman, pääsiäisen, vapun, helatorstain, kesäsulun, pyhäinpäivän, itsenäisyyspäivän ja joulutauon ansiosta käyttöviikkoja kouluilla on keskimäärin vuodessa noin 30. Kolmanneksi lukiossa järjestettävät ylioppilaskirjoitukset aiheuttavat useiden viikkojen peruutuksia saleihin. Kouluvuonna 2015-2016 toteutettava sähköinen ylioppilaskirjoitus aiheuttaa yksinään iltakäytön peruutuksia 110 päivälle. (Espoon kaupunki 2015.)

5.2.4 LePyn salitilaennuste

Taulukossa 16 esitellään seuran olemassa oleva salivuorojen käyttö ikäluokittain sekä arvio viiden vuoden maltillisen kasvun aiheuttamasta salivuorotarpeesta. Arviossa ei ole huomioitu normaalista poikkeavaa kasvua, jonka voivat aiheuttaa muun muassa aikuisjoukkueiden yllättävä lisääntyminen, harrastetoiminnan kasvaminen ja alle kouluikäisten toimintojen laajeneminen, eikä mahdollisuutta normaalista poikkeavaan pelaajien lopettamiseen.

Taulukko 16. LePyn salitilanne vuonna 2015 ja arvioitu salitarve vuonna 2020

		Vuorot 2015		Tarve 2020	
		Arki	vkl	Arki	vkl
		h/vko	h/vko	h/vko	h/vko
ISO KENTTÄ JA ISOT KORIT	Aikuisjoukkueet	15	5	30	10
	A-pojat	4		6	2
	A-tytöt	3	1	6	2
	A-pojat harraste			3	2
	A-tytöt harraste	2,75	1	3	2
	B-pojat	4	1	6	2
	B-tytöt	5,5	1	6	2
	B-pojat harraste			3	2
	B-tytöt harraste			3	2
	C-pojat	11	2	12	4
	C-tytöt	5,5	1	12	4
	C-pojat harraste	2,5	2	6	2
	C-tytöt harraste	2,75	1	6	2
Yhteensä	56	15	102	38	

PIENET KORIT	Minipojat	5,75	3	9	4
	Minitytöt	9,5	3	9	4
	Mikropojat	5,25	2	9	3
	Mikrotytöt	5	1	9	3
	Supermikropojat	4		6	
	Supermikrotytöt	4		6	
	Liikkarit	3,25		6	
	Vanhempi-lapsikorit	2		4	
	Yhteensä	39	9	58	14

LePyllä on kaudella 2015-2016 yhteensä 84 salituntia arkisin ja 35 salituntia viikonloppuisin. Arvioitu kokonaistarve vuonna 2020 on arkisin 160 tuntia ja viikonloppuisin 52 tuntia. Mikäli seuralla on samat harjoitusvuorot viiden vuoden kuluttua, on seuralla salivuorovajaus arviolta arkisin noin 80 tuntia ja viikonloppuisin noin 15 tuntia.

A-, B- ja C-ikäisille sekä aikuisille soveltuvia salitunteja LePyllä on kaudella 2015-2016 arkisin 56 tuntia ja viikonloppuisin 15 tuntia. Arvioitu tarve vuonna 2020 on arkisin 102 tuntia ja viikonloppuisin 38 tuntia. Olemassa olevilla salivuoroilla arvioituna seuran salivuorovajaus on viiden vuoden kuluttua arkisin noin 50 tuntia ja viikonloppuisin noin 25 tuntia.

Jos yhdessä salissa harjoitellaan maanantaista perjantaihin klo 16 ja 22 välillä, voidaan yhden salin arkiharjoittelujaksi arvioida 30 tuntia. Mikäli viikonlopun salikäytön arvioidaan tapahtuvan klo 9 ja 18 välillä, voidaan viikonlopun käyttöajaksi laskea 36 tuntia. Yhden salin kokonaistuntimäärä viikon aikana on tällöin 66 tuntia. Näin ollen LePyn lähes sadan tunnin salivuorotarve pystyttäisiin täyttämään yhden uuden salin täysimääräisellä käytöllä sekä toisen salin 30 tunnin arkikäytöllä.

5.3 Tapiolan Honka ry ja Honkahalli

Tapiolan Honka on Suomen suurin koripalloseura (Suomen Koripalloliitto 2015a), joka on perustettu vuonna 1957. Hongassa on yli 1 000 junioripelaajaa ja noin 90 valmentajaa. Koripalloliiton sarjatoimintaan Honka osallistuu vuosittain yli 70 joukkueella. Seuran toiminta-alueena on Etelä-Espoo ja Suur-Tapiola. Tapiolan Honka on Nuoren Suomen Sinetiseura. Seurassa on 50 joukkuetta, jotka pelaavat kauden aikana noin 1000 ottelua. Seuralla on seitsemän kokopäiväistä toimihenkilöä ja valmentajaa. Tapiolan Honka tarjoaa monikulttuurisen ympäristön joukkueurheilun harjoitteluun ja kykyjen mukaiseen kilpailutoimintaan. Tapiolan Honka on valittu Suomen laadukkaimmaksi koripalloseuraksi 13 kertaa Suomen Koripalloliiton Kultainen Kori-kilpailussa. Tapiolan Hongan juniorit ovat voittaneet yli 30 Suomen mestaruutta ja noin 50 muuta SM-italia. Yli kymmenen Hongan pelaajaa ja valmentajaa osallistuu vuosittain maajoukkuetoimintaan. (Tapiolan Honka 2015.)

5.3.1 Miksi Honkahalli rakennettiin?

Tapiolan Hongan missio oli rakentaa Suomen laadukkain koripalloon keskittynyt harjoittelukeskus. Honkahallista tulisi yhteisöllinen ja laadukas harjoitustila, joka tukisi urheilijan ja seuran kehittymistä kohti huippuaan. Lisäksi halli olisi Honkaperheen yhteinen kohtaamispaikka. Perusteina hallin tarpeellisuudelle oli useita. Seuralla oli pula salikapasiteetista ja

harjoittelu oli hajautettua; aiemmin harjoituksia järjestettiin noin 30 eritasoisessa espoolaisessa koulun liikuntasalissa ja urheiluhalleissa. Kauimmaiset harjoituspaikat olivat Solvallassa asti. Harjoittelua häiritsi koulujen kiinnioloajat. Tapiolan Hongan jäsenmäärä oli jatkanut vakaata kasvuaan lähinnä aktiivisen kouluissa tehtävän rekrytoinnin seurauksena. Lisäksi koripallokulttuurin kehittämiseksi oli tarvetta; koripallokulttuurin kehittäminen ja lajikiilpailuun vastaaminen edellyttivät oman harjoitteluympäristön luomista. Honkahalli nähtiin pitkäjänteisenä investointina nuorten urheilun hyväksi; Tapiolan Urheilupuistoon rakennettava harjoitteluhalli mahdollistaisi aktiivisen nuorisotyön jatkumisen pitkälle tulevaisuuteen. (Numminen 28.9.2015.)

Halliprojektin tavoitteena oli rakentaa junioreille harjoitushalli, joka tarjoaisi hyvät olosuhteet laadukkaana harjoittelutoiminnan ylläpitämiseksi Tapiolan Hongan eri joukkueille, keskittää seuran toimintaa ja mahdollistaa yhteisöllisyyden parantaminen sekä Honka-brändin vahvistaminen, houkutella seuran piiriin uusia harrastajia ja valmentajia, vähentää riippuvuutta muiden salien saatavuudesta, mahdollistaa turnausten ja otteluiden sekä erilaisten tapahtumien järjestämisen hallissa. (Numminen 28.9.2015.)

5.3.2 Tapiolan Urheilupuisto paikkana

Paikkaa mietittäessä perusteina oli ensisijaisesti sijainti. Paikka urheilupuistossa tarjoaisi resurssien yhteiskäytön urheilupuiston muiden toimijoiden kanssa. Edustusjoukkueiden pelatessa Tapiolan Urheiluhallilla junioreiden hallin rakentaminen lähelle mahdollistaisi luontevan yhteistyön. Urheilupuistossa eri lajien hallien väliin muodostuisi luonteva ”kulttuuriaukio”. Lisäksi Urheilupuiston metroasema valmistuu lähivuosina, mikä takaisi hyvät kulkuyhteydet kaikkiin suuntiin. (Numminen 28.9.2015.)

Tonttivaraus oli saatu Tapiolan Urheiluhallin eteläpuolelle kovan työn tuloksena kymmenen vuotta aikaisemmin. Silloin ajatuksena oli ollut, että Hongan juniorihalli olisi rakennettu olemassa olevan hallin yhteyteen erillisen kulkusillan välityksellä. Tapiolan Urheilupuiston uudelleen kaavoituksen myötä tonttivaraus siirtyi lopulta nykyiselle paikalleen Tapiolan Urheiluhallin itäpuolelle. (Myllymäki 8.11.2015.)

5.3.3 Hankkeen vaiheet

Ajatus omasta hallista syntyi vuonna 1998, kun B-poikien valmentaja hermostui seuran tarjoamiin huonoihin harjoitusolosuhteisiin. Joukkueessa pelasi silloin Honkahallin arkkitehti Antero Syrjäsen poika. Syrjänen tiesi, että Urheilupuistossa oli 1970-luvulta oleva kaava, joka sallisi urheilurakentamisen. Hongan puheenjohtajana toimi silloin Vesa Sorri, joka innostui asiasta. Asia kuitenkin hautautui hetkeksi, kun seuran taloudellinen tilanne

oli heikko ja puheenjohtajan perheeseen tuli suruaika. Sorri jätti puheenjohtajuuden vuonna 2000. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Pertti Myllymäki, joka otti haltuunsa seuran ja sen 600 000 markan velan. Myllymäki tiesi, että hallin rakentaminen siirtyisi tappion maksamisen jälkeiseen aikaan. 2000-luvun alussa Honka teki tonttivarauksen Tapiolan Urheiluhallin pohjoispuolelle. Vuonna 2005 taloudellinen tilanne oli sellainen, että hallihanketta pystyttiin taas miettimään. Hongan puheenjohtaja Myllymäki kokosi ympärilleen niin sanotun advisory boardin, eli neuvoa antavan elimen. Ryhmä koottiin seuran ”rahamiehistä”: Curt Lindbom, Heikki Westerlund, Anssi Vanjoki ja Kari Kaario. Ryhmän avulla rakennettiin konseptia ja tehtiin ensimmäisiä piirroksia. Valmentajia kuunneltiin ja vierailtiin jopa Baltiassa. Ensimmäisen suunnitelman toteuttamiskustannukset nousivat kuitenkin niin korkeiksi, ettei toteutuminen näyttänyt mahdolliselta. Arkkitehdille annettiin uusi tehtävä, jossa keskityttäisiin vain oleelliseen. Kun kaikki ”turha” oli saatu karsittua, tuli hallin lopulliseksi kustannusarvioiksi kolme miljoonaa. (Myllymäki 8.11.2015.)

Seuraavana tavoitteena oli löytää ratkaisu, miten rahaton yhdistys saisi rakennettua kolmen miljoonan kiinteistön. Mallia kopioitiin Munkkiniemen yhteiskoulun rahoituksesta. Perustettiin kiinteistöosakeyhtiö, johon seura sijoitti ainoastaan 4 500 euroa yhdistyksen rekisteröintimaksuna. Rahoitusta haettiin 30 vuoden pitkäaikaisena lainana. Koska sataprosenttisen lainan saaminen oli mahdotonta, ideoi Mammu Kaario vaihtovelkakirjalainajärjestelyn, jossa yksityishenkilöillä oli mahdollisuus sijoittaa hankkeeseen ja kartuttaa näin hankkeen oman pääoman osuutta. Honka-perheestä löytyi noin 20 henkilöä, jotka lähtivät 10 000 – 20 000 eurolla mukaan hankkeeseen. Yksityishenkilöiden sijoitussumma oli yhteensä noin 300 000 euroa. Kun Honka-perheessä oltiin valmiita sijoittamaan hankkeeseen kyseinen summa, oli Vakuutusyhtiö Ilmarinen ”helppo” vakuuttaa mukaan samansuuruisella summalla. Ilmarisen vaihtovelkakirjalaina oli matalakorkoista, mutta maksettava nopeammin takaisin kuin yksityishenkilöiden laina. Seuran oma pääoma oli kasassa. Seuran tehtävänä olisi sitoutua hallin vuokrasuhteeseen, mikä oli luonnollisesti itsestään selvää, sillä halliyhtiön omisti kokonaisuudessaan Tapiolan Honka. Rakennuksen oletettiin kestävän 80-100 vuotta ja laina olisi maksettuna 30 vuoden jälkeen. Ainoa riski olisi talous ja siihen vaadittaisiin taloudenhoitaja, joka tietää missä mennään. (Myllymäki 8.11.2015.)

Honka oli suunnitellut hallia jo yli kymmenen vuotta. Tonttivaraus oli uusittu Espoon kaupunginhallituksen elinkeino- ja kilpailukykyjaostossa parin vuoden välein. Vuonna 2009 Myllymäen perhettä kohtasi suru ja Pertti Myllymäki jätti seuran puheenjohtajan tehtävät. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Mika Numminen, joka otti hallihankkeen vetämisen vastuulleen. Rakentamiseen pyydettiin tarjous kymmeneltä rakennuttajalta. Vuonna 2009 rakentaminen oli vähäistä, joten yhdeksältä saatiin tarjous. Ensimmäisen kanssa neuvoteltiin kaksi kuukautta, kunnes huomattiin luvattujen hintojen nousevan niin paljon, että

siirryttiin seuraavaan. Aluksi vertailtiin erilaisia rakentamismalleja. ELY-keskus ehdotti rakentamisen pilkkomista osiin. Honka pyysikin tarjousta rakentamisesta, jolloin pystyttämisen hoitaisi toinen taho. Lopulta päädyttiin kuitenkin KVR-malliin ja Peabiin. KVR-urakointi tarkoittaa kokonaisvastuurakentamista eli niin sanottua ”avaimet käteen” -urakointimallia. KVR-urakassa urakoitsija ottaa vastuun suunnitelmista, järjestelyistä ja toteutuksesta (Consti 2015). Malli todettiin Hongalle sopivaksi, koska rakentamiselle sovittiin hinta ja aikataulu, joista rakennuttaja vastasi sakon uhalla. (Numminen 7.11.2015.)

Hallihankkeen eri vaiheissa oli mukana ihmisiä, joista osa vaihtui matkan varrella. Halliyhtiön perustamisvaiheessa vuonna 2009 mukana oli vaikutusvaltainen, viiden hengen ryhmä, jotka kokivat, että olivat saaneet koripallosta paljon ja nyt oli aika antaa jotain takaisin. Halliyhtiön puheenjohtajaksi valittiin Juha Vuorinen. Muut jäsenet olivat Juhani Herrala, Kari Kaario, Mika Numminen ja Anssi Vanjoki. Heti perustamisen jälkeen alettiin työstää hankesuunnitelmaa. Rakennuslupa-anomus piti saada valmiiksi ennen vuodenvaihdetta, sillä energiatehokkuusmääräysten tiedettiin muuttuvan 1.1.2010, mikä taas olisi lisännyt rakennuskustannuksia. Perinpohjainen 33-sivuinen, hankesuunnitelma saatiin valmiiksi joulun pyhinä, ja rakennuslupa-anomus sekä avustusanomus jätettiin Opetusministeriöön 30.12.2009 (taulukko 17). (Numminen 28.9.2015.)

Alkuvuosi 2010 sisälsi paljon tapaamisia ja vierailuja. Tavoitteena oli esitellä hanketta ministerille, mutta ministerin kieltäytyttyä asiaa esiteltiin valtiosihteerille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suhtautumisen tiedettiin myös olevan tärkeää, joten ensimmäiseen palaveriin osallistui uskottava, keskipituudeltaan 195-senttinen miehistö vakuuttelemaan hankkeen tärkeyttä. Oppia hallirakentamiseen haettiin tutustumalla naapurimaa Viron koripallo- ja monitoimihalleihin. Viro oli luontevin tutustumiskohde läheisen sijaintinsa sekä koripallopiireissä hyväksi koettujen halliensa ansiosta. Rakveren, Johvin ja Tiitsokun halli- en tutustumiskäynnit lisäsivät asiantuntemusta hankkeen toteuttamisessa, esimerkiksi lattiaratkaisuun päädyttiin Rakveren ”opintokäynnin” seurauksena. Yksityiskohtia hiottiin, sillä henkilöitä oli ehtinyt vaihtua matkan varrella. Lattiakaivojen paikkoja vaihdettiin, portaiden paikkaa siirrettiin ja ovien korkeutta nostettiin 230 senttiin koripalloilijoille sopivimmiksi. Suunnitelmia kehitettiin yhdessä halliyhtiön jäsenten kanssa. (Numminen 28.9.2015.)

Hankkeen rahoituksen saaminen oli usean eri tekijän summa. Espoon kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston hyväksyttyä 1,5 miljoonan lainatakuuanomuksen oli ELY-keskuksen helpompi suhtautua asiaan positiivisesti. Urakasopimus allekirjoitettiin helmikuussa 2010. Toukokuussa 2010 Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi 650 000 euroa valtionavustusta Honkahallille. Ilmarisen ja yksityissijoittajien avulla kerätty 625 000 euron

omarahoitus vaihtovelkakirjalainoilla, hankkeen tarve salitilaongelman ratkaisemiseksi, hankkeen talouden vakaus sekä hankkeen uskottava toteutuminen vaikuttivat merkittävästi valtionavustuksen saamiseen. (Numminen 28.9.2015.)

Rakennusluvan kanssa oli pieniä haasteita, kun Espoon kaupungin rakennuslupaviranomainen olisi halunnut halliin ikkunoita. Honka ei ymmärtänyt, miksi keskelle metsää rakennettavaan halliin tarvittaisiin ikkunoita ja uhkasi peruuttaa koko rakentamisen. Kun riittävät tahot saatiin vakuutettua hallin käyttötarkoituksesta ja ikkunoiden hyödyttömyydestä, rakennuslupa myönnettiin ja tontin vuokrasopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 2010. Rakennusvalvojaksi palkattiin Markku Palo. Rakentaminen aloitettiin 21.6.2010. Palo osallistui kaikkiin hallikokouksiin ja toimi rakennuttajan valvojana. Koska hanke oli Hongalle merkittävä ja lähes päivittäin piti tehdä rakentamiseen liittyviä päätöksiä, vieraili seuran puheenjohtaja tontilla jatkuvasti valvomassa loppukäyttäjän etua ja osallistumassa urakkapalaveriinhin. Hallin avajaisia juhlittiin maaliskuussa 2011. (Numminen 28.9.2015.)

Hallin parkkialue aiheutti suuria haasteita. Urheilupuiston alueelle oli kaavailtu rakennettavaksi suurta seitsemänkerroksista parkkitaloa, jonka kustannuksiin myös Honkahallin odotettiin osallistuvan. Hongan kustannusten arvioitiin olevan miljoonan euron luokkaa. Urheilupuistoon kaavailtu jalkapallostadionhanke ei kuitenkaan edennyt suunnitellusti, joten parkkihallin rakentaminen siirtyi. Honka oli tilanteesta helpottunut, sillä mahdollinen parkkihalli olisi nostanut kustannuksia merkittävästi. Hallin 8 000 neliön tontille rakennettiin lopulta oma parkkialue ja kaavamääräysten mukaiset 68 parkkipaikkaa. Parkkialuetta vuokrataan kaupungilta aina viideksi vuodeksi kerrallaan. Parkkialueen rakentamisesta aiheutuneet kustannukset kattoivat käytännössä budjetin ylittävän 100 000 euron osuuden. Metrorakentamisen myötä kaupunki ei ole toistaiseksi kokenut tarpeelliseksi parkkitalon rakentamista, vaikka parkkitalo on vieläkin kaavoitettuna Honkahallin viereen. Honka ei usko kymmenen miljoonan euron parkkitalon rakentamiseen nyt, kun viereen rakennetaan miljardin euron metroa. (Numminen 7.11.2015.)

Hallin rakentaminen ideasta valmistumiseen kesti 12 vuotta. Projektin kesto johtui monesta tekijästä. Alussa seuran taloudellinen tilanne esti hankkeen etenemistä. Puheenjohtajien vaihtuminen hidasti myös projektia. Lisäksi Tapiolan Hongan edustusjoukkueen omistaja Mika Sohlbergin onnistui aiheuttamaan hämmennystä välissä, kun hän halusi Hongan edustusjoukkueen osaksi hallihanketta. Hankkeen vastuuhenkilöillä ei ollut uskoa siihen, koska edustusjoukkueen tiedettiin painivan rahaongelmissa jo kaupungin salivuokrien osalta. Vaikka hallia suunniteltiin yli kymmenen vuotta, hallin rakentaminen tapahtui yllättävän nopeasti. Koko prosessiin halliyhtiön perustamisesta avajaisiin kului alle puolitoista

vuotta. Itse hallikin valmistui ennätysajassa, sillä rakentamisen aloittamisesta hallin avaamisen kului vajaa kymmenen kuukautta.

Taulukko 17. Hallin toteutusaikataulu

25.10.2009	Tapiolan Honka ry:n toimintasuunnitelman hyväksyminen
19.11.2009	Päätös halliyhtiön perustamisesta
01.12.2009	KOY Honkahallin perustaminen
15.12.2009	KOY Honkahalli kaupparekisteriin
18.12.2009	Kommunikointi joukkueille
30.12.2009	Rakennuslupahakemus
30.12.2009	Avustusanomus Opetusministeriöön
23.01.2010	Espoon kaupunginhallituksen päätös lainatakuista
15.02.2010	Espoon kunnanvaltuuston päätös lainatakuista
17.02.2010	Urakkasopimuksen allekirjoittaminen
20.03.2010	Espoon kaupunginhallituksen ja EKY –jaoston päätös tontin vuokraamisesta
11.05.2010	Opetus- ja kulttuuriministeriön päätös valtionavusta
13.05.2010	Rakennusluvan käsittely – hylkääminen
03.06.2010	Rakennuslupa
10.06.2010	Tontin vuokrasopimus
21.06.2010	Rakentaminen alkaa
31.07.2010	Perustukset valmiit
28.08.2010	Peruskiven muuraus
30.09.2010	Teräsrunko valmis
15.10.2010	Seinäelementit asennettu
22.10.2010	Kattoelementit asennettu
26.10.2010	Hallin lattian valu
05.11.2010	Harjannostajaiset
14.01.2011	Hallin lattian asennus alkaa
01.03.2011	Käyttöönottolupa
04.03.2011	Hallin avajaiset
05.03.2011	Hongan Talvijuhla, 250 henkeä
07.03.2011	Harjoitusvuorot käynnistyvät

5.3.4 Honkahallin kävijämäärä

Honkahallin kokonaiskävijämäärä vuosittain on noin 100 000 henkilöä. Halli on auki joka päivä klo 07-22.30. Hallin käyttöaste on arkisin parhaaseen harjoittelu-aikaan (klo 07-09 ja 16-22) ja viikonloppuisin sata prosenttia, muulloin 35 prosenttia. Pelaajia ja valmentajia harjoituksissa tai otteluissa on 20-40 henkilöä kenttää kohden. Sarjaotteluita hallissa pelataan vuosittain loka-huhtikuussa 500 kappaletta. Lisäksi hallissa pelataan Suomen Koripalloliiton Eteläisen alueen lopputurnaukset ainakin vuosina 2011-2016 (150 ottelua/vuosi). Suomen suurimmassa junioriturnauksessa, EHBT-turnauksessa, halli toimii yhtenä pelipaikoista tarjoten 60 ottelulle olosuhteet. Honkahalli tarjoaa myös edellytykset erilaisille yritystapahtumille ja juhlille. Halli toimi muun muassa 1 400 veteraanin lounaspaikkana Kansallisena veteraanipäivänä vuonna 2012. Lisäksi hallissa järjestettiin maali-pallon MM-kisat vuonna 2014. (Numminen 28.9.2015.)

Hallihankkeen suurin haaste on ollut päiväkäytön maksimointi. Jo hallia suunniteltaessa tiedettiin, että lähialueen kouluilla on jonkin verran tarvetta liikuntatilojen vuokraukseen. Koulujen päiväkäyttö on kuitenkin ollut vähäistä rajoittuen koripallo- ja tanssituntien vuokraamiseen varsinkin ylioppilaskirjoitusten aikana. Kouluille salia on vuokrattu noin kymmenen euron tuntihintaan. Työväenopisto järjestää joitakin ikääntyvien tunteja hallissa. Lisäksi aamuvuoroilla on vähäistä yrityskäyttöä. Ulkopuolisille päiväkäytön hinta on ollut noin 25 euroa tunnilta. (Eklund 30.3.2015.)

Honka järjestää aamuvalmennusta kauden aikana joka aamu kello seitsemän ja yhdeksän välillä. Paikalla on aina kaksi valmentajaa. Valmennus kuuluu osana kausimaksuun eli siitä ei peritä erillistä maksua. Hallilla on vapaata heittelyaikaa arkisin klo 14 ja 15.45 välillä. Heittelyvuorot ovat seuran omille jäsenille maksuttomia. Seuran vakioharjoitusvuorot pyörivät hallissa arkisin klo 15.45 ja 22.30 välillä. Halli on kiinni 2-3 viikkoa kesässä huoltotoimenpiteitä varten. Seuran valmentajilla on avaimet, jos haluavat kesällä harjoitella omien ryhmiensä kanssa. (Eklund 30.3.2015.)

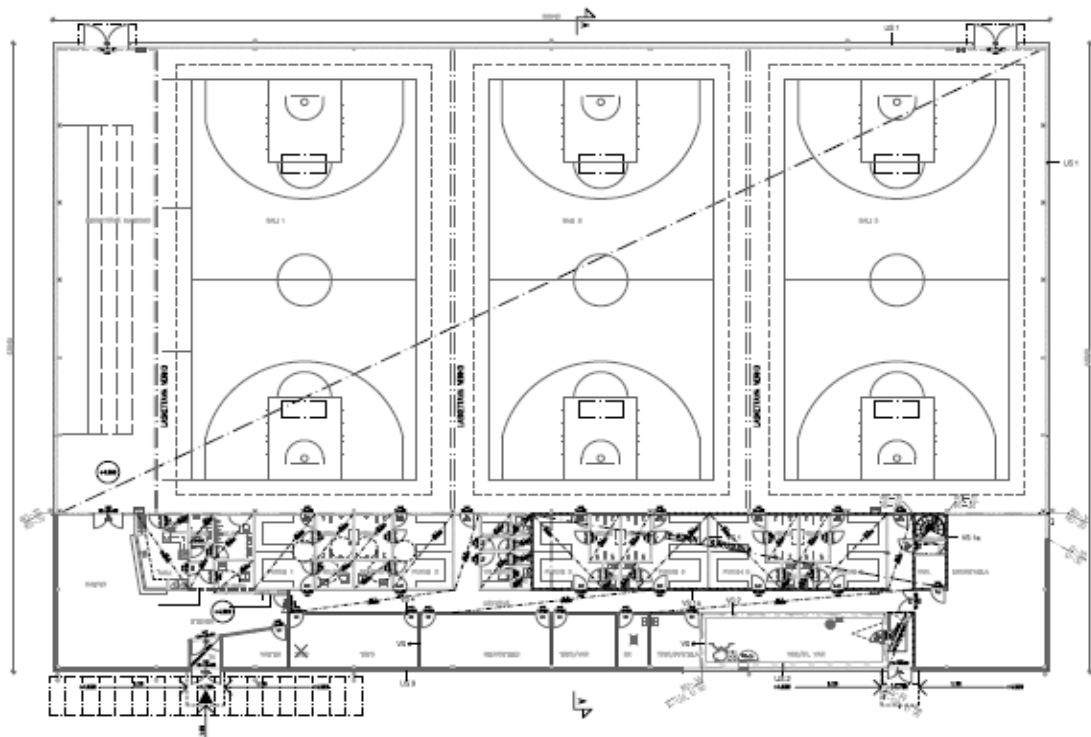
5.3.5 Rakennuksen päätiedot

Tontti (8000m²) on vuokrattu hallia ja pysäköintialueita varten Espoon kaupungilta pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Hallin kokonaispinta-ala on 2932,5 m². Hallin tilavuus on 23 990 m³. Arkkitehtonisesti halli on moderni teräsrunkoinen elementtirakennus. Rakentamiskustannukset on pyritty pitämään mahdollisimman alhaisina; hallissa on teräsrunkoinen rakenne sekä elementtiseinät ja -katto. Tekniikan on annettu näkyä katossa, eli välikattoa ei ole rakennettu estetiikan parantamiseksi. Kenttien väliseinät on korvattu verhoilla, mikä toisaalta mahdollistaa tapahtumien järjestämisen hallin tarjotessa alueen ainoan esteettömän tilan 1400 hengen tilaisuuksia varten. Halli sisältää kolme täysmittaista (28 x 15 m) kenttää. Kenttien väliset laskettavat verhot mahdollistavat hallin käytön myös yhtenä suurena tilana (kuvio 9). Yhdellä kentistä on 220 hengen teleskooppikatsomo. Arkisin katsomo on vedetty seinään kiinni ja alue toimii oheisharjoittelualueena. Oheisharjoittelualueen lattia on tartan-päälysteistä mattoa, mikä suojaa lattiaa myös katsomon ollessa alhaalla ja katsojien saapuessa kengät jalassa katsomaan otteluita. Hallissa on kuusi pukeutumis- ja peseytymistilaa, Tapiolan Honka ry:n toimisto sekä kokoustilat. Lisäksi hallissa on oheisliikuntatila, kahvio ja yhteisöllisyyttä lisäävä oleskelualue. (Numminen 28.9.2015.)

Vaikka rakentamiskustannuksissa on pyritty säästämään, hallin koripallo-olosuhteet on luotu laadukkaiksi. Vaikka alun perin mietittiin, että yhdellä kentällä olisi muovilattia, niin lopulta päädyttiin siihen, että kaikkialle tuli parketti, jossa on joustolattia. Koripallokentillä

on kansainvälisen koripalloliitto FIBA:n sertifioima Prestige Bi-Power Sleeper Modified -joustolattia. Vastaava lattia löytyy muun muassa NBA-joukkue Los Angeles Lakersin ja italialian ylpeyden Virtus Bolognan kotikentiltä. Lattia on sormijatkettua Kanadan vaahteraa, joka tilattiin ulkomailta. Parketin rakentaja on Stigmar Virosta. Tarjouksia pyydettiin myös muilta toimittajilta, mutta tämä oli edullisin. Kisakallion Susiareenan lattia on myös tullut samalta toimittajalta. Honkahallissa on Suomen suurin yhtenäinen joustolattia (2000 m²). Kentissä on nelinkertainen lakkakerros, jossa viivat/maalaukset on maalattu 2. ja 3. kerroksen väliin. Koripallotelineet ovat alan parhaita ja kaikilla kentillä on tulostaulu sekä 24-sekunninlaite. (Numminen 28.9.2015.)

Kokonaisrakennusvastuu-urakoitsijana hankkeessa toimi Peab Oy. Koripallovarusteet, kuten Prestige-joustolattia, 16 kpl koritelineitä, Gared-väliverho, NovaTiming tulostaulut ja Interkalin teleskooppikatsomo hankittiin Stigmarilta Virosta. Honkahallin lukitus- ja turvallisuusasioista tehtiin sopimus Tapiolan Turvatalon kanssa. Keittiö ja siivouspalveluista vastaa Noblessa / UPO. Pihatyöt hoiti Logol / Greenpiha. Rakennusvalvonta ja konsultointipalvelut tilattiin Markku Palolta, SRT-suunnittelusta. (Numminen 28.9.2015.)

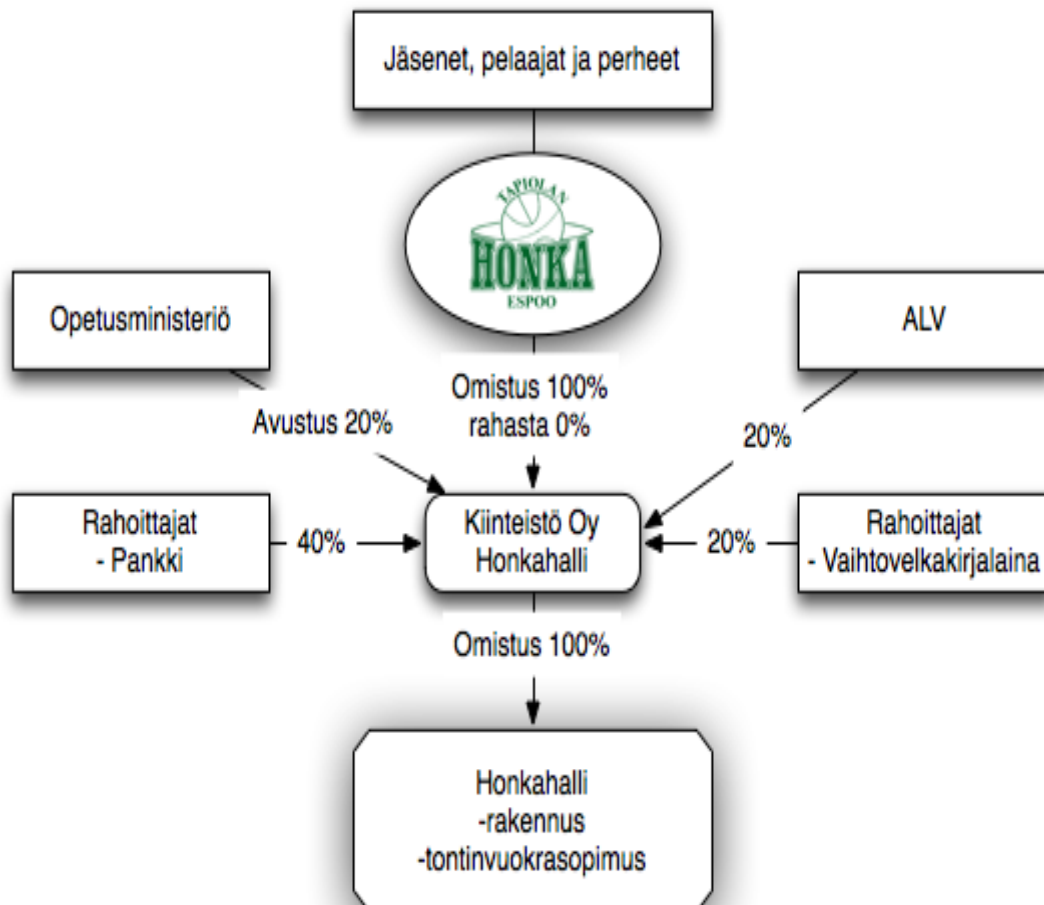

Kuvio 9. Honkahallin pohjapiirustus (Kiinteistö Oy Honkahalli)

5.3.6 Honkahallin omistus ja rahoitus

Tapiolan Honka ry omistaa sataprosenttisesti halliyhtiön (kuvio 10). Honkahallin rakentamisen kokonaiskustannukset olivat noin 3,5 miljoonaa euroa. Rakentamisen kehittämis-

menoihin kului yhteensä 25 000 euroa. Oma pääoma, 625 000 euroa, hankittiin sijoittajien merkitsemillä vaihtovelkakirjalainoilla. Vaihtovelkakirjoilla on 15 vuoden maksuaika ja niille maksetaan vuosikorkoa vuosittain noin 20 000 euroa. Rahoituksen hankinta oli yllättävän helppoa. Suhteilla oli toki merkitystä. Hanketiimi sai aikaan ”buumin”, jolla sijoittajia löytyi yllättävän helposti. Tietyissä kaveripiireissä jopa nokiteltiin kaverin sijoittaman summan voittamiseksi. (Eklund 30.3.2015; Numminen 28.9.2015.)

Kuvio 10. Honkahallin omistus ja rahoitus

Rahoituksen pääosa on pitkäaikaista pankkilainaa, jonka Espoon kaupunki on taannut. Lainaa lyhennetään kaksi kertaa vuodessa noin 60 000 euroa. Hankkeeseen haettiin 800 000 euroa valtionavustusta. Hankkeeseen saatiin Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta 650 000 euroa. (Eklund 30.3.2015; Numminen 28.9.2015.)

Jäsenistö maksaa harjoitusvuoroista osana kausimaksua. Salivuokrakustannusten nousu vaikutti kausimaksujen nousuun. Kausimaksukorotus tehtiin jo syksyllä, kun halli avattiin maaliskuussa. Kausimaksut kaksinkertaistuivat kaikissa ikäluokissa hallihankkeen myötä.

Hallin rakentamisvaiheessa kausimaksujen korottaminen otettiin suhteellisen hyvin jäsenistössä vastaan. Jäsenten oletettiin ymmärtävän, mihin varat käytetään. Ongelmaksi on muodostunut hallin valmistumisen jälkeen tehdyt kausimaksukorotukset. Jäsenistöstä osa olettaa, että nyt seuralla ei ole enää kuluja, kun on oma halli, missä harjoitella. (Eklund 30.3.2015.)

5.3.7 Käyttökustannukset

Espoon kaupunki veloittaa tontin vuokran ja kiinteistövero. Jäljellä olevasta 1,7 miljoonan lainasta aiheutuu kuluja, jotka olivat vuonna 2014 noin 80 000 euroa. Salivuokria maksetaan vuosittain noin 300 000 euroa. Espoon kaupungin vuokratuki oli hallin alkuaikoina 40 prosenttia. Nyt tuki on tippunut lähes 20 prosenttiin. Hallin lämmityskulut ovat noin 20 000 euroa. Sähköön kuuluu vuosittain noin 20 000 euroa ja veteen noin 5 000 euroa. Henkilöstökulut ovat vuosittain noin 150 000 euroa. Summa sisältää kaksi kokopäiväistä työntekijää, hallin tuntityötä tekevät kaksi vahtimestaria ja kahvilan työntekijät. Honkahalli on arvonlisäverovelvollinen. Arvonlisäveroa salivuokrasta, kahviosta ja Honkatuotteista palautetaan noin 70 000 euroa vuosittain valtiolle. (Eklund 30.3.2015; Numminen 28.9.2015.)

Hallissa on kaksi vahtimestaria, jotka myös siivoavat ja huoltavat hallia. Kerran kuukaudessa hallissa käy ulkopuolinen siivooja. Kaksi vahtimestaria ovat toistaiseksi riittäneet. Arki-illat on hoidettu yhdellä vuorolla ja viikonloput kahdella. Päiväsaikaan järjestettävät tapahtumat ja työväenopiston vaativat eläkeläisryhmät vievät seuran toiminnanjohtajan sekä ajoittain toisen työntekijän työaikaa, joten päiväkäytön lisääntyneen tarpeen kolmannelle vahtimestarille on kasvanut. Vahtimestaria tai huoltoa tarvitaan myös, kun suihku menee rikki, kuumaa vettä ei tule tai wc on tukossa. Keskellä päivää tapahtuvat yllätykset vievät seuran toiminnanjohtajan tällä hetkellä pois muista seuratoista. (Eklund 30.3.2015.)

Honkahallin kahviota on pääasiassa pyritetty yhteisöllisyyden kautta. Työntekijät ovat seuran junioreita, jotka ovat hankkineet hygieniapassit ja joille maksetaan tuntikorvausta tehdystä työstä. Kahvio on avoinna arkisin klo 15.30-20 ja viikonloppuisin klo 9-19. Kahvion liikevaihto oli vuonna 2014 noin 150 000 euroa sisältäen kahviossa myytävät Honkatuotteet. Kahvion hankinnat työllistävät paljon myös kahta seuran työntekijää. Viime aikoina apua on saatu myös yhdeltä vapaaehtoiselta. (Eklund 30.3.2015.)

Hallia kunnostetaan jatkuvasti. Koripallokentän parkettilattialle tehtiin kolmannen käyttövuoden jälkeen kevythionta. Jatkossa lattiaa arvioidaan kunnostettavan kahden vuoden välein. Kustannuksia aiheuttaa myös aurauksista, puutarhasta sekä parkkipaikoista (kaiivot, hiekotus, jne.). Teknisestä tuesta Honkahallissa vastaa yksi halliyhtiön jäsenistä

oman toimensa ohella. Henkilön tuoma osaaminen ja ajankäyttö on seuralle korvaamaton. Lähes päivittäin häntä joudutaan vaivaamaan asioilla, joiden hoitamiseen seuran henkilöstöllä ei ole osaamista. (Eklund 30.3.2015.)

Honka lyhentää lainaa kaksi kertaa vuodessa noin 60 000 euroa kerrallaan. Lyhennyskuukaudet ovat maaliskuu- ja marraskuu. Kuukaudet muutettiin urheiluseuran rahavirroille toimivimmiksi, kun huomattiin, ettei urheiluseuran kannata maksaa maksuja kesällä, jolloin seuralla ei ole minkäänlaisia tuloja. Lainan maksun ja korkojen osuuden suhteesta vastaa yksi halliyhtiön jäsenistä, joka esittelee kuukausittaisessa halliyhtiön hallituksen kokouksessa rahavirtalaskelmat. (Eklund 30.3.2015.)

5.3.8 Mikä kokemuksen perusteella onnistui ja mitä Honka tekisi toisin?

Vaikka halliprojektin koetaan olevan onnistunut ja tuloksesta ollaan ylpeitä, niin paljon on asioita, joita tehtäisiin nyt toisin. Ennen hallia Hongalla ei ollut mahdollisuutta ottaa lisää pelaajia seuraan. Hallin valmistumisen jälkeen pelaajamäärä on taas kasvussa, joten lisäsalille olisi tarvetta. Ensimmäisenä Hongalla olisi tarve saada halliin vähintään yksi kenttä lisää, mielellään jopa kaksi. Koripallokenttien koko on sääntöjen mukainen, mutta kaksi lisämetriä päätyihin tekisi saleista entistä ammattimaisemman. Rahoitus riitti kuitenkin vain kolmeen nykyisen kokoiseen saliin, joten päädyttiin kolmen kentän halliin. (Eklund 30.3.2015; Numminen 28.9.2015.)

Hankkeen myötä Honka-perhe on kasvanut. Uusi puheenjohtaja ei tuntenut kaikkia Honka-perheessä mukana olevia ihmisiä, joten ”oikeiden tyyppien” löytäminen kesti aikansa. Pian sana kuitenkin levisi ja yhä useampi halusi olla mukana antamassa takaisin pitkäaikaiselle harrastukselleen. Hallihankkeen myötä Honka-perhe on kasvanut ja entistä useampi haluaa olla mukana tekemässä yhteistä hyvää. (Numminen 7.11.2015.)

Rakentamisessa kustannukset nousevat lähes aina suunniteltua isommiksi. Koska kaupunki on taannut lainan, lisälainan anominen vaatisi kaupungin hallituksen hyväksynnän. Jo alun alkaen kannattaisi hakea lainaa enemmän kuin suunnittelee tarvitsevansa. (Numminen 7.11.2015.)

Halli yksinään ei riitä seuran harjoitteluun. Seuralla on vuoroja Honkahallin lisäksi myös kahdeksalla koululla. Kouluvuoroista ei ole haluttu, eikä pystytty, kokonaan luopumaan salitilatarpeesta johtuen. Kouluvuorot ovat myös edullisempia kuin hallivuorot. Kaikkien joukkueiden on haluttu kokevan halli omakseen, joten jokaiselle joukkueelle on järjestetty vähintään yksi Honkahallin viikkovuoro. A-pojat ja A-tytöt harjoittelevat aina Honkahallilla.

Honkahallin valmistuttua seura on menettänyt koulujen salivuoroja. Espoon kaupunki on perustellut Hongalle asiaa tasapuolisuuden toteutumisella. Koska Hongalla on nyt oma halli, niin muilla seuroilla on etuoikeus koulun saleihin. Honka kokee epäoikeudenmukaisuutta, sillä he ovat itse rakentaneet 3,5 miljoonalla hallin ja maksavat käyttövuoroista 350 000 euroa vuosittain. Vastaavasti kouluvuoroilla harjoittelevat saavat vuoronsa muutamalla eurolla kaupungilta. (Eklund 30.3.2015.)

Hallin rakentamisen valintoihin ollaan tyytyväisiä. Teräsrakenteiden ja elementtiratkaisuiden käytöllä saatiin rakentamiskustannukset minimoitua, mutta onnistuttiin kuitenkin saavuttamaan se taso, mitä koripallohalli vaati. Hallista ei tehty monumenttia, vaan halli palvelee käyttötarkoitustaan. Hallirakentamisen edullisuuteen vaikutti myös kattoparruihin päätyminen. Kattoparrujen sijainti rajaa kuitenkin käyttötuntien vuokraamista ulkopuolisille, sillä muun muassa telinevoimistelijat eivät voi harjoitella matalissa olosuhteissa. Toisaalta keskittymällä koripallotoimintaan lattiaan ei ole tarvinnut maalata muita viivoja kuin koripallokentän viivat. (Eklund 30.3.2015; Numminen 7.11.2015.)

Harjoitusolosuhteissa koripallokentän korien lukumäärän toivotaan salissa olevan mahdollisimman suuri. Honkahallin kolmesta kentästä kahdella on neljä koria. Kolmannella kentällä koreja on kahdeksan. Jälkikäteen olisi toivottu, että kahdeksan koria olisi rakennettu myös toiselle kentälle. (Eklund 30.3.2015.)

Kaikkia asioita ei osattu huomioida suunnitteluvaiheessa, kuten äänentoistoa. Edullisinta olisi ollut upottaa äänentoisto halliin rakennusvaiheessa. Jälkikäteen sen upottaminen maksaisi 10 000 euroa. Asia on ratkaistu siirrettävillä laitteilla, joiden toimintaan ei olla tyytyväisiä. Nyt siirrettäviä laitteita on jo ehtinyt hajota ja uusia on ostettu tilalle, joten jälkikäteen upottaminenkin olisi tullut edullisemmaksi ratkaisuksi kuin siirrettävät laitteet. Hallissa on ilmastointi, mutta ei koneellista jäähdytystä. Kesällä hallin kosteus nousee ja kentistä tulee liukkaita. Ongelma on toistaiseksi ratkaistu liikuteltavilla kosteutta poistavilla laitteilla kenttien nurkissa. (Eklund 30.3.2015.)

Hallia on vuokrattu myös ulkopuoliseen käyttöön. Ulkopuolinen käyttö pyritään kuitenkin rajaamaan koripallokauden ja iltakäytön ulkopuolelle. Ulkopuolisten järjestämiä tapahtumia ovat muun muassa olleet koululaisten koulujen väliset koripallokisat (Espoo, Helsinki, ruotsinkieliset), Koripalloliiton järjestämät Eteläisen alueen aluefinaalit, sotaveteraanien veteraani-illallinen, Rovion yritystapahtumat, Suomen Voimisteluliiton Voimistelupäivät sekä erilaiset Live Action Role Playing (LARP) -tapahtumat. Muuta ulkopuolista käyttöä varten parkettilattia on kuitenkin suojattava, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia. Yksi kenttäinen lattiamattoja lattian suojaukseen maksoi 3 500 euroa. (Eklund 30.3.2015.)

Ulkopuolisen käytön lisäämisen tuoma tulo ja siitä aiheutuvat kustannukset mietityttävät Honkaa jatkuvasti. Jos päiväkäyttöä lisätään, tarve lisähenkilökunnalle kasvaa. Salin latti-
an osalta päiväkäyttö aiheuttaa myös huolia. Salibandya hallissa ei saa pelata. Koulujen
käyttö lisääntyisi, jos hallissa voisi pelata salibandyn lisäksi sulkapalloa ja lentopalloa. Ne
taas vaatisivat lisää viivoja, lentopallo- ja sulkapalloverkot sekä lentopalloverkon pystyttä-
miseen tolpat ja reiät lattiaan. Toistaiseksi Honka on pitäytynyt päätöksessään ja suojellut
hallia alkuperäistarkoitusta eli koripallotoimintaa varten. (Eklund 30.3.2015.)

Hallin sisääntulon muuttaminen keskelle mahdollistaisi isomman aulatilän. Toisaalta tällä
hetkellä sisääntulo eristää kahvion mukavasti omaan kulmaansa. Kahvion ja aulatilän tuli-
si olla tuplasti leveämpi, sillä nyt isoissa tapahtumissa sisäänkäynti tukkeutuu ja eteinen
on täynnä kenkiä. Aulatilän kenkätelineet tulisi suunnitella uudestaan. Koko seinän levyi-
nen ja korkuinen kenkäteline toimisi pitkien koripalloilijoiden käytössä olevassa hallissa.
Kenkien kieltämiseen sisätiloissa ollaan tyytyväisiä, sillä päätös tuo merkittäviä säästöjä
parkettien huoltotoimenpiteisiin sekä hallin siivoukuskustannuksiin. Yleisötapahtumissa wc-
tiloja ei ole riittävästi. Toisaalta se tiedettiin jo rakentamisvaiheessa, kun tavoitteena oli
ensisijaisesti rakentaa seuralle harjoitushalli. (Numminen 7.11.2015.)

Oheistiloja tulisi olla lisää. Hallin ainoa kokoustila on jatkuvasti varattu otteluvideopalave-
reihin, vanhempainiltoihin sekä valmentajapalavereihin. Seuran toimistolle varattu toimis-
tutila ei riitä kaikkien työntekijöiden toimitilaksi. Säilytystilaa ja varastotilaa on liian vähän.
Talotekniikan alueetkin on jo otettu seuran varastokäyttöön. Alun perin halliin suunniteltiin
enemmän yhteistiloja, kuten sauna, josta jouduttiin luopumaan kustannussyistä. Välillä
seura harmittelee, että olisiko pitänyt vain ottaa isompi riski ja rakentaa enemmän yhteisiä
tiloja. Toisaalta kaikilla on vielä lähimuistissa laskelmat, kuinka yhden väliseinän siirtämi-
nen toi aina 50 000 euroa lisäkustannusta rakentamiselle. Kompromisseja oli pakko teh-
dä, jotta halli saatiin ylipäättään rakennettua. (Eklund 30.3.2015.)

Espoon kaupunki veloittaa Honkahallilta vuosittain kiinteistövero noin 17 000 euroa. Vii-
den käyttövuoden aikana kiinteistövero on maksettu yli 50 000 euroa. Tavoitteena on
saada kiinteistövero pois sekä saada maksetut verot takautuvasti takaisin. Kaupungilla on
vuodesta 2011 alkaen ollut oikeus antaa yleishyödyllisille halleille kiinteistövero maksutta.
Nyt vero joudutaan maksamaan, koska Honkahalli Oy on kiinteistöosaakeyhtiö. Seuran
tavoitteena on saada verottajalta päätös asiasta perusteena, että halliyhtiön toimintaa
voidaan verrata yleishyödyllisen yhdistyksen halliomistukseen. Tällä koripalloseura pääsisi
tasapuoliseen asemaan, esimerkiksi jääkiekkoseurojen kanssa, jotka Espossa ovat pe-
rustaneet Espoon Kiekkoilun Tuki ry:n. Yhdistyksen tarkoituksena on jäsenseurojensa

jääurheilun harrastusolosuhteiden ja kilpailutoiminnan kehittäminen ja ylläpitäminen toiminta-alueellaan Espoon kaupungissa. Toimintaansa varten yhdistys on vuokrannut tontit Espoon kaupungilta Espoonlahden, Laaksoalahden, Leppävaaran ja Matinkylän urheilupuistoista ja rakennuttanut neljä harjoitusjäähallia edellä mainittuihin urheilupuistoihin (Espoon Kiekkoilun Tuki 2015). (Numminen 7.11.2015.)

Hallihankkeen myötä yhteisöllisyys on parantunut. Valmentajat ja pelaajat tapaavat jatkuvasti toisiaan. Seuran eri joukkueiden vanhemmat tuntevat toisensa. Hallin myötä tiedetään enemmän seuran toisista joukkueista. Halli koetaan omaksi ja siitä pidetään yhdessä huolta. Esimerkiksi nuuskaa ei ole löytynyt ikinä hallin tiloista, mikä on taas erittäin yleistä kaupungin koulu- ja hallitiloissa. Yhteisen oman hallin myötä seura on tehnyt yhteisiä varuste- ja pallohankintoja. Välineistöä on paljon ja sitä katoaa jatkuvasti. Ongelman ratkaisuksi on hankittu hallille lisäkustannuksia aiheuttavat turvakamerat. Hallin kehittäminen on jatkuvaa tasapainoilua. Valmentajilla on toiveita parempien olosuhteiden luomiseksi pelaajille. Halliyhtiö tasapainoilee isojen lattiakunnostusprojektien, valmennukseen tarvittavien, esimerkiksi kuntopyörien hankkimisen, ja lainan lyhentämisen välimaastossa. (Eklund 30.3.2015.)

6 Johtopäätökset ja toimenpidesuosituksset

LePyssä on tällä hetkellä suunnilleen yhtä paljon harrastajia kuin Hongalla oli hallihankkeen alussa. Harjoittelu on jakautunut 15 eri koululle eikä ympärivuotiseen harjoitteluun ole mahdollisuutta. Lähivuosina salitilanne nousee pullonkaulaksi ja pahimmillaan seuran kasvu pysähtyy. Osa pelaajista voi jopa vaihtaa seuraan, jossa on paremmat olosuhteet. Lähtökohdat ovat siis lähes samat kuin Hongalla aikanaan. LePy on Honkaa vanhempi seura, mutta koripallokulttuuri LePyssä on selkeästi nuorempi. Vaikka Honkahalli rakennettiin juniorihalliksi, Hongan edustusurheilun maine niin naisissa kuin miehissä lisää seuran toiminnan uskottavuutta. Vaikka edustusurheilu painii jatkuvissa talousvaikeuksissa, sen arvo päättäjien silmissä tunnustetaan. LePyllä ei ole edustusjoukkuetoimintaa, joten seura mielletään harrasteseuraksi. Hongan hallituksessa ja seuratoiminnassa on mukana paljon vaikutusvaltaisia ja varakkaita henkilöitä, kun LePyn toiminnassa ei ole näkyvästi mukana yhteiskunnan vaikutusvaltaisia henkilöitä. Hallihankkeen lähtökohdat ei tältä osin ole yhtä vahvalla pohjalla kuin Hongassa aikanaan. Mikäli seura kuitenkin päätyy siihen, että oman hallin rakentaminen on järkevin vaihtoehto, on alla kirjattuna johtopäätöksiä sekä toimenpide-ehdotuksia hankkeen läpiviemiseksi. Johtopäätökset ja ehdotukset on jaettu kolmeen osaan: aika ennen rakentamista, rakentamisen aika ja hallin valmistumisen jälkeinen aika.

6.1 Aika ennen rakentamisen aloittamista

Kaikista tärkeintä on löytää tulevalle hallille paikka ja tehdä tonttivaraus. Hallin sijainti voi ratkaista lopputuloksen onnistumisen. Tapiolan Urheilupuisto paikkana oli Honkahallille loistava ratkaisu. LePyn hallin sijainti tulisi olla mahdollisimman keskellä LePyn toimintaluuetta, Suur-Leppävaaraa, sekä hyvien kulkuyhteyksien päässä, mielellään juna-aseman tuntumassa. Leppävaaran urheilupuisto on kaavoitettu ja tällä hetkellä alueella ei ole tilaa koripallohallille. Kaavamuutokset vievät aikaa, joten ensisijaisesti kannattaa etsiä tonttia muualta. Tontin etsintä kannattaa aloittaa vieraillemalla Espoon kaupunkisuunnitteluviraston Leppävaaran alueen arkkitehdin luona. Espoon kaupunki on myös hyvä pitää seuran tavoitteista informoituina ja samalla LePyn tulee tietää, mitä Suur-Leppävaaran alueelle suunnitellaan. LePyn kannattaa olla mahdollisimman pian yhteydessä Leppävaaran alueen projektinjohtaja Mika Rantalaan (aloitti virassaan 1.5.2014), joka on kiinnostunut kaikesta Leppävaaran alueen eteenpäin viemiseksi.

LePyn hallituksen tulisi koota hankkeelle neuvoa antava asiantuntijaryhmä, joka sisältäisi rahoituksen, myynnin, markkinoinnin, kiinteistörakentamisen ja mielellään myös koripallon olosuhdeosaamista. Pertti Myllymäki on jo lupautunut vapaaehtoiseksi konsultiksi. Myllymäellä on kokemusta Hongan hallihankkeesta, mutta sen lisäksi hän on Leppävaaran

Gallerian monivuotinen toimitusjohtaja. Hanketta ei kannata vetää hallitusvetoisesti, sillä urheiluseuran on jatkettava normaalia toimintaansa myös hallihankkeen aikana. Vastuukäsitteitä kannattaa olla useampi kuin yksi, jotta mahdolliset henkilökohtaiset elämäntilanteiden muutokset eivät hidastaisi tai pysäyttäisi hanketta kokonaan. Kannattaako hallia lähteä rakentamaan yksin omalle lajille, vai ottaako alusta asti mukaan toisia lajeja? Hongan kokemusten perusteella halli kannattaa rakentaa yksin. Lajeilla on erilaiset kulttuurit, mikä näkyy muun muassa pukuhuonekäyttäytymisessä. Kun halli koetaan omaksi, hallista pidetään parempaa huolta. Kun käyttäjiä on eri lajeista, kukaan ei välttämättä välitä, minäkäläiseksi tila jätetään sieltä poistuttaessa.

Isoin haaste hallihankkeissa on yleensä rahoitus. Honkahallin rakentaminen maksoi 3,5 miljoonaa euroa, josta noin 18 % (625 000 euroa) oli vaihtovelkakirjalainalla hankittua omaa pääomaa. Valtionavustuksen osuus oli noin 19 % (650 000 euroa). Loput 63 prosenttia oli kaupungin takaamaa pitkäaikaista pankkilainaa. Kiinteistöosakeyhtiön perustaminen 4 500 euron rekisteröintikustannuksilla on urheiluseuralle paras mahdollinen tapa. Alkupääomaa ei tarvita paljon, jolloin alkuun pääseminen on helppoa. Oman rahoituksen osalta vaihtovelkakirjalaina on toimiva ratkaisu. Hongan mallia noudattamalla 10 000 – 20 000 euron sijoittajia on löydyttävä noin 30 kappaletta. Sijoittajat on saatava vakuutettua hankkeen uskottavuudesta ja toteutuskelpoisuudesta, joten perusteluihin on suhtauduttava huolellisesti. Vakuutusyhtiö Ilmarinen on hyvä saada myös mukaan. Merkittävän oman pääoman myötä kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston on helpompi lähteä lainan takaajiksi ja sitä kautta saada pankista pitkäaikaista lainaa. Opetusministeriön tukea kannattaa hakea laajasti perustellulla hakemuksella. Tukihakemukseen on hyvä liittää seuraaja lajilähtöisten perusteluiden lisäksi ajankohtaisia yhteiskunnallisia asioita, joissa valtio ”haluaa” olla mukana. Tällaisia ovat muun muassa maahanmuuttajien huomiointi, harrastusmahdollisuuksien tasa-arvoisuus ja elinkaarimalli.

Urakkakilpailutus kannattaa tehdä. Rakentamisessa ”avaimet käteen” -malli eli KVR-malli on toimivin, sillä silloin hinta ja aikataulu on sovittu ja mahdolliset ylitykset menevät rakentajan piikkiin. Rakennusvalvojaan kannattaa satsata, jotta valvonta ei lepää seuraimisten harteilla. Arkkitehdiksi kannattaa ottaa Honkahallin arkkitehti Antero Syrjänen kokemuksen sekä sukulaissuhteensa vuoksi – hänen poikansa valmentaa nykyisin LePyssä. Hallin suunnittelussa sekä toteutusvaiheessa kannattaa olla mukana myös koripallotoiminnan edustaja, joka valvoo loppukäyttäjän etua.

Hallisuunnitelmaa tehdessä pitää olla rohkea. Vaikka hallin odotetaan tuovan helpotusta olemassa olevaan salipulaan, Hongan esimerkillä kasvu jatkuu vielä hallin valmistumisen jälkeenkin. Hallia ei siis kannata rakentaa liian pieneksi. Koska hallin kannattavuuteen

vaikuttaa käyttöaste, ja viikonloppukäyttö perustuu pitkälti otteluiden pelaamiseen, halli kannattaisi rakentaa harjoitustoiminnan lisäksi Koripalloliiton sääntöjen mukaiseksi SM-sarjaotteluiden pelipaikaksi. Tämä nostaa vaatimusta kenttien koon, lattian, tulostaulujen, äänentoistoon sekä katsomon osalta. Harjoitusolosuhteiden osalta korien määrä on ratkaiseva. Hongan kokemusten pohjalta lattiaan kannattaa satsata. Virallinen koripallokenttä on parkettia, joten koripallosaliin kannattaa rakentaa parkettilattia. Lattian käyttöikä lisää ”lattiaan vahingoittavien lajien” kieltäminen salissa. Hallissa ei siis saa pelata salibandyä (mailan jäljet), eikä käsipalloa (pihka). Vielä jos uskoo, että muita lajeja ei hallissa tulla pelaamaan, niin lattiaan ei tarvitse maalata useita eri viivoja. Näin sali on taas astetta parempi koripallokenttä. Tässä on hyvä muistaa, että se rajoittaa mahdollista koulujen päiväkäyttöä salista. Hongan kokemuksella koulujen päiväkäyttö on kuitenkin sen verran vähäistä, että keskittyminen koripallo-olosuhteisiin ja siitä saatava hyöty on ollut suurempi kuin päiväkäytöstä menetetty tulo.

Montako koripallokenttää halliin tulee sitten rakentaa? Koripallohallit on yleensä rakennettu niin, että niistä saa yhden ison tilan, jonka saa tarvittaessa jaettua kolmeen koripallokenttään. Suurissa tapahtumissa toiminta tapahtuu keskikentällä ja laitakentille vedetään katsomot. Hongassa toivottaisiin, että hallissa olisi ollut vähintään yksi kenttä enemmän. Tähän ei varsinaisesti ole tutkittua tulosta, joten raha ratkaisee tämän. Jos rakentamisvaiheessa on mahdollista tehdä neljäs kenttä, niin varmasti se on halvemmilla neliöillä rakennettavissa kuin myöhemmin uuden hallin rakentaminen. Jos rahat ovat vähissä, mikä on hyvin todennäköistä kaikessa rakentamisessa, niin kolmella kentällä saa jo loistavat olosuhteet seuralle kuin seuralle. Honka ratkaisi kolmen kentän jakamisen verhoilla. Verhon läpi kuuluvat naapurikentän äänet, mitkä häiritsevät jonkin verran toisen kentän toimintaa. Nyt verhot voidaan tarvittaessa nostaa ylös ja iso esteetön tila on käytettävissä muihinkin tilaisuuksiin. Mikäli väliverhoihin rakentaessa päädytään, niin kannattaa kartoittaa erilaiset verhomallit. Niistäkin löytyy varmasti versio, joka vaimentaa äänet paremmin.

Hallin sisätiloja suunniteltaessa Honka myönsi, että alun suunnitelmat saunasta ja muista lisätiloista kariutuivat kustannussyistä. Varastotilan puute näkyy kuitenkin jo työntekijöiden päivittäisessä viihtyvyydessä. Jos hallin odotetaan kasvattavan seuran jäsenmäärää, on syytä olettaa, että myös palkatun henkilökunnan määrä tällöin kasvaa. Toiminnan laajetessa myös tarvikkeiden eli irtaimiston määrän voidaan olettaa kasvavan. On siis järkevä miettiä tulevan hallin toimistotilojen ja varastotilojen tarve kehittyvän seuran tarpeita vastaavaksi, eikä olemassa olevan seuran kokoon rinnastettavaksi. LePyssä on tällä hetkellä yksi päätoiminen toiminnanjohtaja ja kaksi päätoimista valmentajaa. Tarve toiselle hallinnolliselle henkilölle kasvaa jatkuvasti. Valmentajien määrä lisääntyy pelaajamäärän kas-

vaessa. Toimistotilojen osalta hallintohenkilökunnalle, valmentajille ja hallihenkilökunnalle tulee kaikille rakentaa omat tilat.

Ulkopuolisen käytön laajuus ja moninaisuus tulisi myös huomioida jo suunnitteluvaiheessa. Jos halliin toivotaan käyttäjiksi esimerkiksi erityisryhmiä tai pienten lasten toimintaa, tulee wc- ja pesutilojen määrää ja kokoa miettiä eri tavoin kuin, jos käyttö keskittyy esimerkiksi ikääntyviin. Aulatila tulee suunnitella niin, että ihmiset iästä riippumatta saavat kätevästi kenkäänsä kenkätelineeseen tukkimatta käytäviä. Kahvion koko kannattaa suunnitella mahdollisten tapahtumien mukaan, sillä myyntituloihin vaikuttaa kahvion toimivuus.

6.2 Hallin rakentamisen aika

Projektin etenemisestä on oltava jatkuvasti kiinnostunut ja tavoitettavissa. Rakennusvalvojan lisäksi projektissa kannattaa siis olla seurapuolelta päivittäin tavoitettavissa oleva vastuhenkilö, jonka tehtävänä on ”valvoa” projektia. Vastuuhenkilön tehtävänä on etsiä tarvittaessa osaamista yksityiskohtaisten ongelmien ratkaisemiseen hallityöryhmän muilta asiantuntijoilta.

Tiedottamiseen kannattaa satsata joka vaiheessa. Halliprojekti vaatii oman viestintäsuunnitelman. Mitä enemmän jäsenistö, koripalloyhteisö ja kaupunki asiasta tietävät sitä enemmän he uskovat ja sitoutuvat hankkeeseen. Hanketta kannattaisi ”liputtaa” joka paikassa jo ensiaskeleista alkaen, jotta tieto seurasta ja sen tavoitteista leviäisi laajalle. Halliprojektin etenemisestä kannattaa viestiä viikoittain. Tieto projektin etenemisestä kiinnostaa loppukäyttäjien lisäksi sijoittajia ja parhaimmillaan voi houkutella uusia sijoittajia mukaan.

6.3 Hallin käyttöönoton jälkeinen aika

Hallin valmistuttua on hyvä järjestää kunnan avajaiset, joihin koko seura pääsee osalliseksi. Jälleen kerran on syytä muistaa, ketä varten halli rakennettiin, ja saada käyttäjät tuntemaan halli omakseen, mikä taas johtaa siihen, että hallista pidetään yhdessä parempaa huolta. Myös sijoittajille on hyvä järjestää tapahtuma, jossa he pääsevät näkemään mihin he lähtivät mukaan. Mitä merkittävämmäksi sijoittajat kokevat panoksensa sitä positiivisemmin he suhtautuvat sijoitukseensa sekä mahdollisiin jatkohankkeisiin.

Pitkäaikaisen lainan ja korkojen maksaminen vaatii, että hallin käyttöaste on mahdollisimman korkea ja halli tuottaa tuloa, jolla maksaa velkaa takaisin. Käyttöasteen maksimoimiseen on syytä keskittyä jo hankkeen alkuvaiheessa. Espoossa näyttäisi olevan krooninen salipula, joten iltakäytön osalta käyttöaste saadaan helposti maksimoitua. Suu-

rin haaste on päiväkäyttö. Yksi varteenotettava päiväkäyttäjäksi on koulut. Ihanne tilanteessa halli rakennetaan sellaisten koulujen läheisyyteen, joissa ei ole salia ollenkaan tai sali on liian pieni. Näin kouluille tarjoutuu mahdollisuus ostaa tunteja lähellä sijaitsevasta hallista. Myös päiväkotien tilanne kannattaa kartoittaa. Päiväkodeille riittävät usein pienet tilat ja toiminta tulisi olla aivan päiväkodin läheisyydessä, joten niiden varaan ei kannata laskea. Mikäli koulujen päiväkäytön varaan halutaan laskea, on hyvä muistaa, että silloin koulujen toiveena on saada pelata salissa myös mailapelejä ja verkkopelejä, jotka vaikuttavat taas lattiaan ja hallin varustehankintoihin.

Kolmas ja todennäköisesti tuottoisin yhteistyökumppani on yritykset. Yritykset satsaavat jonkin verran työhyvinvointiin, joten aamutunnit kannattaa myydä työpaikkaliikkumiseen. Yhä useammin yrityksistä lähdetään liikkumaan myös lounastunnilla. Sellon ympäristössä työskentelee päivittäin 10 000 ihmistä. Jos halli on Sellon läheisyydessä, niin työpäivän ajaksi voidaan järjestää ohjattuja koripalloharjoituksia tai yritysten välisiä koripallosarjoja. Pelkkien salivuorojen tarjoamisen lisäksi kannattaa siis kartoittaa myös mahdollisuus koripallotuntien tai muiden liikuntapalveluiden myymiseen, kun yritys yhteistyöstä sovitaan. Yritysten on paljon helpompi ostaa koko paketti kuin pelkkä salivuoro, joka vaatisi toteutukseen lisäponnisteluja vielä yrityksen sisällä.

Espoon kaupunki ja työväenopistot ovat myös mahdollisia päiväkäytön asiakkaita. Ikään-tyvien määrän kasvaessa myös tarjonnan on kasvettava. Vanhempi-lapsiliikunta ja muut pienten lasten tai heidän vanhempiansa liikuttaminen lisääntyvät jatkuvasti. Jälleen kerran kannattaa miettiä tarjotako pelkkää salivuoroa, vai mahdollisesti ohjattua liikuntaa salin lisäksi. Liikuntapalvelut kannattaa tuotteistaa jo heti alkuvaiheessa, sillä myös kaupungin on helpompi miettiä rahankäyttöään, kun palvelulla on hinta, joka sisältää salin ja ohjauksen.

Merkittävä kysymys seuran oman hallin rakentamisen osalta on myös, ketkä jäsenistä saavat hallia käyttää ja ketkä siitä maksavat. Isoimmat massat seuroissa koostuvat pienistä junioreista, joille Espoon kaupungin salit ovat täysin toimivia ja edullisempia. Onko siis oikein, että kaikki seuran jäsenet osallistuvat hallin kustannuksiin, mutta vanhemmat juniorit saavat pääasiassa käyttää sitä? Honka on ratkaissut asian niin, että jokainen joukkue harjoittelee vähintään kerran viikossa Honkahallilla. Vanhimpien A- ja B-junioreiden kaikki vuorot ovat Honkahallilla. Järjestely on loistava, sillä näin jokainen seuran joukkue kokee hallin omakseen ja on valmis maksamaan siitä aiheutuneita kustannuksia. Toki nuoremmat juniorit maksavat tällöin harjoitusvuoroistaan suhteessa enemmän kuin vanhemmat, mutta tilanne tasoittuu, mikäli ovat seurassa koko junioriputken. Se taas on positiivinen kannuste seuraloijaaliudelle.

Luovutaanko sitten edullisista kouluvuoroista kokonaan? Honka harjoitteli ennen Honkahallin valmistumista 30 eri koululla. Koko seuran toiminta ei mahdu Honkahallille, joten huonoimmista kouluista luovuttiin, mutta harjoittelua isoissa saleissa jatketaan edelleen. Tämä on varmaan seuran kannalta paras mahdollinen ratkaisu. Nähtäväksi tosin jää, myöntääkö kaupunki edelleen samat salivuorot seuralle, jolla on oma halli eli paremmat olosuhteet nyt käytössään. Honkaa ”rangaistaan” nyt siitä, että heillä on oma halli eli Honka on menettänyt vuoroja hyviltä kouluiltaan. Kaupungille on tärkeä viestittää, että hallin rakentaneella seuralla pitäisi edelleen olla täysi oikeus parhaisiin koulun saleihin. Hallirakentaminen osoittaa jo, että seura on toimintakykyinen ja kasvussa. Sellaista seuratoimintaa tulisi kaikkien tahojen tukea.

Hallin alkuvaiheissa koottu neuvoa antava elin on voinut rakennusvaiheessa vaihtua halliyhtiön hallitukseksi. Osa henkilöistäkin on voinut vaihtua, kuten myös hankkeen alkuvaiheessa tarvittu osaaminen. Hallin valmistuttua osaamista tarvitaan rahoitukseen ja myyntiin. Hongan liikevaihto on hallirakentamisen jälkeen kaksi miljoonaa ja seuralla on kahden miljoonan velka. Velan maksamiseksi tuloja on etsittävä muualtakin kuin harrastajien kausimaksutuloista.

7 Pohdinta

Työn tavoitteena oli selvittää, onko oman hallin rakentaminen ratkaisu LePyn saliongelmaan ja, jos sellaiseen päädytään, niin miten asiassa tulisi edetä. Työn tuloksena nousi esille, ettei LePyn lähtökohdat ole aivan yhtä hyvät kuin Hongalla aikanaan. Kaksi merkittävintä eroa olivat tontti ja taustaryhmän vahvuus. Jos hankkeelle saadaan vahva työryhmä ja tulevalle hallille tontti, niin työn toimenpidesuositusten avulla saadaan kyllä hanke vietyä läpi. Hallirakentamisen lisäksi LePyn on hyvä kuitenkin miettiä myös muista vaihtoehtoja salitilaongelman ratkaisemiseksi.

Tosiasia on, että pidemmällä aikavälillä LePyn salitilanne pahenee. Jäsenmäärän kehityksen jatkuessa osoitetulla tavalla seuralla on seuraavan kahden tai viimeistään viiden vuoden kuluttua suuri salivuoropula. LePyn suurten ikäluokkien nouseminen isoihin koreihin pelaaviin ikäluokkiin tulee aiheuttamaan isoja haasteita seuralle. Vaikka seura ei ottaisi uusia pelaajia sisään, ongelma ei ratkeaisi. Salivuorot eivät riitä jo mukana olevien pelaajien siirtyessä isoihin koreihin pelaamaan. Toisin sanoen, jos uusia isoja saleja ei ilmaannu jostain, seuralla ei ole tarjota tiloja A- ja B-ikäisille junioreille viiden vuoden kuluttua. Pieniin koreihin pelaavien ikäluokkien kasvu ei sinällään ole ongelma, sillä olemassa olevilla salivuoroilla saadaan järjestettyä alle 12-vuotiaiden toiminta lähes kaksi kertaa isommalle määrälle kuin nykyisin.

Jotenkin salitilanne on ratkaistava. Jos kaikkea olemassa olevaa toimintaa ei pystytä järjestämään, keskittyminen vain johonkin toimintaan voisi ratkaista asian. Jos LePyllä on tilat pienten korien toimintaan, niin pitäisikö seuran keskittyä vain alle 12-vuotiaiden toimintaan? LePy voisi olla Suomen paras lasten liikuttaja. Alle 12-vuotiaissa toiminnan ei tarvitse olla ympärivuotista ja koulun salit riittäisivät hyvin. Tästä seuraa kuitenkin ongelma, mihin ohjata 13 vuotta täyttäneet pelaajat. Parhaat pelaajat löytävät aina paikan, esimerkiksi naapuriseurasta Hongasta. Merkittävä ongelma muodostuu harrastepelaajista, jotka lopettaisivat ennen aikojaan. Omalla lähikoululla tapahtuvan toiminnan loputtua ei pitkä matka naapuriseuraan välttämättä kiinnostaa, jolloin lopettaminen koetaan parhaaksi vaihtoehdoksi. Pahimmillaan juuri liikuntaan innostetut massat saadaan lopettamaan ennen kriittistä murrosikää. Keskittymällä vain alle 12-vuotiaiden toimintaan tehdään siis yhteiskunnalle karhunpalvelus.

Kilpa- ja harrastetoiminta taistelevat jatkuvasti resursseista. Kilparyhmät vievät seurassa usein enemmän salivuoroja ja parhaat valmentajat. Jos seura keskittyisi ainoastaan harrastetoimintaan, tarvittaisiin vuoroja vähemmän ja olemassa olevat resurssit riittäisivät paremmin. Suurin ryhmä LePyssä ovat harrastajat, joten kilpatoiminnan loppuminen kos-

kisi vain pientä osaa harrastajista – todennäköisesti vielä sitä osaa, joka voisi jatkaa harrastustaan toisessa seurassa. Lopettajien määrä ei välttämättä olisi suuri, sillä kilpailullisesti motivoituneemmat pelaajat vaihtavat rohkeammin seuraa ja ovat valmiita kulkemaan pidemmänkin matkan harjoituksiin. Taloudellisesti seuran resurssit paranisivat, sillä suurimmat tulot tulevat harrastajista ja suurimmat menot kilpatoiminnasta. Kilpatoiminnalla uskotaan kuitenkin olevan merkitystä seuran imagoon Koripalloliiton sekä kaupungin päättäjien silmissä, mikä vaikuttaa seuran Koripalloliitolta saamaan tukeen sekä kaupungilta saatujen salivuorojen määrään. Koripallopiireissä vallitsee käsitys, että keskittyminen harrastetoimintaan on ratkaisu seuroille, jotka eivät pysty tai osaa tehdä parempaa toimintaa, kilpatoimintaa. Kilpatoiminnan uskotaan myös lisäävään seuran houkuttelevuutta vanhempien miettiessä, mihin urheiluseuraan ovat lastaan viemässä. LePyssä päätös keskittyä jatkossa vain harrastetoimintaan vaatisi isomman arvokeskustelun seuran sisällä.

Toki erikoistumisen voi tehdä myös toisin päin. Jos LePy keskittyisi vain kilpatoimintaan, riittäisivät vuorot ehkä heillekin. Muut ongelmat pysyisivät kuitenkin ennallaan ja syntyisi uusia ongelmia. Ympärivuotinen harjoittelu olisi edelleen mahdotonta. Kustannukset pelaajaa kohtaan kasvaisivat, kun pelaajamäärät ryhmissä pienenisivät. Lisäksi liikutaan eettisesti vaikealla alueella, sillä pitäisi tehdä valintoja, ketkä pelaajat otettaisiin kilpatoimintaan mukaan. Toisaalta toiminta LePyssä on jo ohjautunut kilpatoiminnan kehittämiseen harrastetoiminnan sijaan; kilpajoukkueilla on vuorot paremmissa saleissa parhaaseen aikaan, ja vuoroperuutuksissa kilpajoukkueille hankitaan korvaavia vuoroja harrastetoiminnan jäädessä ilman vuoroja. Kilpatoimintaan panostaminen on käynnistänyt ajatuksen hallirakentamisesta niin Hongassa kuin LePyssäkin. Hallin rakentaminen on siis samalla päätös seuran keskittymisestä kilpatoiminnan kehittämiseen.

Pelaajamäärän hallitsemiseksi yksi vaihtoehto on ”sulkea” joukkueet. Tämä ei kuitenkaan ole houkutteleva vaihtoehto. Joissakin seuroissa on vastaavanlaisia käytäntöjä ja tulokset ovat olleet todella huonoja. Esimerkkinä jos joukkueisiin ei enää otettaisi pelaajia, niin vuosi vuodelta ryhmän koko pienenisi, vanhemmissa junioreissa ei enää aloitaisi uusia pelaajia ja luonnollisen drop out -ilmiön seurauksena koko joukkue lopulta hajoaisi. Joukkueisiin pitää ottaa alusta asti paljon pelaajia, jotta toiminta pysyy mahdollisimman laadukkaana koko junioriputken läpi.

Käyttäjämäärien maksimointi on jo nyt käytössä LePyssä. Koulujen vuoroilla voi salista riippuen harjoitella 16-30 lasta samanaikaisesti. Ryhmäkoot vaikuttavat kuitenkin laatuun. Lasten määrän lisääntyessä salissa myös valmentajien määrää on kasvatettava. Saliin ei kuitenkaan mahdu loputtomasti lapsia.

Lisätilaratkaisuja pohdittaessa vaihtoehtoja on muutama. Yhtenä ratkaisuna on vaikuttaa Espoon kaupungin päättäjiin tavoitteena muuttaa salivuorajakoperusteita. Mikäli LePy saisi kasvatettua kaupungilta saatavien koulujen salituntimäärää, auttaisi se parin lähi-vuoden ongelmaan. Kyse olisi kuitenkin tekohengityksestä, sillä kouluvuorojen käytössä on edelleen haasteensa, koska harjoittelu ei ole ympärivuotista ja peruutuksia on jatku-vasti. Merkittävin muutos tulisi kouluvuorojen käyttötuntien maksimoimisella. Espoossa iltakäyttö alkaa koulusta riippuen klo 16 tai klo 17 päättyen klo 21.30:een. Jäälajeissa har-rastajat aloittavat harjoittelun vähäisten jäähallivuorojen takia jo klo 14 ja jatkavat klo 23:een asti. Mikseivät koripalloilijat voisi aloittaa harjoittelua klo 15 ja jatkaa klo 22:een asti? Kaupungin perustelu aloitus- ja lopetusaikoihin on ollut koulun omalle käytölle ja sii-voukselle varattava aika. Suurin osa kouluista ei käytä koulun salia jatkuvasti koko koulu-päivän ajan. Jos salin käyttö kouluissa mietittäisiin uudelleen, niin iltakäyttö voisi alkaa kouluilla jo klo 15. Harrastustoiminnan alkaminen omalla koululla heti koulupäivän päätyt-tyä helpottaisi myös perheiden aikataulu- ja kuljetusongelmia. Iltakäytön tehostaminen lisäisi käyttötunteja koulusta riippuen 8-15 tuntia viikossa. LePyn sadan tunnin salitilaon-gelma ratkeaisi, jos muutos saataisiin tehtyä kymmenellä koululla.

Toinen koulujen käyttövuorojen maksimointiin vaikuttava asia on loma-aikojen peruutuk-set. Osa kouluista laittaa joulunäytelmän rekvisiitat saliin jo joulukuun alussa, minkä vuok-si iltakäyttö on peruttu viideksi viikoksi keskellä koripallon sarjakautta. Voisiko jouluporot olla siirrettävissä iltaisin salista ja nostettavissa aamulla takaisin? Entä pitääkö koulujen olla kiinni pyhäinpäivän aattona tai pyhäinpäivänä? Kaupunki on perustellut asiaa iltaval-vojan tai vahtimestarin palkkakustannusten nousulla. Palkkakustannuksista aiheutuva nousu voitaisiin huomioida salivuorokustannuksissa. Edullisemmaksi se kuitenkin tulisi kuin uuden hallin rakentaminen.

Kaupungin kanssa pitäisi pyrkiä vastaavanlaiseen sopimukseen Karakallion koulun kans-sa kuin PuHu Junioreilla on Martinlaakson koulun osalta. LePy saisi tällöin alueen par-haan koulusalin täysin käyttöönsä. LePy vastaisi koulun valvonnasta maksaen normaalit salivuoromaksut Espoon kaupungille. Valitettavasti Espoossa salipula on niin suuri, ettei ole todennäköistä, että muut lajit suostuisivat tällaiseen käytäntöön.

Yhtenä vaihtoehtona olisi löytää sali, jossa LePy toimisi vuokralaisena, mutta salit olisivat täysin LePyn käytössä. Helsingin NMKY:n vuokrasuhde Malmin palloiluhallin kanssa kuu-lostaa täydelliseltä. Seura vuokraa hallin koko ilta- ja viikonloppukäytön, värittää hallin omilla väreillään ja luo tunteen, että halli on seuran kotipesä. Tähän LePynkin tulisi pyrkiä. Tutkimuksen aikana selvisi, että Espoon Kiekkoilun Tuki ry on rakentamassa Perkkalle jäähallia, jonka yhteyteen kaupunki haluaa elinkaarimallin mukaisesti muitakin liikunta-

muotoja. Koska tätä yhteistyökuviota ei ole LePyssä tarkkaan selvitetty, tämäkin kortti kannattaisi katsoa. Yhteistyö jääkiekkoilijoiden kanssa voisi tarjota hallirakentamisen sijaan pitkäaikaisen vuokrasuhteen saliin, joka parhaimmillaan toimisi Malmin Palloiluhallin tavoin seuran omana hallina, vaikka kyseessä olisikin vuokrasuhde. Hankkeeseen mukaan pääseminen jo rakennusvaiheessa tarjoaisi lisäksi mahdollisuuden muokata lopputulosta enemmän koripallokäyttöön sopivammaksi. Honkahallin benchmarking-kokemukset ovat hyödynnettävissä myös siinä tapauksessa.

Kolmanneksi, jo käytössä oleva ratkaisu, on kaikkien mahdollisten pääkaupunkiseudun vapaiden koripallosalien vuokraaminen siihen asti, kunnes oma halli rakennetaan. Tämä tarkoittaa kuitenkin pidempiä harjoitusmatkoja lapsille ja nuorille, sillä mahdollisia harjoitustiloja on vähän. Esimerkkeinä mainittakoon Malmin Palloiluhalli (15 km), Solvallon Urheiluoipisto (25 km) ja Honkahalli (8 km). Etäisyyksien lisäksi kannatta pohtia, voidaanko seuran toimintaa järjestää hallissa, jossa toimii kilpaileva seura. Luulisi, että silloin olisi järkevämpää ohjata pelaaja kokonaan kilpailevan seuran toimintaan mukaan. Toisaalta naapuriseurojen halleista ei ole saatavilla vuoroja nykyistä kahta viikkotuntia enempiä, joten irtovuorojen vuokraaminen toimisi ainoastaan loma-aikojen salipulan ratkaisemiseksi.

Salitilanteen ratkaiseminen LePyssä määrittää toiminnan tavoitteet. Mikäli seura haluaa jatkaa kasvuaan ja toteuttaa visiotaan ”Korista kaikille”, on salipulan ratkaiseminen jollakin keinolla otettava vakavaan harkintaan. Jos salipulaa ei ratkaista, kasvu pysähtyy ja/tai toiminnan laatu heikkenee, mikä taas johtaa luonnolliseen karsiutumiseen. Kasvun hallitsemisen lisäksi haasteena on laadun ylläpitäminen. Toiminnan pyörittäminen koulujen vuoroilla estää ympärivuotisen harjoittelun, mikä taas on välttämätöntä kilpatoiminnan pyörittämiseksi. Mikäli LePy jatkaa toiminnan pyörittämistä pelkästään Espoon kaupungin kouluilla, voi olosuhteiden puute ohjata motivoituneimpia pelaajia sellaisiin seuroihin, joissa he voivat harjoitella tavoitteidensa mukaisesti. Pahimmillaan jonkin ajan jälkeen voidaan todeta, että eihän sitä hallia olisi mihinkään tarvittukaan. Olemassa oleva ja kehittyvä salipula vaikuttaa siis jäsenmäärän kehittymiseen jollakin aikavälillä negatiivisesti.

Jos LePy päättää rakentaa oman hallin, on syytä tietää, mihin ryhdytään. Hallihanke on monivuotinen projekti, jossa itse rakennusvaihe tapahtuu todennäköisesti nopeinten – näin kävi Honkahallinkin osalta. Alkuvaihe vie eniten aikaa; unelmoidaan isosta hallista, mietitään mihin se rakennettaisiin, kuinka halli rahoitettaisiin ja miten se vaikuttaisi seuran kausimaksuihin tai yleisesti seuratoimintaan. Alkuihannostus laantuu nopeasti, kun kohdataan ensimmäiset vastoinkäymiset ja ymmärretään, kuinka isosta hankkeesta oikein on kysymys. Huomataan, että omat resurssit tai osaaminen ei riitä, kuluu aikaa ilman, että

tapahtuu mitään tai törmätään esimerkiksi kaavoitusongelmaan, jonka ratkaiseminen vaatii aikaa. Todennäköisesti hanke jätetään taustalle odottelemaan sitä oikeaa hetkeä. Kun se hetki koittaa, että juuri oikeat ihmiset saavat koottua voimansa juuri oikeaan aikaan, niin kaikki voikin tapahtua nopeasti. Honkahalli oli loistava esimerkki vuosia kestäneestä projektista, jonka eri vaiheet veivät aikaa. Huolimatta yllättävissä muutoksista avainhenkilöiden elämäntilanteissa hanke vietiin lopulta maaliin, kun viisi ihmistä sai ajatuksen yhdessä toteuttaa pitkään ilmassa ollut haave.

Hankkeen uskottavuus on asia, jota on vaikea mitata. Hongan hankeryhmä oli uskottava. Tuskin tuollainen ryhmä aikaansa ja rahaansa sijoittaisi hankkeeseen, joka ei olisi toteutuskelpoinen. Hallityöryhmän tulee koostua eri alojen osajista ja mielellään myös vaikutusvaltaisista ihmisistä. Hongan hallihankkeen työryhmä oli poikkeuksellinen. Ryhmä koostui yrityselämän erittäin vaikutusvaltaisista henkilöistä, jotka olivat sattuneet ikänsä pelaamaan koripalloa – vieläpä Hongassa. Vastaavan hallityöryhmän kasaaminen ei välttämättä onnistu kaikilta seuroilta. Hongalla on myös pitkä historia naisten ja miesten eduskoripallosta, joten seuran tunnettuus on aivan eri luokkaa kuin LePyllä. Uskottavuuden saaminen hankkeelle on tällöin haettava muuta kautta.

Hallityöryhmän vetäjällä pitää olla yhteistyökykyä, sillä yksin ei hanketta viedä läpi. Ympäristö on hankittava asiantuntijoita, kuten Hongan mallin mukainen neuvoa antava elin. Tällaisten ihmisten löytäminen LePystä on haastavaa, koska koripallokulttuuri on LePyssä nuorta. Suur-Leppävaaran alueella asuu oletettavasti vakavaraisia ihmisiä, joiden lapsia pelaa LePyssä. Kyse on siis vain ”oikeiden tyyppien” löytämisestä ja innostamisesta mukaan hankkeeseen. Vahvan tiimin rakentaminen jo heti alkuvaiheessa on tärkeää, koska Hongan hankkeessa seuran puheenjohtaja ehti vaihtua kaksi kertaa ennen kuin hanke lopulta saatiin toteutettua. Yhden tai kahden henkilön vaihtuminen ei pysäytä hanketta, jos tiimi on riittävän iso ja yhteistyö toimii. Oikeanlaisen hallihankeryhmä kokoamisen lisäksi ajankohdalla on suuri merkitys. Honkahalli rakennettiin, kun rakentamisen kustannukset olivat alhaalla. Toisaalta ne ovat sitä heikon taloudellisen tilan vallitessa edelleen.

Hallihankkeen myötä urheiluseuran aate voi olla koetuksella. Kun hallihankkeeseen ryhdytään, niin perinteisen urheiluseuratoiminnan rinnalle tulee tuottoa tavoitteleva halliyhtiö. Toiminnan lähtökohdat muuttuvat kokonaan. Toiminta muuttuu ympärivuotiseksi. Ilta- ja viikonlopputoiminta muuttuu kokopäiväiseksi toiminnan pyörittämiseksi. Henkilökunnalta vaaditaan uudenlaista osaamista. Osajia tarvitaan lisää. Perinteisesti urheiluseuraa pyörittää lajin parista löytynyt ”hyvä tyyppi”, joka tekee hommia rakkaudesta lajiin. Positiivisesti voidaan ajatella, että nyt valmentajille löytyy erilaisia työmahdollisuuksia myös aamuille ja päiville, mikä helpottaa erilaisten tulonlähteiden kehittämistä (aamuvalmennus,

kerhot, yksityistunnit, työhyvinvointipalvelut). Samalla kannattaa myös muistaa, että päivistä tulee pidempiä, kun toiminta alkaakin jo klo 7 ja päättyy klo 23. Jonkun on oltava avaamassa ja sulkemassa hallia. Entä miten käy joulu- ja kesälomille, kun halli onkin auki ympäri vuoden? Se perinteinen seuran ”hyvä tyyppi” ei enää lataudukaan lomillaan vaan tekee töitä ympärivuorokauden ympärivuotisesti. Liikuntapalveluita tuotteistaessa on hyvä muistaa, että euron kuva silmissä unohtuu helposti urheiluseuran toiminta-ajatus. Periaatteessa on hienoa, jos urheiluseura laajentaa palveluvalikoimaansa. Kannattaa kuitenkin muistaa, mikä on koripalloseuran perustoimintaa. Kun koripalloseura alkaa myydä esimerkiksi musiikkiliikuntaa koripallovalmentajien ohjaamana, voi helposti käydä niin, että valmentajien aika menee jumppamattojen keräämiseen, eikä tulevaisuuden koripallope-laajien kehittämiseen. Kannattaa miettiä myös henkilöresurssit uudestaan, kun uutta toimintaa lisätään seuran valikoimaan.

Hallihankkeen tiedetään nostavan harrastamisen kustannuksia. Hongassa kausimaksut kaksinkertaistuivat. Hongan harrastajamäärät ovat lisääntyneet hallin valmistumisen myötä. Koripalloharrastajien seurasiirroissa trendi on vaihtaa edullisemmasta seurasta kalliimpaan, sillä hinnan uskotaan olevan suoraan verrannollinen toiminnan laatuun. LePy toimii Suur-Leppävaaran alueella, jossa on iso maahanmuuttajaväestö. LePyllä on harrasteseuran maine. Onko tämänhetkinen jäsenistö valmis nouseviin kausimaksuihin? Onko jäsenistöllä halua olla tukemassa kilpatoimintaa tukevaa hallirakentamista, jos oma kiinnostus on pääasiassa koripallon harrastamiseen? Onko kasvavan Suur-Leppävaaran alueen väestö eli LePyn potentiaaliset uudet harrastajat valmiita maksamaan korkeita harrastuskustannuksia? Näihin kysymyksiin ei seuralla ole vastauksia.

Vaikka hallihankkeeseen lähdetään tosissaan, on muistettava, että asiat eivät tapahdu heti. Tärkeintä on pitää silmät auki ja tietää, mitä Suur-Leppävaaran alueella tapahtuu. Mahdollisuus yhteistyöhön toisen hankkeen kanssa tai sopivan tontin löytäminen hallille voi tapahtua hetkessä. On oltava valmius olla mukana, kun tällainen mahdollisuus tarjoutuu.

LePyn hallihanke on vielä pelkkä unelma. Tapiolan Hongan viitoittama tie antaa kuitenkin uskoa, että koripalloseurakin voi hallihankkeen toteuttaa. Osaamista on naapurissa ja sitä jaetaan mielellään. Riippuu paljolti onnesta, onko oma halli Leppävaaran Urheilupuistossa, vai vuokrasuhde jostakin liikuntatilasta, mutta myös parhaan mahdollisen ratkaisun löytämisen eteen tehdystä työstä. Nyt vain keräämään joukko innostuneita ihmisiä mukaan etsimään ratkaisua seuran salipulan ratkaisemiseksi, jottei kymmenen vuoden päästä LePy Garden ole enää pelkkä unelma. Onko se oma halli, vuokrasuhde esimerkiksi Perkkeen jäähallin yhteydessä toimivaan liikuntatilaan, Karakallion koulun sali, vai jotain

ihan muuta? Kaikki riippuu, miten LePyn hallitus reagoi saliongelmaan ja millä aikataululla. Nyt tarvitaan määrätietoista toimintaa salipulan ratkaisemiseksi!

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa voidaan miettiä, olisiko ollut hyvä ottaa tutkimuksen kohteeksi myös muita halliprojekteja. Honkahalli on kuitenkin ainoa koripallohalliprojekti, joten muut olisivat olleet muiden lajien hankkeita. Koska työn tilaaja ja benchmarking-kumppani Honka toimivat samassa kaupungissa ja lähes samalla toiminta-alueella, oli jo alusta asti selvää, että tavoite saavutetaan keskittymällä yhteen onnistuneeseen tapaukseen. Valtionavustusta saaneena kohteena Honkahalli oli myös julkinen hanke, mikä lisäsi hankkeen läpinäkyvyyttä. Edelläkävijäseuran valitseminen oli myös luonteva valinta kumppaniksi, sillä Honka on jo pitkään Suomen suurimpana seurana tiedostanut ja viestinyt, että jakamalla tietoa koripalloseurojen kesken, laji menee eteenpäin ja kaikki lajin parissa hyötyvät.

Jatkotutkimuskohteeksi ehdotan tarkempaa tutkimusta hallihankkeen ja sen aiheuttamien kustannusten vaikutuksista harrastamiseen. Uusien harrastajien määrä on helppo laskea ja nykyisiltä jäseniltä voi selvittää harrastamisen tavoitteita ja maksuhalua. Lisäksi olisi kiinnostava tietää, kuinka moni jättää harrastuksen aloittamatta korkeiden maksujen johdosta ja minkälainen merkitys on urheiluseuran keskittymisellä kilpa- ja/tai harrastetoimintaan lapsen harrastusta valittaessa. Toinen jatkotutkimuskohde olisi vertailla Honkahallin ja jääkiekkohallien rakentamisen yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Honkahalli on kiinteistöosakeyhtiö, kun Espoon jääkiekkohallit on rakennuttanut Espoon Kiekkoilun Tuki ry. Kiinteistöosakeyhtiön ja yhdistyksen rahoitus- ja tukimuodoissa on ainakin merkittäviä eroja. Kolmanneksi olisi hyödyllistä perehtyä Malmin Palloiluhallin tapaiseen vaihtoehtoon, jossa tehdasrakennus muutetaan liikuntatilaksi. HNMKY toimii vuokralaisena Malmin Palloiluhallissa, mutta saa käytännössä samat edut kuin oman hallin rakentamisesta. Viimeiseksi, mutta tärkeimmäksi niin LePyn kuin kaupungin kannalta olisi selvittää miten koulusalien käyttö saataisiin maksimoitua. Voisiko koulun käyttö rajoittua klo 15:een asti? Mitä kustannuksia aiheutuisi, jos iltakäyttöä pidennettäisiin ja koulujen salit olisivat käytössä myös pyhinä ja lomilla?

Suomen suurimman ja laadukkaimman koripalloseuran valinta benchmarking-kumppaniksi toimi tämän työn osalta parhaalla mahdollisella tavalla. Kumppanin avoin ja asiantunteva asenne tiedon jakamisessa teki prosessista miellyttävän ja erittäin kiinnostavan. Kumppani jakoi tietoa, jota ei ole mahdollista hankkia kirjoista. Bonuksena yhteistyö seurojen välillä parani entisestään. Benchmarking osoittautui loistavaksi tiedonjakotavaksi liikuntapuolella. Urheiluseurat kilpailevat kentällä, mutta kentän ulkopuolella kilpailu on

turhaa. Seuroilla olisi paljon opittavaa toisiltaan, sillä seurat painivat samojen ongelmien kanssa lajista ja paikkakunnasta riippumatta. Hyvien käytäntöjen jakamisesta olisi hyötyä myös yli lajirajojen.

Opinnäytetyöni aihe oli työelämälähtöinen ja toteutettu työnantajalleni, joten hyöty oli prosessista huomattava. Työssä on koottu yksityiskohtaista tietoa LePystä, muista koripalloseuroista ja koripallokentästä yleensä. Yksityinen hallirakentaminen on suhteellisen nuorta Suomessa - ainakin koripallossa, joten asioiden kirjaaminen ylös oli varmasti myös tarpeellista. Hallirakentamisesta kirjatut tiedot ovat myös hyödynnettävissä kaikissa tulevaisuuden koripallohankkeissa, oli sitten kysymys vanhan tehdashallin muuntamisesta liikuntakäyttöön, koulun salin kunnostamisesta tai oman hallin rakentamisesta.

LePyn salitilan ratkaiseminen on erittäin keskeinen osa omaa työnkuvaani, mikäli aion jatkaa nykyisessä työssäni pidempään. Tiedon määrä hallirakentamiseen liittyvistä asioista kasvoi, mikä toisaalta kauhistutti ja toisaalta lisäsi mielenkiintoani olla mukana tämän tai jonkun muun seuran hallihankkeessa tulevaisuudessa. Työn tuloksena asiat on kuitenkin saatu kirjattua paperille, mikä helpottaa hankkeen läpiviemistä, vaikka henkilöt hankkeen matkalla vaihtuisivat.

8 Lähteet

Ala-Vähälä, T. 2008. Liikunnan rahavirrat Suomessa 2005. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008:19. Opetusministeriö. Helsinki.

Bain & Company 2015. Insights. Management Tools. Benchmarking. Luettavissa: <http://www.bain.com/publications/articles/management-tools-benchmarking.aspx>. Luettu 10.10.2015.

Camp, R. 1989. Benchmarking - The Search for Industry Best Practices That Lead to Superior Performance. ASQC Quality Press. Milwaukee, WI, USA.

Consti 2015. KVR-urakointi eli kokonaisvastuurakentaminen. Luettavissa: <http://www.consti.fi/ratkaisut/kvr-urakointi/>. Luettu 8.11.2015.

Eklund, A. 30.3.2015. Toiminnanjohtaja. Tapiolan Honka ry. Haastattelu. Espoo.

Espoon kaupunki 2014. Espoon väestörakenne 2013/2014. Tietoisku 5/2014. Luettavissa: <http://www.esbo.fi/download/noname/%7B67916A6A-E60A-459C-9994-2F49EEFEF4CE%7D/49858>. Luettu 6.11.2015.

Espoon kaupunki 2015. Tilavarauusjärjestelmä. Luettavissa: <https://resurssivaraus.espoo.fi/liikunnantilavaraus/haku>. Luettu 15.10.2015.

Espoon Kiekkoilun Tuki ry 2015. Yleistä. Luettavissa: <http://www.espookiekkoiluntuki.fi/espookiekkoilun-tuki-ry>. Luettu 7.11.2015.

Grönroos, E. 21.7.2006. Kotimaisten kielten keskus. Sanoistakin voi tulla menestyjiä tai häviäjiä. Asiantuntijoiden kirjoituksia ajankohtaisista kielikysymyksistä. Laaja blogi- ja kolumniarkisto. Luettavissa: [http://www.kotus.fi/nyt/kotuksen_kolumnit/vieraskyna_\(2006_2012\)/sanoistakin_voi_tulla_menestyjia_tai_haviajia](http://www.kotus.fi/nyt/kotuksen_kolumnit/vieraskyna_(2006_2012)/sanoistakin_voi_tulla_menestyjia_tai_haviajia). Luettu 5.10.2015.

Heikkala, J. 2009. Johdatus liikuntakulttuuriin. Raportti. SLU-julkaisusarja. SLU-paino. Helsinki.

Heikkala, J. & Koski, P. 2000. Järjestöt kolmen merkitysulottuvuuden – vapaaehtoisuuden, valtion ja markkinoiden – leikkauspisteessä. Teoksessa Itkonen, H., Heikkala, J.,

- Ilmanen, K. & Koski, P. Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 152. Helsinki.
- Heilala, R. 5.11.2015. Toimitusjohtaja. Malmin Palloiluhalli Oy. Puhelinhaastattelu.
- Heinilä, K. 1986. Liikuntaseura sosiaalisena organisaationa: tutkimusviitekehys. Numero 38/tutkimuksia. Jyväskylän yliopisto. Liikuntasuunnittelun laitos. Jyväskylä.
- Helmi Liiketalousopisto 2015. Helmi Center. Luettavissa: <https://www.liiketalousopisto.fi/web/helmi-center/>. Luettu 12.10.2015.
- Hotanen, J., Laine, R., Pietiläinen, S. 2001. Benchmarking-opas: Opi hyviltä esikuvilta. Otamedia, Espoo.
- Hotelli Arthur 2015. Hotelli Helsinki - Hotel Arthurin historiaa. Luettavissa: <http://www.hotelarthur.fi/fi/info/historia/>. Luettu 6.11.2015.
- Hype, S. 2010. Benchmarking – parhaista käytännöistä oppiminen. Luonnonvarakeskus. Luettavissa: <http://www.tukinetti.net/toimialaselvitykset/106-tutustumismatkat-yrityksiin/427-benchmarking-aineiston-laatiminen.html>. Luettu: 8.10.2015.
- Karlöf, B., Lundgren, K. & Edenfeldt Froment, M. 2003. Ota oppia parhaista! Tehoa vertailuoppimisesta. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- Karlöf, B. & Östblom, S. 1993. Benchmarking. Jyväskylä: Gummerus.
- Koski, P. 2009. Liikunta- ja urheiluseurat muutoksessa. Raportti. SLU-julkaisusarja. SLU-paino. Helsinki.
- Koski, P. 2012a. Palkattu seuraan – mitä seuraa? Seuratoiminnan kehittämistuen tulokset. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 263. LIKES. Jyväskylä.
- Koski, P. 2012b. Villapaita päällä takiaispellossa – Päätoiminen kohtasi vapaaehtoiset. Mitä tapahtui, kun seuroihin palkattiin päätoimisia työntekijöitä? Liikunta & Tiede 49 5/2012. 4-8. Luettavissa: http://lts.fi/sites/default/files/page_attachment/lt512_4-8_lowres.pdf. Luettu: 1.11.2015
- Kuusisto, R. 2013. Laatu perusopetuksessa. PS-kustannus, Jyväskylä.

Leppävaaran Pyrintö ry 2015. Jäsenrekisteri. Luettu 15.9.2015.

Liikuntalaki 10.04.2015/390.

Lith, P. 2013. Liikuntabisnes on kasvua. Verohallinto. Harmaan talouden selvitysyksikkö. Luettavissa: https://www.vero.fi/download/Asiantuntijakirjoitus_2_2013/%7B1BB8D5D3-5925-41A6-8D9F-62BF48832296%7D/8349. Luettu 23.11.2015.

Länsiväylä 4.2.2015. Vetovoima ei hyydy – Leppävaara kasvaa aina vain suuremmaksi. Luettavissa: <http://www.lansivayla.fi/artikkeli/263883-vetovoima-ei-hyydy-leppavaara-kasvaa-aina-vain-suuremmaksi>. Luettu 6.11.2015.

Mainostajien liitto 2015. Sponsorointibarometri. Luettavissa: <http://mainostajat.fi/sponsorointibarometri-merkkeja-piristymisesta/>. Luettu 1.11.2015.

Malmin Palloiluhalli 2015. Historia. Luettavissa: <http://malminpalloiluhalli.fi/malmin-palloiluhalli/>. Luettu 5.11.2015.

Myllymäki, P. 8.11.2015. Entinen puheenjohtaja. Tapiolan Honka ry. Toimitusjohtaja. Leppävaaran Galleria. Haastattelu. Espoo.

Niva, M. & Tuominen, K. 2005. Benchmarking käytännössä: Itsearviointin työkirja. Oy Benchmarking Ltd, Turku.

Numminen, M. 28.9.2015 ja 7.11.2015. Puheenjohtaja. Tapiolan Honka ry. Haastattelu. Espoo.

OKM 2014. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirja. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:4. Luettavissa: http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/303/www_liikuntapaikkarakentamisen_suunta.pdf. Luettu 26.8.2015.

OKM 2015a. Liikuntatoimi tilastojen valossa. Perustilastot vuodelta 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2015:1. Luettavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2015/liitteet/OKM1.pdf?lang=fi>. Luettu 26.8.2015.

OKM 2015b. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Luettavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoytus/veikkausvoittovarat/?lang=fi. Luettu 28.8.2015.

OKM 2015c. Tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön määrärahat 2007-2015. Luettavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoytus/tilastoja_ja_taulukoita_taloudesta/veikkausmaararahat. Luettu 1.11.2015.

Peltonen, K. 7.3.2014. Hankesuunnittelija. Espoon kaupunki. Sähköposti.

The Pennsylvania State University 2007. Benchmarking for Innovation and Improvement. Innovation Insights Series Number 4. Luettavissa: <http://www.opia.psu.edu/sites/default/files/insights004.pdf>. Luettu 8.10.2015.

Pulkkinen, H. 5.11.2015. Lajipäällikkö. Helsingin NMKY. Puhelinhaastattelu.

Puronaho, K. 2006. Liikuntaseurojen lasten ja nuorten liikunnan markkinointi. Tutkimus lasten ja nuorten liikunnan tuotantoprosessista, resursseista ja kustannuksista. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Puronaho, K. 2014. Drop-out vai throw-out? Tutkimus lasten ja nuorten liikuntaharrastusten kustannuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:5.

Salmela, M. 24.10.2015. Espoon Leppävaara on pian Hämeenlinnaa suurempi – sunnuntaista alkaen kaukojunatkin pysähtyvät siellä. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <http://www.hs.fi/kaupunki/a1445578431982>. Luettu 6.11.2015.

Salmi, A. 16.1.2015. Leppävaara kasvaa taas ennätysvauhtia. Puheenjohtaja. Leppävaara-Seura. Blogi. Luettavissa: http://www.lepuski.fi/Arja_Salmi_blogi_16012015.html. Luettu 6.11.2015.

SLU 2010a. Kansallinen liikuntatutkimus 2009-2010. Aikuisliikunta. SLU:n julkaisusarja. Helsinki. Luettavissa: http://slu-fi-bin.directo.fi/@Bin/af63d0659f9050d2e858c1011de41b08/1380666152/application/pdf/3244706/Liikuntatutkimus_aikuiset_2009_2010.pdf. Luettu: 30.8.2015.

SLU 2010b. Kansallinen liikuntatutkimus 2009-2010. Lapset ja nuoret. SLU:n julkaisusarja 7/2010. Helsinki. Luettavissa: http://slu-fi-bin.directo.fi/@Bin/2fa38afad78415f2c1cc7919806c8b01/1380666132/application/pdf/3244703/Liikuntatutkimus_nuoret_2009_2010.pdf. Luettu: 30.8.2015.

Strömmer, P. 1998. Benchmarking käsikirja. Laatukeskus. Esa Print. Lahti.

Suihko, S. 7.4.2015. Espoo kasvaa ennätysvauhtia: ”Tarkoittaa käytännössä kuudensadan oppilaan koulun rakentamista vuosittain”. Länsiväylä. Luettavissa: <http://www.lansivayla.fi/artikkeli/277673-espoo-kasvaa-ennatysvauhtia-tarkoittaa-kaytannossa-kuudensadan-oppilaan-koulun>. Luettu 5.10.2015.

Suomalainen Yhteiskoulu 2015. Harrastukset ja kerhot. Luettavissa: <https://www.syk.fi/harrastukset-ja-kerhot>. Luettu 12.10.2015.

Suomen Koripalloliitto 2015a. Seurakohtaiset lisenssilistat. Luettavissa: http://www.basket.fi/asiakaspalvelu/sarjatoiminta/seurakohtaiset_lisenssilistat/. Luettu 15.10.2015.

Suomen Koripalloliitto 2015b. Säännöt ja määräykset. Luettavissa: http://www.basket.fi/asiakaspalvelu/koriksen_abc/saannot/. Luettu 15.10.2015.

Tampereen NMKY 2015. Toimitilat. Luettavissa: <http://www.tanmky.fi/tampereen-nmky/toimitilat/>. Luettu 6.11.2015.

Tapiolan Honka ry 2015. Seura. Luettavissa: <http://www.tapiolanhonka.fi/seura/>. Luettu 15.10.2015.

TEM 2010. Liikunta-alan yrittäjyyden kehittämisstrategia 2020. Työ- ja elinkeinoministeriön rahoittama Diges ry:n julkaisu. Sporttipaino Oy. Luettavissa: http://www.lahtimecatronics.fi/filebank/1706-Liikunta-alan_yrittajyyden_kehittamisstrategia_2020.pdf. Luettu 26.8.2015.

TEM 2014. Liikuntaliiketoiminnan ekosysteemin muutokset. TEM raportteja 20/2014. Luettavissa: https://www.tem.fi/files/40524/TEMrap_20_2014_web_03072014.pdf. Luettu 23.11.2015.

Tilastokeskus 2013. Kuntien avainluvut. Espoo. Luettavissa:
<http://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/049.html>. Luettu 5.10.2015.

Tilastokeskus 2015. Kansantalous. Luettavissa:
http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_kansantalous.html. Luettu 23.11.2015.

Total Quality Management 16.9.2009. The Evolution of Benchmarking: The Xerox Case. Blogi. Luettavissa: <https://totalqualitymanagement.wordpress.com/2009/09/16/the-evolution-of-benchmarking-xerox-case/>. Luettu 10.10.2015.

Veikkaus Oy 2015. Yhteiskuntavastuuraportti ja vuosikertomus 2014. Luettavissa:
<http://www.veikkausvuosi2014.fi/fi/vastuullinen-tekija/tuotot-suomalaisille/>. Luettu 26.8.2015.